

T.C.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

ORTADOĞU ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ

ORTADOĞU EKONOMİ POLİTİĞİ ANABİLİM DALI

MİHRİŞAH VALİDE SULTAN VAKFI

(Kurumları, Hayır Hizmetleri ve Akarları)

Yüksek Lisans Tezi

İDRİS AKARÇEŞME

İstanbul, 2014

T.C.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

ORTADOĞU ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ

ORTADOĞU EKONOMİ POLİTİĞİ ANABİLİM DALI

MİHRİŞAH VALİDE SULTAN VAKFI

(Kurumları, Hayır Hizmetleri ve Akarları)

Yüksek Lisans Tezi

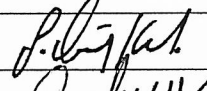
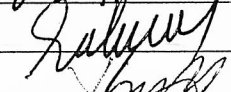

İDRİS AKARÇEŞME

Danışman: YRD. DOÇ. DR. EYÜP SABRİ KALA

İstanbul, 2014

TEZ ONAYI

Marmara Üniversitesi Ortadoğu Ekonomi Politikleri Anabilim Dalında Yüksek Lisans öğrenimi gören 506211015 no'lu İdris AKARÇEŞME'nin hazırladığı "Mihrişah Valide Sultan Vakfı (Kurumları, Hayır Hizmetleri ve Akarları)" konulu YÜKSEK LİSANS TEZİ ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI lisansüstü Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin 15. maddesi uyarınca 26.08.2014 tarihinde saat 11.00 da yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonucunda adayın tezinin 'Kabulü...' ne OYBİRLİĞİ/ÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI	İMZA
Yrd. Doç. Dr. Eyüp Sabri KALA	Başarılı	
Doç Dr. Recep ULUSOY	Başarılı	
Doç. Dr. Yaşar BÜLBÜL	Başarılı	

GENEL BİLGİLER

İsim ve Soyadı	: İdris AKARÇEŞME
Anabilim Dalı	: Ortadoğu Ekonomi Politikası
Tez Danışmanı	: Yrd.Doç. Dr. Eyüp Sabri KALA
Tez Türü ve Tarihi	: Yüksek Lisans – Ağustos 2014
Anahtar Kelimeler	: Mihrişah Valide Sultan, Vakıf, Vakfiye

ÖZET

Mihrişah Valide Sultan Vakfı, 18.yüzyıl Osmanlı vakıflarından olup, büyüklüğü, hizmetleri ve günümüzde bu hizmetlerden imaret hizmetinin halen devam ediyor olmasıyla dikkat çekmektedir. Vakfiyelere dayalı olarak bu vakfı incelemek üzere hazırladığımız yüksek lisans tezi çalışmamızda, Vakıflar Genel Müdürlüğü arşivinde K177 - 1452 nolu defterde kayıtlı Hicri 15 Şaban 1204 / Miladi 30 Nisan 1790 tarihli vakfiye ile K170'de - 1451 nolu defterde kayıtlı Hicri 21 Zilhicce 1209 / Miladi 9 Temmuz 1795 tarihli vakfiye incelenmiştir.

Vakfiyeleri esas alarak gerçekleştirdiğimiz tez çalışmamız üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde vakfın genel yönetimi, genel yönetim görevlileri ve hayır müesseselerindeki görevliler incelenmiştir. İkinci bölümde vakfın kurmuş olduğu hayır müesseseleri ve hayır hizmetleri ele alınıp tasnif edilmiştir. Üçüncü bölümde ise, hayır hizmetlerini yerine getirebilmek için Mihrişah Valide Sultan tarafından vakfedilen akarlar belli kriterler göz önüne alınarak aktarılmıştır. Oluşturulan tablolar vasıtasıyla akarların yerleri, mülkiyet durumları, türleri ve nitelikleri gibi unsurlar üzerinden değerlendirmesi yapılmıştır.

GENERAL KNOWLEDGE

Name and Surname	: İdris AKARÇEŞME
Department	: Political Economy of the Middle East
Thesis Advisor	: Yrd. Doç. Dr. Eyüp Sabri KALA
Degree Awardedand Date	: Master degree – August 2014
Key words	: Mihrişah Valide Sultan, Waqf, Foundation certificate

ABSTRACT

Mihrişah Valide Sultan Waqf is one of the 18th century Ottoman waqfs and it stands out with its greatness and services and especially its still ongoing imaret service. In this study of master thesis based on the foundation certificates, the certificates dated to 30 April 1790 according to the Gregorian Calender / 15 Şaban 1209 according to Hijri Calender and the certificates dated to 9 July 1795 according to the Gregorian Calender and 21 Zilhicce 1209 according to the Hijri Calender which are registered in the notebook numbered K177-1452 in the archives of General Directorate of Foundations are researched.

This thesis based on the foundation certificates has three sections. In the first section, the general management, general management staff and the staff in the charity department of the Waqf. In the second secting of the thesis, charity departments and services are resacerced and classified. Thirdly, landed properties endowed by Mihrişah Valide Sultan to carry out the charity services are classified taking some criteria into account. They are assesed with some tables considering their place, ownership status, types and charecteristics.

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
TABLO LİSTESİ.....	vi
KISALTMALAR.....	vii
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	5
VAKFIN GENEL YÖNETİMİ VE HAYIR MÜESSESELERİNDEKİ GÖREVLİLER	
I. VAKFİYELERE GÖRE VAKFIN GENEL YÖNETİMİ VE YÖNETİCİLERİ	
A. Mütevellî	5
B. Kâimmakâm-ı Mütevellî	6
C. Vakıf Nâzırı.....	6
D. Kâtib-i Evvel.....	6
E. Rûz-nâmçe Kâtibi	6
F. Câbi-i Vakf.....	7
G. Kâtib-i Muharrer-i Umûr-i Evkâf.....	7
H. Kâtib-i Müşâhere-i Akarât- ı Evkâf.....	7
İ. Meremmet Kâtibi.....	7
II. HAYIR MÜESSESELERİNDEKİ GÖREVLİLER.....	8
A. Cami Görevlileri.....	8
1. Mehmed Paşa Camii Görevlileri	8
2. Humbarhane Camii Görevlileri	10
3.Şeyh Ebu'l-Vefâ Cami-i Şerifi yakınındaki Büyük Han'da Bulunan Mescid-i Şerif Görevlileri	12
B. Sıbyan Mektebi Görevlileri.....	12
C. İmaret Görevlileri.....	13
D. Sebil Görevlileri	15
E. Türbe Görevlileri	16
F. Diğer Görevliler	17

İKİNCİ BÖLÜM.....18

HAYIR MÜESSESELERİ VE HAYIR HİZMETLERİ

I. HAYIR MÜESSESELERİ VE HİZMETLERİ.....	18
A. Camiler.....	19
1. Mehmed Paşa Camii.....	20
2. Humbarhane Camii.....	20
B. Sıbyan Mektebi.....	22
C. İmaret.....	23
D. Sebil.....	25
E. Türbe.....	26
F. Çeşmeler.....	26
II. DİĞER HAYIR HİZMETLERİ.....	28
A. Münâdilere para gönderilmesi.....	28
B. Teberdârlar Ocağına yıllık 1.500,00 kuruş taamiye.....	28
C. Humbarhane Camiinde Mevlid-i Şerif Okunması.....	28
D. Türbe-i Şerif'te her Pazar ve Perşembe İcra Edilecek Cemiyet Halkası.....	29
E. Türbe-i Şerif'te sabah namazından sonra hatim okunması.....	29
F. Galata Mevlevihanesinde Salı ve Cuma günleri mukabeleden önce Mesnevi-i Şerif okunması.....	29

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....31

VAKFIN AKARLARI (AKARÂT-I MEVKÛFE) VE AKARLARIN DEĞERLENDİRMESİ

1. Vakfın Akarları (Akarât-ı Mevkûfe).....	32
2. Akarların Değerlendirmesi.....	107

SONUÇ.....111

KAYNAKÇA.....118

EK.....121

TABLO LİSTESİ

	Sayfa No
Tablo 1 : Mehmed Paşa Camii Görevlileri	7-8
Tablo 2 : Humbarhane Camii Görevlileri	10-11
Tablo 3 : Şeyh Ebu'l-Vefâ Cami-i Şerifi yakınındaki Büyük Han'da Bulunan Mescid-i Şerif Görevlileri	12
Tablo 4 : Sıbyan Mektebi Görevlileri	12-13
Tablo 5 : İmaret Görevlileri	13-15
Tablo 6 : Sebil Görevlileri	15-16
Tablo 7 : Türbe Görevlileri	16-17
Tablo 8 : Diğer Görevliler	17
Tablo 9 : Mehmed Paşa Camii Şerifi İçin Satın Alınacak Malzemeler	20
Tablo 10 : Humbarhane Camii Şerifi İçin Satın Alınacak Malzemeler	21
Tablo 11 : İmarete Alınacak Malzemeler	24-25
Tablo 12 : İmarette Çıkarılacak Yemekler	25
Tablo 13 : Mevlid-i Şerif Harcamalarına ilişkin tahsisatın dağılımı	28
Tablo 14 : Akarların Mülkiyet Türlerine Göre Dağılımı	107
Tablo 15 : Akarların Buldukları Yerlere Göre Dağılımı	108
Tablo 16 : Akarların Niteliklerine Göre Dağılımı	108
Tablo 17 : Tarım İşletmesi Olan Akarların Türlerine Göre Dağılımı	109
Tablo 18 : İmalathane Olan Akarların Türlerine Göre Dağılımı	109
Tablo 19 : Arazi Olan Akarların Türlerine Göre Dağılımı	110
Tablo 20 : Ticarethane Olan Akarların Türlerine Göre Dağılımı	110
Tablo 21 : Mesken Olan Akarların Türlerine Göre Dağılımı	110

KISALTMALAR

a.g.e. : Adı geçen eser

Bkz. : Bakınız

C. : Cilt

DİA : Diyanet İslam Ansiklopedisi

Ed. : Editör

hzl. : Hazırlayan

s. : Sayfa

ss. : Sayfalar

TDK : Türk Dil Kurumu

TDV : Türkiye Diyanet Vakfı

TTK : Türk Tarih Kurumu

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

VGM : Vakıflar Genel Müdürlüğü

GİRİŞ

Hayırseverler, servetlerini toplumla paylaşma / toplumun hizmetine sunma düşüncelerini kurdukları vakıflar aracılığıyla gerçekleştirmişlerdir. Birer vakıf akarı olarak inşa ettikleri han, çarşı ve dükkanlarla iktisadi ve ticari hayatı canlandırıp geliştirirken, bina ettikleri cami, tekke, dergah gibi dini yapılarla toplumun dini ihtiyaçlarını karşılamışlardır. Eğitim ihtiyacını gidermek için mektep, medrese gibi eğitim kurumları, yoksulu, yolda kalmış ve talebeleri doyurmak için imaretler, hastalara hizmet vermesi için darüşşifalar yine birer vakıf müessesesi olarak kurulmuştur. Şehirlerin su ihtiyacını karşılamak için suyu tutmak amacıyla bentler, bentlerden mahallelere, sokaklara kadar su getirmek için kanallar ve suyolları, evlerde su bulunmadığı için suyun dağıtılması amacıyla yapılan çeşmeler, sebiller birer hayır hizmetidir.

Kesin olarak bilinmemekle birlikte Mihrişah Sultan'ın 1745 yılından önce doğduğu tahmin edilmektedir.¹ III. Mustafa'nın cariyelerinden olan Mihrişah Sultan 1761'de III. Selim'i doğumuyla hem şehzade anası olmuş, hem de III. Mustafa'nın Başkadını olmuştur.² III. Selim'den başka Hibetullah ve Fatıma Sultanların da annesidir.³ 1774'te III. Mustafa'nın aniden vefatı üzerine Eski Saray'a gönderilen Mihrişah Sultan, I. Abdülhamit'in 15 yıl süren saltanatı boyunca burada kalmıştır.⁴

1789 yılında oğlu III. Selim'in padişah olması üzerine valide alayı ile Topkapı Sarayı'na dönen Mihrişah Sultan padişah annesi olmasından dolayı Valide Sultan ünvanını almıştır.⁵ Mihrişah Valide Sultan'ın ikameti için Topkapı Sarayı Harem dairesinin valide sultanlara özel bölümü III. Selim tarafından kapsamlı bir şekilde tadilat yaptırılıp, kendi dairesiyle bağlantılı hale getirilmiştir.⁶

---

¹ Necdet Sakaoğlu, **Bu Mülkün Kadın Sultanları**, 4. Basım, İstanbul: Oğlak Yayınları, 2011, s.332.

² Sakaoğlu, s.332.

³ Sakaoğlu, s.332.

⁴ İbrahim Pazan, **Padişah Anneleri Eserleriyle Valide Sultanlar**, 4. Basım, İstanbul: Babıalı Kültür Yayıncılığı, 2011, s.117.

⁵ M.Çağatay Uluçay, **Padişahların Kadınları ve Kızları**, 4. Basım, Ankara: TTK Basımevi, 2001, s.99.

⁶ Sakaoğlu, s.334.

1805 yılında 60'lı yaşlarda iken Topkapı Sarayı'nda vefat eden Mihrişah Valide Sultan, Eyüp Sultan'da yaptırmış olduğu külliyesinin bir ünitesi olan türbesine defnedilmiştir.⁷

Kendini hayır hasenat işlerine adayıp devlet işlerine karışmayan Mihrişah Valide Sultan bu hizmetlerini kalıcı kılmak için vakıf kurmuştur. Kurduğu vakıf aracılığıyla oğlu III. Selim'in yenilikçi girişimlerini desteklemiş,⁸ yeni kurulan kışlalara cami ve hamamlar inşa etmiş, askerlere yemek ücreti olarak vakıftan tahsisat ayırmıştır.

Valide Sultan, vakfını, özellikle de vakfının en önemli müessesesi olan külliyesini kurarken Eyüp semtini seçmiştir.

Bir yerleşim yeri olarak Eyüp, Hz. Muhammed (s.a.v.)'in sahabelerinden olan ve kabri Fatih Sultan Mehmed'in hocası Akşemseddin tarafından keşfedilen Eyüp Sultan hazretlerinin adına Fatih Sultan Mehmed tarafından yaptırılan ve cami, türbe, medrese, imaret ile hamamdan oluşan külliye etrafında şekillenen bir semttir.

Eyüp semti, Eyüp Sultan hazretlerinin şefaatine nail olmak isteyen Osmanlı devlet erkanının türbeleri, birer vakıf eser olarak inşa edilen camiler, tekkeler ve dergahlarla adeta dini bir merkezdir. Hatta, Eyüp'ün Mekke, Medine ve Kudüs'ten sonra dördüncü kutsal ziyaret mekanı olduğu söylenebilir.⁹

Manevi merkez olmasının yanı sıra tahta çıkan Osmanlı padişahlarının Eyüp Sultan hazretlerinin huzurunda Şeyhülislam tarafından kılıç kuşandırılıp, cülus yolundan geçerek ve cülüs dağıtarak saraya gitmesi geleneği Eyüp'ün siyasi olarak da önemini ortaya koymaktadır.¹⁰

Dindar ve hayırsever bir saray mensubu olan Valide Sultan'ın en büyük ve en önemli hayır kurumu olan külliyesini inşa ettiği yere baktığımızda, Eyüp Sultan'ın gerek manevi gerekse siyasi önemini göz önünde bulundurduğunu görmekteyiz.

Şöyle ki, imaret, türbe, sebil, çeşme ve sıbyan mektebinden oluşan külliyesini Eyüp Bostan İskelesinde yani, Eyüp Sultan Külliyesinin hemen bitişiğinde kurmuştur.

---

⁷ Uluçay, s.99.

⁸ Can Alpgüvenç, **Hayırda Yarışan Hanım Sultanlar**, 1. Basım, İstanbul: Kaynak Yayınları, 2010, s.130.

⁹ Halil İnalçık, "Eyüp Sultan Tarihi Ön Araştırma Projesi" Tülay Artan (Ed.), **18. Yüzyıl Kadı Sicilleri Işığında Eyüp'te Sosyal Yaşam** içinde (1-8), 1. Basım, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1998, s.2.

¹⁰ İnalçık, s.3.

Özellikle türbesini Eyüp Sultan hazretlerine en yakın noktaya inşa ettirmesi, Valide Sultan'ın manevi olarak onun huzurunda bulunma, şefaatine nail olma isteği olarak okunabilir.

Valide Sultan, Eyüp'ün manevi boyutunu önemsemenin yanı sıra siyasi boyutunu da ihmal etmemiş, külliyesini Osmanlı padişahlarının tahta çıkmadan önce kılıç kuşanmak için geldikleri Eyüp Sultan'da güzergahları olan cülus yolunun kenarına inşa ettirmiştir. Şehzadelerin padişah olmak üzere kılıç kuşanma merasimi için Eyüp Sultan'ın huzuruna giderken attan indikleri, kılıç kuşanıp padişah olduktan sonra ata bindikleri binek taşı imaretin kapısının önündedir. Önemli bir merkezde inşa edilen külliye mimari ve estetik açıdan da bir şaheserdir.

Vakıflar Genel Müdürlüğü arşivinde yaptığımız çalışmada Mihrişah Valide Sultan'a ait 2 vakfiye ve 9 zeyl tespit edilmiştir. Mihrişah Valide Sultan Vakfını konu alan tez çalışmamızın esasını Vakıflar Genel Müdürlüğü arşivinde bulunan bu iki vakfiyenin incelenmesi ve değerlendirilmesi teşkil etmektedir.

Vakfiyelerden ilki Hicri 15 Şaban 1204 / Miladi 30 Nisan 1790 tarihli asıl vakfiye olup, 21 varaktan oluşmaktadır. Mihrişah Valide Sultan'a ait ikinci vakfiye ise Hicri 21 Zilhicce 1209 / Miladi 9 Temmuz 1795 tarihli olup, 185 varaktan oluşmaktadır.

Tezimizde Valide Sultan tarafından kurulan vakfın vakfiyeler esas alınarak kurmuş olduğu müesseseler, müesseselerde yürütülen vakıf hayır hizmetleri, vakfın ve kurulan müesseselerin görevlileri ve bunların yürüttüğü görevler, vakfın hizmetlerinin yürütülebilmesi için vakfedilen akarlar ele alınacaktır.

Tezimiz üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde vakfın genel yönetimi ve vakıf yöneticileri ortaya konulacak ve vakfın kurmuş olduğu müesseselerdeki yöneticiler, görevliler ve hizmetliler tasnif edilerek incelenecektir. Bu kişilerin görev ve sorumluluk alanları, istihdam şartları, ücretleri gibi konular ele alınacaktır.

İkinci bölümde vakfın kurmuş olduğu hayır müesseseleri ve bu müesseselerde gerçekleştirilen hayır hizmetleri ele alınacaktır. Ayrıca bu müesseselerden bağımsız olarak vakıf tarafından yerine getirilecek hayır hizmet şartları incelenecektir.

Üçüncü bölümde vakfın hizmetlerinin devamlılığı için vakfedilen akarlar belirli bir tasnif içerisinde aktarılıp vakfın gelir kaynakları ortaya konulacak, vakfedilen

akarların işletme Őekil ve Şartları incelenecektir. Vakfedilen akarlar, oluşturulan tablolarla çeşitli açılardan değerlendirilecektir.

Vakfiyelerde yer alan ve tezimizde geçen, ancak günümüzde kullanılmayan bazı kelime ve kavramlar tezimizin sonunda ek olarak sözlük Şeklinde açıklanmaya çalışılacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

VAKFIN GENEL YÖNETİMİ ve HAYIR MÜESSESELERİNDEKİ GÖREVLİLER

I.Vakfiyelere Göre Vakfın Genel Yönetimi ve Yöneticileri

Vakfedilen hayır müesseseleri belirli bir süre için vakfedilmediğinden bu müesseseleri kurmak kadar onların idâmelerini sağlamak da önemlidir. Bu önemin farkında olan vakıf sahipleri vakıflarının üst yönetimlerinin tespitiyle ilgili hassas davranmış, her türlü ayrıntıya vakfiyelerinde yer vermişlerdir. Mihrişah Valide Sultan vakfiyelerinde vakfın genel yönetimiyle ilgili her türlü tasarruf yetkisine sahip olan müteveli görevinin kendisinde, vefatından sonra oğlunda, daha sonra da oğlunun oğullarına ait olduğunu görmekteyiz. Müteveliye vakfın genel yönetimiyle ilgili işlerinde yardımcı olmak üzere; müteveliye temsil eden kâimmakâm-ı müteveli, mütevellinin vakıf üzerindeki tasarruflarını kontrol etmek için vakıf nâzırı, müteveliye yardımcı olacak kâtipler, gelirleri toplayacak câbi-i vakf gibi görevlilerin kimler olacağı, vakıftan ne kadar ücret alacakları vakfiyelerde ayrıca belirtilen hususlardır. Şimdi vakfiyeleri esas alarak Mihrişah Valide Sultan'ın vakfiyle ilgili olarak atadığı vakıf görevlileri hakkında bilgi vermeye çalışacağız.

A. Müteveli

Müteveli, vakfiye şartları gereğince vakfın işlerini idare etmek için görevlendirilen kimseye denir.¹¹ Bu görev ve yetkiye velâyet, görevlendirmeye tevliyet denilmekte olup Osmanlı uygulamasında mütevellinin yaptığı iş için çoğunlukla tevliyet kullanılmıştır.¹²

Bizzat vakıf kurucusu tarafından vakfiyede belirtilerek atanan müteveliye meşrut (şarta koşulmuş) müteveli, vakfiyede belirtilmeyip hakim tarafından atanan müteveliye ise mansûb (tayin edilmiş) müteveli denilir.¹³

Mihrişah Valide Sultan, 1209/1794 tarihli vakfiyesinde vakfının tevliyetinin hayatta olduğu müddetçe kendisinde olduğunu, vefatından sonra tevliyetin oğlu III.

---

¹¹ Ömer Hilmi Efendi, *İthaf-ül-ahlâf fi ahkâm-il-evkaf*, 1. Basım, Ankara: VGM Yayınları, 1977, s.52

¹² Nafiz Öztürk, "Müteveli", *DİA*, C.32, İstanbul: TDV, 2006, s.217.

¹³ Öztürk, s.217.

Selim'e geçeceğini, ondan sonra ise III. Selim'in oğullarının vakfa müteveli olmasını şart koşmuştur.¹⁴

B. Kâimmakâm-ı Müteveli

Müteveli makamına kaim olmak, ona ait vazifeleri ifa etmek üzere hakim tarafından tayin olunan kimseye denir.¹⁵

Mihrişah Valide Sultan, vakfında görev yapacak kâimmakâm-ı mütevellinin; ileri görüşlü, tedbiri elden bırakmayan, tecrübeli, müteveyyin, vakıf mallarını koruma ve gözetmede hassas, insafılı, kanaatkâr, israftan kaçınan, iffetiyle tanınan, gayretkeş, vakıf şartlarına gereği gibi riayet eden, iş bilir bir kimse olmasını, günlük 100 akçeden yıllık 3250 kuruş ücret almasını ve imaretten günlük 7 çift fodula ile 7 yemek istihkakı olduğunu vakfiyesinde belirtmiştir.¹⁶

C. Vakıf Nâzırı

Mütevellinin vakıfla ilgili tasarruf ve işlerine nezaret edip bunları kontrol eden zattır.¹⁷ Vakıf Nazırı mütevellinin tasarruf ve işlerine müdahale etmeyip bunların vakfiyede belirtilen şartlara uygun olup olmadığını denetler, olumsuz bir durumla karşılaşması halinde yetkili makamlara bilgi verir.¹⁸

Mihrişah Valide Sultan, Darü's-sa'adeti' şerife ağasının günlük 20 akçe ücret ile vakfına vakıf nâzırı olmasını şart koşmuştur.¹⁹

D. Kâtib-i Evvel

Mihrişah Valide Sultan, okuyup duyduğunu anlayan, liyakatli, hesap-kitaptan anlayan bir kimsenin günlük 70 akçeden yıllık 1625 kuruş ücret ve imaretten günlük 4 çift fodula ile 4 yemek istihkakıyla vakfına kâtib-i evvel olmasını şart koşmuştur.²⁰

E. Rûz-nâmçe Kâtibi

Rûz-nâmçe, Osmanlı bürokrasisinde çeşitli kalemlerde günlük işlemler için tutulan defterin genel adıdır.²¹ Resmi bir defter türü olan rûz-nâmçe daha ziyade gelir ve

¹⁴ **Mihrişah Valide Sultan Vakfiyesi**, 21 Zilhicce 1209 / 9 Temmuz 1795, **VGM Arşivi**, Defter no:1452, Kasa 177, s.172a-173a

¹⁵ Ömer Hilmi Efendi, s.14.

¹⁶ **1452 Nolu defter**, ss.133b-134a

¹⁷ Ali Himmet Berki, **Vakfa dair yazılan eserlerle Vakfiye ve benzeri belgelerde geçen İstilah ve Tâbirler**, 1. Basım, Ankara: VGM Yayınları, 1965 s.44.

¹⁸ Berki, s.44.

¹⁹ **1452 Nolu defter**, s.133a

²⁰ **1452 Nolu defter**, ss.134a-134b

harcamaların günlük olarak kaydedildiği bir defterdir. Rûz-nâmçe kâtibi de bu işlemleri kaydetmekle görevli şahıstır.

Mihrişah Valide Sultan, hesap-kitaptan anlayan, güvenilir bir kimsenin günlük 30 akçeden yıllık 787,50 kuruş ücret ve imaretten günlük 3 çift fodula ve 3 yemek istihkakıyla vakfına rûz-nâmçe kâtibi olmasını şart koşmuştur.²²

F. Câbi-i Vakf

Vakfın gelirini toplayan tahsildar demektir.²³ Mihrişah Valide Sultan, güvenilir, ahlaklı, işinin ehli, vakfın menfaatini gözeten, vakıf muamelelerine vâkıf, vakıf hizmetlerinde gayretli bir kimsenin günlük 10 akçeden yıllık 360 kuruş ücret ve imaretten günlük 2 çift fodula ile 2 yemek istihkakıyla vakfına câbi olmasını şart koşmuştur.²⁴

G. Kâtib-i Muharrer-i Umûr-i Evkâf

Haremeyn-i Şerifeyn muhasebesi kaleminde çalışan bir kimsenin günlük 10 akçe ücret ve imaretten günlük 1 çift fodula ve 1 yemek istihkakıyla vakfına kâtib-i muharrer-i umûr-i evkâf olmasını şart koşmuştur.²⁵

H. Kâtib-i Müşâhere-i Akarât- ı Evkâf

Vakfın akarlarından oluşan aylık kira gelirlerini yazmakla görevli olan kâtiptir. Mihrişah Valide Sultan, işinde uzman bir kimsenin günlük 6 akçe ücret, imaretten günlük 1 çift fodula ve 1 yemek istihkakıyla vakfına kâtib-i müşâhere-i akarât- ı evkâf olmasını şart koşmuştur.²⁶

İ. Meremmet Kâtibi

Vakfın tamirat - tadilat işlerinin kaydını tutmakla görevli olan kâtiptir. Mihrişah Valide Sultan, dindar, müttakî ve işini düzgün yapan bir kimsenin günlük 5 akçe ücret ve imaretten günlük 1 çift fodula ile 1 yemek istihkakıyla vakfına meremmet kâtibi olmasını şart koşmuştur.²⁷

²¹ Erhan Afyoncu, "Rûznâmçe", **DİA**, C.35, İstanbul: TDV, 2008, s.276.

²² **1452 Nolu defter**, s.134b

²³ Berki, s.9.

²⁴ **1452 Nolu defter**, ss.134b-135a

²⁵ **1452 Nolu defter**, ss.135a-135b

²⁶ **1452 Nolu defter**, s.135b

²⁷ **1452 Nolu defter**, s.135b

II. Hayır Müesseselerindeki Görevliler

Mihrişah Valide Sultan'ın vakfiyelerini incelediğimizde vakfettiği hayır müesseselerinde hizmet edecek görevliler konusunda titiz davrandığını söyleyebiliriz. Vakfettiği kurumlarda görev yapacak insanların işinin ehli olması, dürüst olması, dindar olması genel özellikler olarak sayılabilir. Mihrişah Valide Sultan, bunun yanında vakıf hizmetlilerinin insanlarla iletişimlerinde hassas olmalarını, görevleri esnasında onları incitmekten kaçınmalarını tembih ederek meselenin insani boyutuna da dikkat etmiştir. Buna örnek olarak imaret görevlileri arasında sayılan ve görevi imarete gelenleri karşılamak olan Yasâğ-î İmaret'in vasıflarının imarete gelenleri güler yüz ve tatlı sözle karşılayacak, halim ve selim bir kimse olması şeklinde tarif edilmiş olması gösterilebilir.²⁸ Mihrişah Valide Sultan tarafından vakfedilen hayır müesseselerinde 139 görev sayılmış olup bu görevleri yerine getirmeleri için 77 kişi görevlendirilmiştir. Çalışmamızın bu bölümünde vakfiyelerde verilen bilgiler ışığında Mihrişah Valide Sultan tarafından kurulan hayır müesseselerindeki görevliler hakkında bilgi vermeye çalışacağız. Okumayı kolaylaştırmak, meseleyi bir bütün olarak gösterebilmek için görevlileri, görev tanımlarını, görevlide aranan şartları, varsa görevlinin diğer görevlerini, günlük ücretlerini ve varsa imarettten yemek istihkaklarını, oluşturduğumuz tablolarla açıklamaya çalışacağız.

A. Cami Görevlileri

1. Mehmed Paşa Camii Görevlileri²⁹

Mehmed Paşa Camiinde 11 farklı görev sayılmış bu 11 görev için 15 kişi görevlendirilmiştir.

Tablo 1
Mehmed Paşa Camii Görevlileri

Görevli	Görev	Görevlide Aranan Şartlar	Günlük Ücret	İmaretten Yemek (Günlük)
İmam	Beş vakit namazda cemaate imamlık yapmak	Kur'anı-ı Kerimi tecvit usulüne göre ağır ağır okuyabilmek ve hafız olmak	30 Akçe	1 çift fodula 1 yemek
Hatip	Her Cuma hutbe vermek	Âlim ve sâlih olmak, güzel ve düzgün konuşmak	30 Akçe	1 çift fodula 1 yemek

²⁸ 1452 Nolu defter, ss.137b-138a

²⁹ Mihrişah Valide Sultan Vakfiyesi, 15 Şaban 1204 / Miladi 30 Nisan 1790, VGM Arşivi, Defter no:1451, Kasa 170, s.8a-9b

Vaiz	Her Pazartesi ve Cuma öğle namazından sonra hazır bulunan cemaate vaaz ve nasihat etmek	Müttakî, zâhid, âlim, sâlih, tefsir ve hadis ilmine vâkîf, fâzıl ve kâmil bir kimse	30 Akçe	
Müezzin-i Evvel		Hoş seda ve pâk-ı edâ, sâhib-i takvâ	8 Akçe	1 çift fodula 1 yemek
Müezzin-i Sâni		Hoş seda ve pâk-ı edâ, sâhib-i takvâ	4 Akçe	1 çift fodula 1 yemek
Müezzin-i Sâlis		Hoş seda ve pâk-ı edâ, sâhib-i takvâ	4 Akçe	1 çift fodula 1 yemek
Kayyım-ı Cami			4 Akçe	1 çift fodula 1 yemek
Ferrâş			4 Akçe	1 çift fodula 1 yemek
Serrâc-ı Kanâdil			4 Akçe	
Devir-hân			11 Akçe	
Devir-hân			11 Akçe	
Âşir-hân			10 Akçe	
Âşir-hân			10 Akçe	
Na'at-hân			5 Akçe	
Vakıf Kâtibi		Muhasebeden anlayan bir kimse	6 Akçe	2 çift fodula 2 yemek
Efendi				1 çift fodula 1 yemek
Efendi				1 çift fodula 1 yemek

Mehmed Paşa Camiinin vakfedildiği tarihte Mihrişah Valide Sultan İmaretini henüz inşa edilmediğinden Mehmed Paşa Camii görevlilerine yemek tahsisatı yoktu. 1209/1794 tarihli vakfiyeye Mihrişah Valide Sultan İmaretinin inşasıyla beraber ilgili vakfiyenin 163a-163b sayfalarında Mehmed Paşa Camii görevlileri için yemek tahsisatları anlatılmaktadır. Ayrıca 1204/1790 tarihli vakfiyede görevliler arasında 2 efendi sayılmazken 1209/1794 tarihli vakfiyede 2 efendiye yemek tahsisatı yapıldığını görmekteyiz.

2.Humbarhane Camii Görevlileri³⁰

Hasköy'deki Humbarhane Camiinde gerçekleştirilecek hizmetlerle ilgili 52 farklı görev sayılmış, bu görevlerle ilgili 17 kişi görevlendirilmiştir.

Tablo 2
Humbarhane Camii Görevlileri

Görevli	Diğer görevleri	Görevlide Aranılan Şartlar	Günlük Ücret	İmaretten Yemek (Günlük)
Hatip	Sermahfel	Güzel sesli, nezaketli, âlim ve âbid ve muttaki ve zâhid kimse	Hitâbet: 30 Akçe Sermahfel: 10 Akçe Toplam: 40 Akçe	3 çift fodula 3 yemek
Vâiz ve Nâsîh		Meşâyih sülalesinden olup alim, arif, tefsir ve hadiste yetkin, sözü tesirli bir kimse	40 Akçe	2 çift fodula 2 yemek
İmâm-ı Evvel	Riyâset, Devirhân, Kâri-i Yâsin-Mülk-Nebe	Kıraat ilmine vakıf, imamette kudretli ve etrafınca takdir edilen bir kimse	Riyaset: 5 Akçe, İmamet: 30 Akçe, Kâri-i Yâsin, Mülk ve Nebe: 10 Akçe, Devirhan: 8 Akçe Toplam: 53 Akçe	3 çift fodula 3 yemek
İmâm-ı Sâni	Devirhân-ı Sâni, Kâri-i Yâsin-Mülk-Nebe	İmamet gerektirdiği fıkhi meseleleri bilen, hafız bir kimse	İmamet: 30 Akçe, Kâri-i Yâsin, Mülk ve Nebe: 10 Akçe, Devirhan: 8 Akçe Toplam: 48 Akçe	3 çift fodula 3 yemek
Devirhân-ı Sâlis		Hâfız bir kimse	10 Akçe	1 çift fodula 1 yemek
Müezzinlik	Müezzin-i Salâ, Temcîdhân (Ramazan-ı Şerifte), Âşirhan (İkindi Namazından önce), Kâri-i Mülk, Riyâset	Sesi güzel, namaz vakitlerine riayet eden, Bilal-i Habeşi vâri ezan okuyabilen, hafız bir kimse	Riyaset: 2 Akçe, Müezzinlik: 8 Akçe, Müezzin-i salâ: 5 Akçe, Temcîdhân: 4 Akçe, Âşirhan: 7 Akçe, Sûre-i Mülkhan: 5 Akçe Toplam: 32 Akçe	3 çift fodula 3 yemek
Müezzin-i Sâni	Müezzin-i Sâla, Müezzin-i Ahşâmı, Temcîdhân, Âşirhân	Sesi güzel, namaz vakitlerine riayet eden, Bilal-i Habeşi vâri ezan okuyabilen, hafız bir kimse	Müezzinlik: 8 Akçe, Müezzin-i Ahşâmı: 4 Akçe, Temcîdhân: 4 Akçe, Âşirhan: 7 Akçe Toplam: 26 Akçe	3 çift fodula 3 yemek

³⁰ 1452 Nolu defter, ss.142a-150a

Müezzin-i Sâlis	Müezzin-i Salâ, Müezzin-i Ahşâmı, Temcidhân, Âşirhân	Sesi güzel, namaz vakitlerine riayet eden, Bilal-i Habeşi vâri ezan okuyabilen, hafız bir kimse	Müezzinlik: 8 Akçe, Müezzin-i Salâ: 4 Akçe, Müezzin-i Ahşâmı: 4 Akçe, Temcidhân: 4 Akçe, Âşir-hân: 7 Akçe Toplam: 26 Akçe	3 çift fodula 3 yemek
Muarrif (Cuma günleri)		Konuşması düzgün, dengeli, dosdoğru ibadet eden bir kimse	10 Akçe	1 çift fodula 1 yemek
Naathân (Cuma günleri)		Cuma günleri naat okuyacak bilgili, makam bilir, sesi güzel bir kimse	10 Akçe	1 çift fodula 1 yemek
Muvakkıt	Hâfız-ı Mesâhif, Devirhan, Bevvâb-ı Bâb-ı Mahfel-i Hümâyûn	Namaz vakitlerini tespitinde maharetli, astronomi ilmine vakıf, hikmette eşsiz bir kimse	Muvakkıtlık: 20 Akçe, Hâfız-ı Mesâhif: 5 Akçe, Bevvâblık: 5 Akçe Toplam: 30 Akçe	3 çift fodula 3 yemek
Kayyım-ı Evvel	Müstahfız-ı Mahfel-i Hümâyûn, Sirâc-ı Cami, Hâfız-ı Seccade-i Vaiz ve Hatip, Bevvâb-ı Bâb-ı Cami, Ferrâş-ı Harem-i Camii	Kendini mescitlere adanmış, günah işlemekten sakınan, sâlih ve âbid bir kimse	Riyaset: 2 Akçe, Kayyımlık: 8 Akçe, Müstahfız: 5 Akçe, Sirâcî: 4 Akçe, Hâfız-ı Seccâde: 3 Akçe, Bevvâblık: 3 Akçe, Ferrâşlık: 5 Akçe Toplam: 30 Akçe	3 çift fodula 3 yemek
Kayyım-ı Sâni	Sirâc-ı Harem-i Cami, Ferrâş-ı Mahfel-i Hümâyûn, Bevvâb-ı Bâb-ı Cami, Mükebbir-i Birûn-i Cami, Efşandan, Hafız Kalıçehâ-i Cami-i Şerif	Kendini mescitlere adanmış, günah işlemekten sakınan, sâlih ve âbid bir kimse	Kayyımlık: 8 Akçe, Sirâcî: 4 Akçe, Bevvâblık: 3 Akçe, Ferrâşlık: 3 Akçe, Mükebbir: 3 Akçe, Efşandan: 3 Akçe Toplam: 24 Akçe	3 çift fodula 3 yemek
Kayyım-ı Sâlis	Serâc-ı Minare, Buhur-i Devirhanân, Ferrâş-ı Muslukha, Sirâc-ı Şem'ayn-i Kebîrayn	Kendini mescitlere adanmış, günah işlemekten sakınan, sâlih ve âbid bir kimse	Kayyımlık: 8 Akçe, Sirâcî: 4 Akçe, Buhûri: 4 Akçe, Ferrâş: 4 Akçe, Sirâc-ı Şem'ayn-i Kebîrayn: 3 Akçe Toplam: 23 Akçe	3 çift fodula 3 yemek
Hâfız-ı Tasha-yı Çeşme-i Selâse		İstikamet sahibi dindar bir kimse	Beher çeşme: 3 Akçe Toplam: 9 Akçe	1 çift fodula 1 yemek
Râh-ı âbî		Sanatında hüner sahibi, işine sadık bir kimse	7 Akçe	1 çift fodula 1 yemek
Gulama Miftah ve Şâkird-i Râh-ı âbî			5 Akçe	

3. Şeyh Ebu'l-Vefâ Cami-i Şerifi yakınındaki Büyük Han'da Bulunan Mescid-i Şerif Görevlileri³¹

Ayrıca vakfiyelerde Mihrişah Valide Sultan Vakfının akarları arasında sayılan Şeyh Ebu'l-Vefa Camii yakınında, Vefa Ahırında bulunan Büyük Han'daki Mescid-i Şerif'e görevliler atanmasına, mescidin ihtiyaçlarının karşılanmasına ilişkin vakıf şartlarına da rastlamaktayız. Bu mescit için de 4 görev sayılmış olup bu görevleri yerine getirmeleri için 3 kişi vazifelendirilmiştir.

Tablo 3
Şeyh Ebu'l-Vefâ Cami-i Şerifi yakınındaki Büyük Han'da Bulunan Mescid-i Şerif Görevlileri

Görevli	Diğer görevleri	Görevlide bulunması gereken özellikler	Görev	Günlük Ücret	İmaretten Yemek (Günlük)
İmâm		Hafız bir kimse		15 Akçe	
Müezzin	Kayım, Türbedâr		Zikredilen mescidin bitişinde bulunan türbede	13 Akçe	1 çift fodula 1 yemek
Râh-ı âb-î			Zikredilen hanın suyollarını tamirle görevli	5 Akçe	

B. Sıbyan Mektebi Görevlileri³²

Sıbyan mektebinde görev yapmak üzere hoca, halife-i mektep, hattât-ı üstâd ve râh-ı âbî olmak üzere dört görevli tayin edilmiştir.

Tablo 4
Sıbyan Mektebi Görevlileri

Görevli	Görev	Görevlide bulunması gereken özellikler	Günlük Ücret	İmaretten Yemek (Günlük)
Hoca	Çocuklara Kur'anı-ı Kerim öğretecek	Hafız, salih, mütedeyyin, muallim ve davranışlarıyla örnek olabilecek bir kimse	15 Akçe	1 çift fodula 1 yemek
Halife-i Mekteb	Çocuklara ders talim ettirecek	Kabiliyetli bir kimse	8 Akçe	1 çift fodula 1 yemek

³¹ 1452 Nolu defter, ss.159b-160a

³² 1451 Nolu defter, s.9b-10b

Hattât-1 Üstad	Çocuklara hat meşk ettirecek	Hattatlıkta mahir bir kimse	15 Akçe	3 çift fodula 3 yemek
Râh-1 âbî		İşinde gayretli bir kimse	4 Akçe	

Sıbyan Mektebinin vakfedildiği tarihte Mihrişah Valide Sultan İmaretine henüz inşa edilmediğinden Sıbyan Mektebi görevlilerine yemek tahsisatı yoktu. 1209/1794 tarihli vakfiyeye Mihrişah Valide Sultan İmaretinin inşasıyla beraber ilgili vakfiyenin 163b-164a sayfalarında Sıbyan Mektebinde görev yapan Hoca, Halife-i Mektep ve Hattât-1 Üstâd'a yemek tahsisatı yapılırken mektep kadrosunda olan Râh-1 âbî'ye yemek tahsisatından bahsedilmediğini görmekteyiz.

C. İmaret Görevlileri³³

İmarette 600 kişiye verilecek yemek hizmetleri için 38 farklı görev sayılmış olup bu görevlerle ilgili 25 kişi görevlendirilmiştir.

Tablo 5
İmaret Görevlileri

Görevli	Diğer görevleri	Görevlide bulunması gerekten özellikler	Günlük Ücret	İmaretten Yemek (Günlük)
İmâret Şeyhi		Salih, muttaki ve güvenilir bir kimse	25 Akçe	2 çift fodula 2 yemek
Duâcı-i Sergî		Salih ve mütedeyyin kimesne	15 Akçe	2 çift fodula 2 yemek
Mühürdâr-ı Kiler-i İmâret		Dindar ve müstakim bir kimse	20 Akçe	2 çift fodula 2 yemek
Vekilharc-i İmâret		Tüm işlerinde güvenilir ve sadık bir kimse	20 Akçe	2 çift fodula 2 yemek
Kâtib-i Kiler-i İmâret		Vakıf işlerinden anlayan, imarette sarf edilen malzemelerin giriş- çıkışını takip edebilen bir kimse	10 Akçe	2 çift fodula 2 yemek
Anbâr-i İmâret			15 Akçe	1 çift fodula 1 yemek

³³ 1452 Nolu defter, ss.135b-141b

Müstahfiz-i Oda-i Divan-ı Mütevellî			20 Akçe	2 çift fodula 2 yemek
Kantarî-i Kiler-i İmâret			5 Akçe	1 çift fodula 1 yemek
Mezbelekeş-i İmâret			5 Akçe	1 çift fodula 1 yemek
Yasağ-î İmâret	Bevvâb-i Bâb-i Me'kel-i İmaret	Gelenleri güler yüz ve tatlı sözle karşılayacak, halim ve selim bir kimse	Yasağî: 5 Akçe, Bevvablık: 5 Akçe Toplam: 10 akçe	1 çift fodula 1 yemek
Sertabbâhîn-i İmâret	Riyaset	Yemek çeşitlerini bilen ve aşçılık sanatında mahir bir kimse	Tabbahlık: 15 Akçe, Riyaset: 5 Akçe Toplam: 20 akçe	3 çift fodula 3 yemek
Tabbâh-ı Sâni		İşine sadık bir kimse	15 Akçe	2 çift fodula 2 yemek
Tabbah-ı Sâlis		İşine sadık bir kimse	15 Akçe	2 çift fodula 2 yemek
Şâkird-i Evvel Tabbâh-ı İmaret	Hamal-i Heme		Şâkird-i evvel-i tabbah: 7 Akçe, Hammal-i heme: 5 Akçe Toplam: 12 Akçe	2 çift fodula 2 yemek
Şâkird-i Sâni-i Tabbâh-ı İmaret	Hamal-i Hint-i İmaret		Şâkird-i sâni-i tabbâh: 7 Akçe, Hammal-i hinta: 5 Akçe Toplam: 12 Akçe	2 çift fodula 2 yemek
Şâkird-i Sâlis-i Tabbâh-ı İmaret	Kazğan şoy ve evâni-i saire ve taskeş		Şâkird-i Sâlis-i Tabbâh-ı İmâret: 7 Akçe, Kazğanşoy ve Evâni-i saire ve Taskeş-i İmâret: 5 Akçe Toplam: 12 Akçe	2 çift fodula 2 yemek
Serhabbâz-ı İmaret		San'atında mahir, son derece temiz, işine sadık bir kimse	Habbâzlık: 12 Akçe, Riyaset: 3 Akçe Toplam: 15 Akçe	3 çift fodula 3 yemek
Habbâz-ı Sani			12 Akçe	2 çift fodula 2 yemek

Habbâz-ı Sâlis			12 Akçe	2 çift fodula 2 yemek
Şâkird-i Evvel-i Habbâz	Hamal-ı Heme		Şâkird-i Evvel-i Habbâz: 7 Akçe, Hamal-ı Heme: 4 Akçe Toplam: 11 Akçe	2 çift fodula 2 yemek
Şâkird-i Sâni-i Habbâz	Hamal-ı Hınta ve Dakik-i İmaret		Şâkird-i Sâni-i Habbâz: 7 Akçe, Hamal-ı Hınta ve Dakik-i İmaret: 4 Akçe Toplam: 11 Akçe	2 çift fodula 2 yemek
Şâkird-i Sâlis-i Habbâz	Ferrâş-ı Fırın ve Destgâh		Şâkird-i Sâlis-i Habbâz: 7 Akçe, Ferrâş-ı Fırın ve Destgâh: 4 Akçe Toplam: 11 Akçe	2 çift fodula 2 yemek
Nakkâl-ı Fodula			4 Akçe	1 çift fodula 1 yemek
Bevvâb-ı Bâb-ı İmaret	Ferrâş-ı Havlu		Bevvâb-ı Bâb-ı İmaret: 15 Akçe, Ferrâş-ı Havlu: 5 Akçe Toplam: 20 Akçe	2 çift fodula 2 yemek
Meremmât-ı Vakf-ı Şerif			5 Akçe	1 çift fodula 1 yemek

D. Sebil Görevlileri³⁴

Mihrişah Valide Sultan tarafından yaptırılan sebilde sebilci, râh-ı âbî, ferrâş-ı sebil gibi 8 farklı görev sayılmış bu görevler için 4 kişi vazifelendirilmiştir.

Tablo 6
Sebil Görevlileri

Görevli	Diğer görevleri	Günlük Ücret	İmaretten Yemek (Günlük)
Sebil-i Evvel	Hâfız-ı Tas-ı Çeşme-i Cenâhi-i Yemin-i Sebil, Bevvâb-ı Bâb-ı Sebil	Sebilcilik: 20 Akçe, Hâfız-ı tas: 5 Akçe, Bevvâblık: 5 Akçe Toplam: 30 Akçe	2 çift fodula 2 yemek

³⁴ 1452 Nolu defter, ss.158b-159b

Sebil-i Sâni	Hafız-1 Tas-1 Çeşme-i Cenâh-i Yesâri-i Sebil, Ferrâş-1 Sebil	30 Akçe	2 çift fodula 2 yemek
Râh-1 âb-î		7 Akçe	1 çift fodula 1 yemek
Şakird-i Râh-1 âbî		5 Akçe	1 çift fodula 1 yemek

E. Türbe Görevlileri ³⁵

Mihrişah Valide Sultan'a ait vakfiyelerde hayır müesseselerinden biri olan Türbe-i Şerif'te 20 farklı görev sayılmış, bu görevler için 7 kişi vazifelendirilmiştir.

Tablo 7
Türbe Görevlileri

Görevli	Diğer görevleri	Görevlide bulunması gereken özellikler	Günlük Ücret	İmaretten Yemek (Günlük)
Türbedâr-1 Evvel	Bevvâb-1 Bâb-1 Türbe-i Şerif, Buhûri, Reis-i Eczahan, Cüz-hân	Dindar, temiz, doğru ve zahid bir kimse	Türbedarlık: 20 Akçe, Bevvâblık: 5 Akçe, Buhûrî ma'a buhurha: 5 Akçe, Riyaset: 3 Akçe, Cüz-hân: 3 Akçe Toplam: 36 Akçe	3 çift fodula 3 yemek
Türbedâr-1 Sâni	Bevvâb-1 Bâb-1 Birûn-i Türbe-i Şerif, Ferrâş-1 Havluyu Türbe-i Şerif, Noktac-i Ecza-i Şerif, Cüz-hân	Dindar, temiz, doğru ve müttakî bir kimse	Türbedarlık: 20 Akçe, Bevvâblık: 5 Akçe, Ferrâş: 3 Akçe, Noktacı: 3 Akçe, Cüz-hân: 3 Akçe Toplam: 34 Akçe	3 çift fodula 3 yemek
Türbedâr-1 Sâlis	Sirâc-1 Kanadil-i Türbe-i Şerif, Hâfız-1 Ecza-i Mesahif, Cüz-hân	Dindar, temiz, doğru ve müttakî bir kimse	Türbedarlık: 20 Akçe, Sirâci: 5 Akçe, Hâfız-i mesahif: 3 Akçe, Ecza-i şerife: 3 Akçe Toplam: 31 Akçe	3 çift fodula 3 yemek
Ferrâş	Basit, Hâfız-1 Kalıçehâ	Erbâb-1 istihkakdan bir kimse	Ferrâş: 9 Akçe, Basit ve hâfız-i kalıçehâ: 6 Akçe Toplam: 15 Akçe	2 çift fodula 2 yemek
Bevvâb-1 Bâb-1 Mezaristan			5 Akçe	1 çift fodula 1 yemek

³⁵ 1452 Nolu defter, ss.152a-158a

Hâfız-ı Tasha-yı Çeşme			5 Akçe	1 çift fodula 1 yemek
Ferrâş-ı Kenifhâyı Türbe-i Şerif			3 Akçe	1 çift fodula 1 yemek

F. Diğer Görevliler

Bahçeköy yakınında bulunan Kılıç Pınarı denilen yerden Valide Suyuna, oradan Levend Çiftliğine gelen suyolları için râh-ı âbî ve şakird-i râh-ı âbî görevlendirilmiştir.³⁶

Tablo 8
Diğer Görevliler

Görevli	Günlük Ücret
Râh-ı âb-î (Levend Çiftliğinde bulunan Hamam ve diğer hayır müesseselerine akıtılmasını şart koştuğu suyollarının tamiriyle görevli)	10 Akçe
Şakird-i Râh-ı âbî	6 Akçe

³⁶ 1452 Nolu defter, ss.160b-161a

İKİNCİ BÖLÜM

VAKFIN HAYIR MÜESSESELERİ ve HAYIR HİZMETLERİ

I. Vakfın Hayır Müesseseleri

Günümüzde sosyal devlet anlayışının gereği olarak bizzat devlet tarafından verilen birçok kamusal hizmet bir vakıf medeniyeti olduğunu söyleyebileceğimiz Osmanlı'da vakıflar aracılığıyla gerçekleştirilmiştir.

İnsanların dînî ihtiyaçlarının karşılanması için mâbedler, eğitim faaliyetleri için medreseler, mektepler, kütüphaneler, fakirlerin, yolda kalmışların ve talebelerin doyurulması için imaretler vs. topluma faydalı olabilecek kurumlar kişisel zenginliklerini topluma hizmet etmek için kullanan vâkıf insanlar tarafından inşa edilmişlerdir. Vakfedilen cami, medrese, mektep, imaret, kütüphane vs. kurumların geneline vakıf ıstılahında müessesât-ı hayriyye denilmektedir.³⁷

Vakıf hukuku literatüründe kendisinden aynı ile faydalanılan vakıflar anlamına gelen müessesât-ı hayriyye ikiye ayrılmaktadır. Birincisi cami, kütüphane, misafirhane, köprü gibi herkesin faydalanabileceği kurumlar, ikincisi ise imaret, hastane ve dulhâne gibi sadece fakirlerin yararlanabileceği kurumlardır.³⁸ Şunu da ilave etmek gerekir ki bu kurumlardan fakirlerle birlikte zenginlerin de yararlanabileceği vakfeden tarafından belirtildiği takdirde zenginler de faydalanabiliyorlardı.³⁹

Hayır kurumlarını tesis eden vakıf sahipleri sadece imar faaliyetleri ile kalmamış buralarda hizmet verecek görevlilerin ücretlerini ödemiş ve yanı sıra cami, türbe gibi kurumlarda belirli görevlilerin kalması için lojman da yaptırmıştır. Buna örnek olarak Mihrişah Valide Sultan Vakfının hayır müesseselerinden olan Humbarhane Camiinde görev yapacak imamlar, müezzinler ve kayyımlar için evler bina edilmesi örnek olarak gösterilebilir: *“ve yine zikri mürur eden humbaracı kışlağı zahrında bin ikiyüz yirmibir zira' mülk arsaları üzerine kendi mallarıyla bina ve inşa buyurdıkları imam-i evvel ve sâni için iki bab mülk menzillerini ve müezzinân ve kayyımâniçün bina buyurdıkları fevkanî ve tahtanî iki bab mülk odalarını”*⁴⁰

³⁷ Ömer Hilmi Efendi, s.15.

³⁸ Hacı Mehmet Günay, “Vakıf”, **DİA**, C.42, İstanbul: TDV, 2012, s.478.

³⁹ Prof. Dr. Ufuk GÜLSOY ve diğerleri, **Bir Medeniyetin İzdüşümü Vakıflar**, İstanbul: VGM Yayınları, 2012, s.158.

⁴⁰ **1452 Nolu defter**, ss.123a-124a

Vakfiyelerde, vakfedilen hayır müesseselerinin tamirat-tadilat işlerinin nasıl yapılacağı da belirtilmiş olup ihtiyaç duyulduğunda vakıf gelirlerinden karşılanarak mütevellî eliyle yaptırılması şart koşulmuştur.⁴¹

Çalışmamızın konusu olan Mihrişah Valide Sultan Vakfının hayır müesseselerini incelediğimizde 2 cami, sıbyan mektebi, imaret, türbe, sebil, 4 çeşme, Humbarhane Camii imamları, müezzinleri ve kayyımları ile Türbe-i Şerif'te görev yapan türbedarlar için lojman, Mihrişah Valide Sultan tarafından yaptırılan hayır müesseselerinde kullanılmak üzere vakfedilen 21 masura suya rastlamaktayız.

Şimdi vakfiyelerde yer aldığı şekilde bu hayır müesseselerini, Mihrişah Valide Sultan'ın vakıflarında gerçekleştirilmesini istediği diğer hayır hizmetlerini (Mevlid Kandillerinde Mevlid-i Şerif okunması, Mesnevi Şerif okumaları, cemiyet halkası, hatim, dua gibi dini törenler) incelemeye çalışacağız.

A. Camiler

Cami, Arapça cem' kökünden türemiş olup, toplayan, bir araya getiren anlamındadır. Müslümanların ibadet etmek maksadıyla bir araya toplandıkları yere cami denir. Osmanlılar döneminde padişahlar tarafından yaptırılan büyük camilere "selâtin camileri" vezirler ve diğer devlet adamları tarafından yaptırılan orta büyüklükteki camilere, sadece cami, küçük olanlara ise mescit denilmiştir.⁴²

İslam toplumunda, camilerin ibadet yeri olmanın yanı sıra vaaz verilen eğitim yeri, sosyal amaçlı birliklikler için bir merkez olma fonksiyonları da vardır. "Allah'ın mescitlerini ancak Allah'a ve ahiret gününe iman eden, namaz kılan, zekât veren ve Allah'tan başkasından korkmayan kimseler imar eder"⁴³ mealindeki ayetle camileri inşa etmenin, bakım-onarımını ve temizliğini yapmanın müminlere özgü bir davranış olduğunun ifade edilmektedir. Her türlü hayır faaliyetini Allah'ın rızasını kazanmayı önceleyerek yapan vakıf sahibi insanlar camileri inşa etme, bakım-onarımını üstlenme, temizlik vesaire ihtiyaçlarını karşılama, görevlilerini atama konularında da birbirleriyle adeta yarışmışlardır.

Tez çalışmamızın konusunu teşkil eden Mihrişah Valide Sultan'a ait vakfiyelerde iki cami vakfedildiğini görmekteyiz. Şimdi vakfiyelerde yer alan bilgilere göre bu camilerden bahsetmeye çalışacağız.

⁴¹ 1452 Nolu defter, s.164a

⁴² Ahmet Önkal – Nebi Bozkurt, "Cami", **DİA**, C.7, İstanbul: TDV, 1993, s.46.

⁴³ **Kur'an**, Tevbe Suresi, Ayet 18.

1.Mehmed Paşa Camii

Bu camilerden ilki, hatta Mihrişah Valide Sultan'ın ilk vakıf eseri İstanbul, Aksaray yakınında Gureba Hüseyin Ağa mahallesinde bulunan Mehmed Paşa Camiidir. Mehmed Paşa isimli hayır sahibi, yaptırmış olduğu cami-i şerifin vakfını tamamlayamadan vefat etmiş, akabinde cami harap olmuş son olarak çıkan bir yangında da tamamen yok olarak sadece arsası kalmıştır. Mezkur cami, Mihrişah Valide Sultan'ın irade buyurmasıyla vakfının kethüdası Mahmud Bey tarafından yeniden inşa ve ihya edilmiştir.⁴⁴ Mehmed Paşa Camii Şerifi İçin Yapılacak Harcamalar Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9
Mehmed Paşa Camii Şerifi İçin Satın Alınacak Malzemeler⁴⁵

Alınacak Malzeme	Miktar (Yıllık)
Her sene Ramazan-ı Şeriften önce, Müteveli marifetiyle Mağule Malakaş çiftliğinin gelirinden karşılanarak Ramazan ayında yakılması için zeytinyağı	20 Vukiyye
Ramazan ayında yakılması için Şem'i Asel (Balmumu)	5 Vukiyye
Diğer aylarda yakılması için zeytinyağı	44 Vukiyye
Diğer aylarda yakılması için Şem'i Asel (Balmumu)	22 Vukiyye
Camii Şerifin minaresinde Ramazan ayında yakılması için zeytinyağı	90 Vukiyye
Camii Şerifin minaresinde beş mübarek gecede yakılması için zeytinyağı	15 Vukiyye
(ayrıca) Her sene kandil ve şamdan için 10 kuruş sarf oluna	

2.Humbarhane Camii

Mihrişah Valide Sultan tarafından vakfedilen ikinci cami, Havassı Refia (Eyüp) kazasına bağlı, Hasköy Humbaracı Kışlağı içerisinde Abdüsselam Vakfına ait olan ve senelik 420 akçe ile Mihrişah Valide Sultan'a mukataalı 503 zira arsa ile Ali Paşayı Atik Vakfına ait olup senelik 520 akçe ile Mihrişah Valide Sultan'a mukataalı

⁴⁴ 1451 Nolu defter, s.8b-9a

⁴⁵ 1451 Nolu defter, s.11a-11b

olan 915 zira arsa ki toplam 943 akçe mukataalı 1335 zira arsa üzerinde inşa edilen Humbarhane camidir.⁴⁶

Ayrıca camide görev yapacak imamlar, müezzin ve kayyım için Humbaracı Kışlağı arkasında Mihrişah Valide Sultan'a ait 1221 zira mülk arsa üzerinde her biri üstte ikişer oda, birer sofa, birer abdesthane, birer tuvalet, altta birer mutfak, birer tuvalet, meyveli ve meyvesiz ağaçlardan oluşan birer bahçe, birer kömürlük, birer gasilhane, birer avlu, birer sokak kapısı ile ortak kuyudan oluşan 1.ve 2. imam için iki menzil, müezzin ve kayyım için üstlü-altlı iki oda şeklinde lojman da yapılmıştır.⁴⁷

Humbarhane Camisinin su ihtiyacı, yine Mihrişah Valide Sultan'a ait vakıf sudan karşılanmıştır. Havâss-ı Refia (Eyüp) muzafatından Cendere Boğazı'nda Uzuncaova denilen yerden çıkan 8 masura Kağıthane suyunun ve 8 masura Karaağaç suyunun zamanla harap olan kanalları Mihrişah Valide Sultan tarafından tamir ettirilerek 8 masura su fazlası oluşmuştur. Oluşan fazla sudan Humbaracı Kışlağı içerisinde bulunan hamama 3 masura, Humbaracı Kışlası ve Humbarhane Camisine ise 5 masura su bağlanmıştır.⁴⁸

Humbarhane Camii Şerifi'nde kullanılmak üzere satın alınacak malzemeler Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10
Humbarhane Cami-i İçin Satın Alınacak Malzemeler⁴⁹

Alınacak Malzeme	Miktar (Aylık)	Miktar (Yıllık)
Kandillerde yakmak için Zeytinyağı (Ramazan-ı Şerif harici 11 ay için)	39 Vukiyye	429 Vukiyye
Kandillerde yakmak için Zeytinyağı (Ramazan-ı Şerif için)	43,50 Vukiyye	43,50 Vukiyye
Kandillerde yakmak için Zeytinyağı (Mübarek gecelerde)	328,50 Vukiyye	328,50 Vukiyye
Mihrabın iki tarafında yakmak için iki adet büyük Şem'i Asel (Balmumu)	2x75 Vukiyye	150 Vukiyye
Cami-i Şerifte bulunan şamdanlarda yakmak için Şem'i Asel (Balmumu)	2 Vukiyye	24 Vukiyye

⁴⁶ 1451 Nolu defter, ss.14a-14b

⁴⁷ 1452 Nolu defter, ss.123a-124a

⁴⁸ 1452 Nolu defter, s.125b

⁴⁹ 1452 Nolu defter, ss.151a-152a

Ayrıca Mihrişah Valide Sultan Vakfının akarları arasında sayılan Şeyh Ebu'l-Vefa Camii yakınında, Vefa Ahırında bulunan Büyük Han'daki Mescid-i Şerif'e görevliler atanmasına, mezkur mescidin ihtiyaçlarının karşılanmasına ilişkin vakıf şartlarına rastlamaktayız. Mescid-i Şerif'in görevlilerine ilişkin ayrıntı "Hayır Müesseselerindeki Görevliler" başlığı altında yer almakta olup, Mescid-i Şerif ile ilgili satın alınacak diğer malzemeler şöyledir: Mescid ve Türbe-i Şerifteki kandillerde yakmak için yıllık 40 vukiyye zeytinyağı, Türbe-i Şerifteki şamdanlarda yakmak için aylık 1,5 vukiyyeden yıllık 18 vukiyye balmumu yağı, Mescidin mihrabında yakmak için her biri 5 vukiyyeden 10 vukiyye iki adet şem'i asel (balmumu).⁵⁰

B. Sıbyan Mektebi

Sıbyan mektebi, 5-6 yaşına gelen çocuklara ilk eğitimi vermek üzere kurulan müesseselere verilen addır.⁵¹ Hemen her mahallede bir tane bulunduğu için halk arasında "Mahalle Mektebi" denildiği gibi çoğu taşla yapılmış binalar oldukları için "Taş Mektep" de denilmiştir.⁵² Mektepler genellikle halifeler, sultanlar, yüksek dereceli devlet memurları ve zenginler tarafından bina edilip masrafları da kurdukları vakıflarca karşılanmıştır.⁵³ Sıbyan mekteplerinin hocaları umumiyetle medrese mezunu olup cami ve mescitlerde imam-hatiplik veya müezzinlik yapan kimseler olurken kız çocuklarına mahsus mekteplerin hocaları ise Kur'an bilen, Sübha-i Sıbyân ve Tuhfe-i Vehbî gibi risâleleri okumuş yaşlı kadınlar olmuştur.⁵⁴ Sıbyan mekteplerinin eğitim programları çeşitlilik göstermekle beraber genellikle Kur'an-ı Kerim ve ilmihal bilgilerinin öğretilmesine dayalı olarak yürütülmüştür.⁵⁵

Tez çalışmamızın konusunu teşkil eden Mihrişah Valide Sultan'a ait vakfiyelerde de hayır müessesesi olarak Gureba Hüseyin Ağa Mahallesi, Mehmed Paşa Camii civarında Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk arsa üzerinde inşa edilen sıbyan mektebine rastlamaktayız.⁵⁶ Sıbyan Mektebi görevlileri "Hayır Müesseselerindeki Görevliler" kısmında anlatılmıştır. Ayrıca mektebin yakacak ihtiyacının karşılanması için her sene kış mevsimi yaklaştığında mektebe 10 kuruşluk kömür alınması, mektebe devam eden 30 çocuğun her birine her yıl Ramazan-ı Şeriften önce 100'er para giyecek

⁵⁰ 1452 Nolu defter, ss.160a-160b

⁵¹ M. Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, 2.Basım, İstanbul: MEB Yayınları, 1971, s.201.

⁵² Pakalın, s.201.

⁵³ Nebi Bozkurt, "Mektep", *DİA*, C.29, İstanbul: TDV, 2004, s.1.

⁵⁴ Cahit Baltacı, "Mektep", *DİA*, C.29, İstanbul: TDV, 2004, s.7.

⁵⁵ Bozkurt, s.1

⁵⁶ 1451 Nolu defter, s.9a

ve 20'şer para ayakkabı parası dağıtılması, ayrıca dağıtım vaktinde mektep hocasına 10 kuruş, mektep halifesine de 5 kuruş verilmesi vakfiyede belirtilen diğer hususlardır.⁵⁷

C. İmaret

İmaret, vakıf literatüründe talebe ve fukara için yemek pişirilip hazırlanan binalara denir.⁵⁸ Kur'an-ı Kerimde birçok yerde zikredilen "yoksulu, yetimi, yolda kalmış doyum" tavsiye / emri imaretlerin kurulmasında önemli bir âmil olmuştur. Genellikle imaretlerin giriş kapılarında yazılı olan "Biz size, ancak Allah'ın rızası için yediriyoruz; sizden ne bir karşılık istiyoruz, ne bir teşekkür"⁵⁹ ayeti bu emir / tavsiyenin bir neticesi olarak kabul edilebilir. Nasslarda bildirilen tasadduk emri sadece bireysel olarak kalmamış zamanla vakıflar aracılığıyla kurumsal bir hüviyete büründürülmüştür. Halen konumuz olan imaretler ise bu kurumsallaşmanın bir tezahürüdür.

Genelde İslam dünyasında ve özellikle Osmanlı'da imaretlerin hayli yaygın olduğu görülmektedir. Her gün yüzlerce belki binlerce insana iki öğün yemek veren imaretlerin masrafları yüksek olduğundan genellikle yönetici tabakaya mensup vâkıflar tarafından kurulmuştur.⁶⁰ İşte bu imaretlerden bir tanesi de Eyüp'te Cami-i Kebir Mahallesi Bostan iskelesinde Hazret-i Ebu Eyyüb Ensari Vakfına ait olup senelik 1800 akçe ile Mihrişah Valide Sultan'a mukataalı, terbian 14.000 zira arsa üzerinde kurulan ve 2 türbedar odası, 2 ekmeççi odası, 2 aşçı odası, 2 mütevellî odası, sofa, sebilci odası, odunluk, 4 tuvalet, kiler, mutfak, fırın, büyük ambar ile sair müştemilattan oluşan imarettir.⁶¹ Ayrıca, imaretin karşısında yine Hazret-i Ebu Eyyub Ensari Vakfına ait, senelik 360 akçe ile Mihrişah Valide Sultan'a mukataalı 1.503,5 zira büyüklüğünde, dört tarafı taş duvarla çevrili arsa üzerinde bulunan Büyük İmaret Odunluğunun mülk binaları da imaretin müştemilatı olarak vakfedilmiştir.⁶² Mihrişah Valide Sultan tarafından 18.yüzyıl sonunda kurulan mezkur imaretin Mihrişah Valide Sultan Vakfının hayır hizmetlerinde ayrıcalıklı bir yeri olduğu görülmektedir. Vakfiyede imaret hizmetiyle ilgili her ayrıntıya dikkat edilmekte ve imarete çıkarılacak yemeklerin günlerine, alınacak malzemelerin miktarlarına, görev yapacak vazifelilerin vasıflarına varıncaya kadar her şey belirtilmektedir. Vakfiyede günlük olarak 600 kişilik yemek çıkarılması, çıkartılan bu yemeklerden vakıfta çalışanların ve ihtiyaç sahibi herkesin

---

⁵⁷ 1451 Nolu defter, s.10b

⁵⁸ Berki, s.27.

⁵⁹ Kur'an, İnsan Suresi, Ayet 9.

⁶⁰ GÜLSOY ve diğerleri, a.g.e., s.163.

⁶¹ 1452 Nolu defter, s.12b

⁶² 1452 Nolu defter, s.13a

faydalanabileceği belirtilmiştir. Çıkarılan yemeklerin ihtiyaç sahiplerine kifayet etmemesi durumunda ise ihtiyaç miktarınca artırılması ifade edilmektedir.⁶³ Bunun yanı sıra vakfiyede vakıf malının hassasiyetine de vurgu yapılmaktadır. Nitekim senelik olarak yemeklerin ve ekmeklerin pişirilmesi için tayin edilen 3482 çeki odunun fazla gelmesi durumunda gereğine göre sarf olunması,⁶⁴ israftan kaçınılması yönündeki uyarıları bu minvalde yorumlayabiliriz.

Vakfiyede imaretin su ihtiyacının nasıl karşılanacağına dair şu bilgiyle karşılaşmaktayız: İmaretin su ihtiyacı; Kırk çeşme suyundan olup, Eyüp İslam Bey mahallesindeki kubbeden ifraz edilerek erbâb-ı miyah marifetiyle imaret, türbe, sebil ve çeşmeye bağlanan Mihrişah Valide Sultan'a ait 8 masura vakıf sudan karşılanacaktır.⁶⁵

Vakfiyede imarete alınacak malzemeler Tablo 11'de, imarette pişirilecek yemekler Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 11
İmarete Alınacak Malzemeler ⁶⁶

Malzeme	Günlük Miktar	Senelik Miktar	Ne için kullanılacağı
Un	12 kile	4248 Kile	Ekmek için
Mısır pirinci	28 vukiyye	907 kile 2 vukiyye	Sabah çorbası için
Sade yağ	2 vukiyye 100 dirhem	729 vukiyye	Sabah çorbası için
Buğday	33 vukiyye	455 kile 4 vukiyye	Öğle çorbası için
Sade yağ	2 vukiyye 100 dirhem	621 vukiyye	Öğle çorbası için
Mısır pirinci	83 vukiyye	614 kile 2 vukiyye	Pilav için
Mısır pirinci	33 vukiyye	244 kile 2 vukiyye	Zerde için
Bal	50 vukiyye	3700 vukiyye	Zerde için
Sade yağ	26 vukiyye	1924 vukiyye	Pilav ve zerde için
Koyun eti	23 vukiyye	1702 vukiyye	Pilav için
Safran	156 dirhem	28,5 vukiyye 144 dirhem	Zerde için
Tuz	22 vukiyye	7788 vukiyye	Pilav, çorba, ekmek için
Nohut	11 vukiyye	814 vukiyye	Pilav için

⁶³ 1452 Nolu defter, ss.132b-133a

⁶⁴ 1452 Nolu defter, s.133a

⁶⁵ 1452 Nolu defter, s.14a

⁶⁶ 1452 Nolu defter, ss.130a-133b

Soğan	6 vukiyye	444 vukiyye	
Karabiber	225 dirhem	41,5 vukiyye 50 dirhem	
Odun	9 çeki	3186 çeki	Çorba, ekmek için
Odun	4 çeki	296 çeki	Pilav ve zerde için
Zeytinyağı		90 vukiyye	İmârette bulunan kandillerde yakılması için

Tablo 12
İmârette Çıkarılacak Yemekler⁶⁷

Dağıtılacak Yemek (600 kişilik)	(Yıl boyunca) dağıtılacağı gün sayısı
Fodul (pide) (100 dirhem / adet)	354 gün
Sabah çorbası	324 gün
Öğle çorbası	276 gün
Pilav	Her Perşembe ve Ramazan ayında 30 gün boyunca (yılda 74 gün)
Zerde	Her Perşembe ve Ramazan ayında 30 gün boyunca (yılda 74 gün)

Vakfiyede verilen gün sayılarına dikkat ettiğimizde sabah çorbasının Ramazan ayında çıkarılmadığını, öğle çorbasının da Ramazan ayında ve Perşembe günlerinde çıkarılmadığını söyleyebiliriz.

D. Sebil

Allah'ın rızasını kazanmak için ücretsiz su dağıtılan, etrafı parmaklıklı ve çatısı kubbe ile örtülü olan, genellikle camilerin yakınlarında kurulan binalara sebil denmektedir.⁶⁸ Hz. Peygamberin hadislerinde teşvik edilen su dağıtımı, amaçları Allah'ın rızası olan vâkıf insanların kurduğu hayır müesseselerinde sebil ve çeşme olarak karşımıza çıkmaktadır. Sosyal amaçlı ihtiyaçların giderilmesinde birçok hizmetin vakıflar aracılığıyla gerçekleştirildiği Osmanlı'da Mihrişah Valide Sultan tarafından yaptırılan imarettin bitişiğinde yer alan sebilin de bu anlamda önemli bir görevi yerine getirdiği söylenebilir.

⁶⁷ 1452 Nolu defter, ss.130a-133b

⁶⁸ Pakalın, s.135.

İmaretin bitişindeki cephe üzerinde yer alan ve iki yanındaki çeşmeleri örten geniş saçaklı, gövdesi beş dalgalı, yüze bölünmüş sebil, mimari açıdan dönemi yansıtan barok üslûbunun âbidevî örneklerinden biridir. Sebilin Galata Mevlevîhânesi postnişinlerinden Şeyh Galib tarafından yazılan kitabesinin hattı Yesârî Mehmed Esad'a aittir.⁶⁹

E. Türbe

Genellikle din ve devlet büyüklerinin defnedildiği mezarların üstüne yapılan oda şeklindeki yapılara türbe denir. Eyüp'te Cami-i Kebir Mahallesi Bostan iskelesinde kurduğu imaretin olduğu alanda bulunan türbesini Mihrişah Valide Sultan henüz hayatta iken kendisi inşa ettirmiştir. 1793 yılında Mimar Kethüdası Arif Ağa'ya yaptırılan türbe barok üslubuyla yapılmıştır.⁷⁰ Türbenin Eyüp'te inşa edilmesinin amacı olarak Eyüp Sultan hazretlerine yakın olmak, vefatından sonra imarete, mektebe gelenler tarafından hayırla yâd edilmek olarak düşünülebilir. Türbede Mihrişah Valide Sultan'dan başka Hatice Sultan, Beyhan Sultan, Refet Kadın ve Rahime Perestû Kadın'a ait sandukalar bulunmaktadır.⁷¹ Ayrıca mülkiyeti Hz. Halid Vakfına ait Mihrişah Valide Sultan'a senelik 180 akçe mukataalı arsa üzerine bina edilen birbirine bitişik iki türbedar menzilin mülk binaları da yine Mihrişah Valide Sultan tarafından vakfedilmiştir.⁷²

Türbe-i Şerifteki kandillerde yakmak için yıllık 40 vukiyye zeytinyağı, şamdanlarda yakmak için yıllık yeteri kadar şem'i asel (balmumu) satın alınması vakfiyedeki şartlardandır.⁷³

F. Çeşmeler

Çeşme kelimesinin Farsça'da "göz" anlamındaki çeşmden geldiği umumiyetle kabul edilir. Su çıkan kaynak, pınar ve gözlere çeşm denilmesi, bunların akıtıldığı küçük yapılara çeşme adının verilmesine sebep olmuştur.⁷⁴ Henüz evlerde su akıtılabilmesi için yeterli altyapının olmadığı dönemlerde evlerin su ihtiyacını karşılamak için hayati önem arz eden mahalle, meydan çeşmeleri vakıflar aracılığıyla inşa edilmiştir. Sadaka-i cariye türlerinden biri olan su vakfetmenin sevabına nail olmak

⁶⁹ Sevgi Parlak, "Mihrişah Vâlide Sultan Külliyesi", **DİA**, C.30, İstanbul: TDV, 2005, s.43.

⁷⁰ Parlak, s.43.

⁷¹ Parlak, s.43.

⁷² **1452 Nolu defter**, ss.13b-14a

⁷³ **1452 Nolu defter**, ss.158a-159b

⁷⁴ Semavi Eyice, "Çeşme", **DİA**, C.8, İstanbul: TDV, 1993, s.277.

maksadıyla Mihrişah Valide Sultan'ın da İstanbul'un muhtelif yerlerinde çeşmeler vakfettiğini vakfiyelerinden öğrenmekteyiz.

Tezimizin konusu olarak incelediğimiz iki vakfiyede Mihrişah Valide Sultan tarafından vakfedilmiş olan 4 çeşmeye rastlamaktayız. Bunlardan ilki Eyüp'te Cami-i Kebir Mahallesi Bostan iskelesinde yaptırılan imaretin bitişiğinde olan çeşmedir.⁷⁵ İkinci olarak vakfedilen çeşme Havâss-ı Refia (Eyüp) kazasına bağlı, Hasköy Humbaracı Kışlağı duvarına bitişik olarak inşa edilen çeşmedir.⁷⁶ Üçüncü olarak vakfedilen çeşme ise yine Hasköy Kasabasında olup Gümüşhane bitişiğindedir.⁷⁷ Vakfedilen dördüncü çeşme Galata'ya bağlı Beşiktaş kasabası Levend Çiftliği yakınında, Sultan Beyazıt Han-ı Veli Vakfına ait olup senelik 1825 akçe ile Mihrişah Valide Sultan'a mukataalı arsa üzerinde ve at değirmeninin yanında bulunan çeşmedir.⁷⁸

Vakfedilen çeşmelerin su ihtiyaçlarının nasıl karşılanacağına gelince; İmaretin bitişiğinde olan çeşmenin su ihtiyacının Kırkçeşme suyundan olup, Eyüp İslam Bey mahallesindeki kubbeden ifraz edilerek erbâb-ı miyah marifetiyle imaret, türbe, sebil ve çeşmeye bağlanan 8 masura sudan karşılanacağını daha önce söylemiştik.⁷⁹

Hasköy Humbaracı kışlağı bitişiğindeki çeşme ile Hasköy Kasabası Gümüşhane bitişiğindeki çeşmenin su ihtiyacı; Havâss-ı Refia muzafatından Hasköy'de Karaağaç Sarayı yakınında Yusuf Efendi bahçesi denilen yerde Mihrişah Valide Sultan tarafından açtırılan kuyudan çıkarılıp yaptırmış olduğu kanalla ana kanala bağlanan 1 masura su ile Hasköy'de Abdüsselam Bahçesinde Bostancı kulluğu denilen yerden yaptırmış olduğu kanalla ana kanala akıtılacak olan 1 masura (ki toplam 2 masura) sudan karşılanmıştır.⁸⁰

Galata'ya bağlı Beşiktaş kasabası Levend Çiftliği yakınında, at değirmeninin yanında bulunan çeşmenin su ihtiyacı ise Mihrişah Valide Sultana ait mülk su olup hamam ve çeşmeye bağlanan 3 masura sudan karşılanmıştır.⁸¹

---

⁷⁵ 1452 Nolu defter, s.12b

⁷⁶ 1452 Nolu defter, ss.124b-125a

⁷⁷ 1452 Nolu defter, s.125a

⁷⁸ 1452 Nolu defter, s.24b

⁷⁹ 1452 Nolu defter, s.14a

⁸⁰ 1452 Nolu defter, ss.126a-126b

⁸¹ 1452 Nolu defter, s.24b

II. Hayır Hizmetleri

A. Münâdilere para gönderilmesi

Mihrişah Valide Sultan, 1204/1790 tarihli vakfiyesinde Surre Emîni olanlar eliyle Mekke'de bulunan Ebu Kubeys ve Hint dağlarındaki iki münadiye yıllık 10'ar kuruştan 20 kuruş gönderilmesini şart koşturmuşur.⁸²

B. Teberdârlar Ocağına yıllık 1.500,00 kuruş taamiye

1204/1790 tarihli vakfiyede Mihrişah Valide Sultan tarafından Topkapı Sarayı Teberdârlar Ocağına yıllık 1.500 kuruş yemek parası tayin buyurulmuş olup 1.500 kuruşun her yıl Ramazan ayından önce mütevellî eliyle teberdarân kethüdâlarına teslim edilmesini şart koşturmuşur.⁸³

C. Humbarhane Camiinde Mevlid-i Şerif Okunması

1209/1794 tarihli Mihrişah Valide Sultan vakfiyesinde Peygamber efendimizin doğum günü olan Mevlid Kandiline ayrı bir ihtimam gösterilmiş, bu özel gecenin her sene-i devriyesinde harcanması için 144.000 akçe tahsisat ayrılmıştır. Bu paranın 18.480 akçesinin Humbarhane Câmîinde görev yapanlara dağıtılması, kalan 125.520 akçesi ile de bilcümle Mevlid-i Şerif harcamalarının yapılarak Mevlid-i Şerif icra edilmesi şart koşturmuşur.⁸⁴ Mevlid-i Şerif Harcamalarına ilişkin tahsisatın dağılımı Tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 13
Mevlid-i Şerif Harcamalarına ilişkin tahsisatın dağılımı

Görevli	Tutarı
Cami-i Şerif Vâizi	3.000 Akçe
İmâm-ı Evvel	1.200 Akçe
İmâm-ı Sâni	1.200 Akçe
Üç Mevlidhan	3x2.160= 6.480 Akçe
Mevcud bulunan Müveşşihlere	1.800 Akçe
Müezzinler	1.800 Akçe
Kayyımlar	1.800 Akçe
Muvakkıt	1.200 Akçe
Mevlid-i Şerifte hizmet eden görevlilere ödenecek toplam ücret	18.480 Akçe
Vesair bil-cümle Mevlid-i Şerif harcamaları için	125.520 Akçe
Mevlid-i Şerif harcamaları Genel Toplamı	144.000 Akçe

⁸² 1451 Nolu defter, s.11b

⁸³ 1451 Nolu defter, s.11b-12a

⁸⁴ 1452 Nolu defter, s.150b

D. Türbe-i Şerif'te her Pazar ve Perşembe İcra Edilecek Cemiyet Halkası

Türbe-i Şerif'te her Pazar ve Perşembe günleri Abdullah Efendi Zaviyesi, Şeyh Murad Efendi Zaviyesi, Şah Sultan Zaviyesi ve Mustafa Paşa Zaviyesi şeyhi olan efendilerin arasında yapılacak imtihan sonrası en bilgili ve en faziletlisi hangisi ise onun riyâsetinde zikredilen dört zaviyenin dervişânından 12 dervişin katılımıyla cemiyet halkası oluşturularak hatm-i hâce yapılması, dualar edilmesi, akabinde Şeyh Efendiye günlük 25 akçe ile imaretten 2 çift fodula ve 2 yemek verilmesi, 12 dervişin her birine günlük 6'şar akçe ile 1 çift fodula ve 1 yemek verilmesi şart koşulmuştur.⁸⁵

E. Türbe-i Şerif'te sabah namazından sonra hatim okunması

Türbe-i Şerifte Sabah namazından sonra Hazret-i Halid bin Zeyd Camisi'nde hatip, imam, müezzin, kayyım olarak görev yapanlar, Mihrişah Valide Sultan Türbesinde türbedarlık yapanlar ile sair mahalle ahalisinden 30 kişinin toplanıp birer cüz okuyup Kur'an-ı Kerim'i hatmederek sevabını Mihrişah Valide Sultan'ın ve onun evlatlarının ruhuna hediye etmeleri, buna mukabil her birine günlük 3'er akçe ile imaretten günlük her birine 1 çift fodula ile 1 yemek verilmesi vâkife tarafından istenmiştir.⁸⁶

F. Galata Mevlevihanesinde Salı ve Cuma günleri mukabeleden önce Mesnevi-i Şerif okunması

Galata Mevlevihanesi postnişini Şeyh Mehmed Galib Dede Efendi'nin riyasetinde Salı ve Cuma günleri Mesnevi Şerif okuyup, Galata, Kasımpaşa, Beşiktaş ve Yenikapı Mevlevihaneleri dervişleri ile vesair istidatlı, Mesnevi Şerif okumaya istekli ve hünerlilerden seçilen kişilere Mesnevi-i Şerif talim ettirilmesi, akabinde Padişah efendimizin her zaman galip ve muzaffer olmaları için dua edilmesi, Mihrişah Valide Sultan'a dua edilmesi şart koşulmuştur. Ücret olarak şeyh efendiye günlük 60 akçe ile imaretten 2 çift fodula ve 2 yemek, Galata, Kasımpaşa, Yenikapı ve Beşiktaş Mevlevihaneleri dervişlerinden Mesnevi Şerif okunması esnasında hazır ve mevcut bulunan şakirtlere (kaç kişi olursa o kadar kişiye taksim edilmek üzere) 12 akçe verilmesi şart koşulmuştur. Şeyh Galip Efendi'nin vefatından sonra ise Galata, Kasımpaşa, Beşiktaş ve Yenikapı Mevlevihaneleri şeyhleri arasında müteveli

---

⁸⁵ 1452 Nolu defter, ss.153b-156a

⁸⁶ 1452 Nolu defter, ss.156b-157a

marifetiyle yapılacak imtihan sonrası belirlenecek en alim, fazıl ve mesnevi şerif tedrisine muktedir olan şeyh efendinin riyaseti şart koşulmuştur.⁸⁷

---

⁸⁷ 1452 Nolu defter, ss.161a-162a

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

VAKFIN AKARLARI (AKARÂT-I MEVKÛFE) ve AKARLARIN DEĞERLENDİRMESİ

Akarât-ı mevkûfe, genel olarak bir hayır hizmetine sarf edilmek üzere vakfedilen mala denilir.⁸⁸ Aynıyle kendisinden faydalanılmak üzere vakfedilen imaret, hastane, cami vs. hayır kurumları ile bu hayır kurumlarının devamlılığını sağlamak üzere gelir getirici unsurlar olarak vakfedilen menkul / gayrimenkul mallar olmak üzere ikiye ayrılır.⁸⁹

Aynıyle kendisinden faydalanmak üzere vakfedilen hayır kurumlarını önceki bölümde ifade etmeye çalışmıştık. Bu bölümde vakfedilen hayır kurumlarının devamlılığını sağlamak (ki vakıf müesseseleri müebbeddir, süreli olarak bir malı vakfetmek sahih olmaz)⁹⁰ üzere vakfedilen menkul ve gayrimenkul malları anlatmaya çalışacağız.

Vakıf kelimesi aslında hukukî bir akdi ifade etmekle birlikte zamanla akar ve hayratı belirtmek için de kullanılmış, hatta onların yerini almıştır. Akar (çoğulu akarât) kurumun ekonomik gücünü, hayrat (müessesât-ı hayriyye) ise vakfın doğrudan hizmet sunan bölümünü ifade etmektedir.⁹¹

Vakıflar aracılığıyla kurulan hayır müesseselerinin sürdürülebilirliği, düzenli bir şekilde hizmet verebilmeleri düzenli gelir getirici akarlar ile mümkündür. Bu kurumların genel masraflarını karşılamak, buralarda çalışanların ücretlerini ödemek için düzenli gelir kaynağı sağlayabilmek amacıyla vakfedilen tarım alanları, bina, nakit para gibi gelir kaynakları vakfın esas mevzusunu teşkil etmektedir.⁹²

Tezimizin konusunu oluşturan Mihrişah Valide Sultan Vakfının akarlarını incelediğimizde epeyce zengin bir tablo ile karşılaşmaktayız. 1204/1790 tarihli vakfiyede sadece Rumeli Vilayeti, Yenişehir Fener Kazasında Mâğule Malakaş Çiftliği

---

⁸⁸ Pakalın, s.32.

⁸⁹ Ömer Hilmi Efendi, s.52.

⁹⁰ Ömer Hilmi Efendi, s.24.

⁹¹ Bahaeddin Yediyıldız, "Vakıf", **DİA**, C.42, İstanbul: TDV, 2012, s.479.

⁹² Bahaeddin Yediyıldız, **XVIII. Yüzyılda Türkiye'de Vakıf Müessesesi Bir Sosyal Tarih İncelemesi**, 1. Basım, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2003, s.94.

akar olarak vakfedilirken, 1209/1794 tarihli vakfiyede 158 başlık altında çiftlik, han, hamam, dükkan, arsa vs. vakfedilmiştir.

Mihrişah Valide Sultan tarafından vakfedilen akarları tasnif ettiğimizde ağırlıklı olarak tarım işletmesi vakfedildiğini görmekteyiz. Vakfedilen 159 akarın 115'i tarım işletmesi, 30'u ticarethane, 10'u imalathane, 3'ü arazi ve 1'i menzil şeklindedir.

Mihrişah Valide Sultan tarafından vakfedilen akarların işletme şekilleri de vakfiyelerde belirtilmiştir. Vakfedilen 159 akarın 118'unun icâre-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn yöntemi⁹³ ile, 24'ünün icâreteyn-i misleteyn yöntemi ile,⁹⁴ Midilli kazasında bulunan 12 akarın yıllık 4.000 Kuruş müeccele ve muaccele-i misliyle,⁹⁵ 1 akarın icâre-i vâhide yöntemi ile,⁹⁶ Havass-ı Refia Kazasına bağlı Veli Efendi Çeşmesinde bulunan Basmacılar Kassarhanesinin aylık 500 kuruş müeccele ile,⁹⁷ Kuleli'de bulunan Dalyan-i Mahi ve müştemilatının yıllık 45 kuruş müeccele ile, Yanık Saray arsasının yıllık 45 kuruş müeccele ile,⁹⁸ İznikmid'de Çepni Köyünde 1 adet, Sapanca'da 2 adet, Havâss-ı Refia Kazasına bağlı Hasköy Kasabasında 1 adet ki toplam 4 adet Göztaşlı imalathanelerinde bulunan ve gedik denilen aletlerin her bir dükkan için 125'er kuruştan yıllık 500 kuruş müeccele ile⁹⁹ işletilmesi şart koşulmuştur.

Çalışmamızın bu bölümünde Mihrişah Valide Sultan tarafından vakfedilen akarları, niteliği, türü, muhtevası, yeri, tarifi, yüz ölçümü, mülkiyet durumu ve işletme şartlarıyla birlikte tasnif etmeye ve değerlendirmeye çalışacağız.

1. Vakfın Akarları (Akarât-ı Mevkûfe)

Akar No. : 1

Vakfedilen Akar : Mâğule Malakaş Çiftliği¹⁰⁰

Niteliği / Türü : Tarım İşletmesi / Çiftlik

Muhtevası : 24 parça tarla, 4 bölüm mandıra, 3 kiracı menzili, divanhane, 2 kethüda odası, (altında) ahır, dört göz ambar, bir oda, 180 koyun, (ambarda) 260 kile

⁹³ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

⁹⁴ 1452 Nolu defter, ss.127a-127b

⁹⁵ 1452 Nolu defter, ss. 127b-128a

⁹⁶ 1451 Nolu defter, s. 10a

⁹⁷ 1452 Nolu defter, s. 128b

⁹⁸ 1452 Nolu defter, s. 128a

⁹⁹ 1452 Nolu defter, s. 128a

¹⁰⁰ 1451 Nolu defter, s.9b-10a

buğday, 480 kile tohumluk buğday, 118 kile tohumluk arpa, malum sayıda arı kovanı, 2 dönüm bağdan oluşan çiftlik

Yeri : Rumeli Vilayeti, Yenişehir Fener Kazası, Sahra Nahiyesi, Mağule Malakaş Köyü

Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor

Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor

Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk

İşletme Şartı ve Şekli : İcâre-i vahide ile kiralama¹⁰¹

Akar No. : 2

Vakfedilen Akar : İki göz kayıkthane, 1 kahvehane, 3 dükkan¹⁰²

Niteliği / Türü : Ticarethane / Dükkan

Muhtevası : Vakfiyede belirtilmiyor

Yeri : Eyüp, Cami-i Kebir Mahallesi, Bostan İskelesi'ndeki imaretin karşısında

Yerin Tarifi : Bir tarafı Müderris Seyyid Molla Efendi Konağı, bir tarafı lebi derya, iki tarafı ana yol ile çevrili

Yüzölçümü : 361,50 zira

Mülkiyet Durumu: Arsası Hazret-i Ebu Eyyub Ensari Vakfına ait, senelik 360 akçe ile Mihrişah Valide Sultan'a mukataalı arsa

İşletme Şartı ve Şekli : İcâre-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama¹⁰³

Akar No. : 3

Vakfedilen Akar : Büyük Han¹⁰⁴

Niteliği : Ticarethane

Türü : Han

Muhtevası : Altı üstlü 60 oda, 4 büyük ahır, 1 ambar, 1 samanlık, 1 ömürlük, 2 masura su, 15 tuvalet, 1 avlu, 20 dükkandan oluşan, dört tarafı taş duvar ile çevrili, üç tarafında arzen ikişer zira damlalık olmak üzere fasıla ve sokak kapısını müştemil han

Yeri : İstanbul, Şeyh Ebu'l-Vefa Camii yakınında, Vefa Ahırında

Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor

¹⁰¹ 1451 Nolu defter, s.10a

¹⁰² 1452 Nolu defter, ss. 12b-13a

¹⁰³ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

¹⁰⁴ 1452 Nolu defter, ss. 14b-15a

Yüzölçümü : 9.050 zira
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama¹⁰⁵

Akar No. : 4

Vakfedilen Akar : Leblebiciler Hanı¹⁰⁶
Niteliği : Ticarethane
Türü : Han
Muhtevası : 1 0 oda, 1 ahşap mahzen, 2 tuvalet, 1 paçacı dükkanı, 2 katlı kargir mahzen, 1 fincancı dükkanı, kalan kısmı boş arsadan oluşan han
Yeri : İstanbul, Çelebioğlu Mahallesinde
Yerin Tarifi : Bir tarafı Merhum Abdüselam Efendi Vakfından Şerife Emetullah Hatun tasarrufunda olan yağhane, Abdüselam Vakfından Alacahamam odunluğu ve Hüseyin Çelebi menzili, bir tarafı Şişeciler Hanı ve Abdüselam Efendi ile Yarhisar Mustafa Efendi Vakıflarından değirmen, bir tarafı kazancı dükkanları ve boyacı dükkanı, bir tarafı ifraz olunmuş dükkanlar ve anayol ile çevrili
Yüzölçümü : 1 .665 zira
Mülkiyet Durumu : Arsası Merhum Cafer Çavuş Vakfına ait, senelik 720 akçe ile Mihrişah Valide Sultan'a mukata-i kadime ile mukataalı arsa
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama¹⁰⁷

Akar No. : 5

Vakfedilen Akar : Ahır¹⁰⁸
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Ahır
Muhtevası : Vakfiyede belirtilmiyor
Yeri : İstanbul, Çelebioğlu Mahallesinde
Yerin Tarifi : 4 Nolu Akaratın yer tarifinde zikredilen değirmenin bitişiğinde
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Arsası Abdüselam ve Yarhisar Mustafa Efendi Vakıflarına ait, senelik 30 akçe ile Mihrişah Valide Sultan'a mukataalı arsa

¹⁰⁵ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

¹⁰⁶ 1452 Nolu defter, ss.15b-16a

¹⁰⁷ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

¹⁰⁸ 1452 Nolu defter, ss.16a-16b

İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhîde ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama¹⁰⁹

Akar No. : 6

Vakfedilen Akar : Kassarhane¹¹⁰

Niteliği : İmalathane

Türü : Kassarhane

Muhtevası : Altı üstlü 2 oda, 2 sundurma, 1 ocaklık bulunan, derunundan Davud Paşa Sarayı ve Veli Efendi çeşmesi suları akan, dört tarafı taş duvar ile çevrili, kök boyası ile yemeni imal edilen, aylık 500 kuruş kira ile basmacı esnafına kiraya verilmiş olan Kassarhane

Yeri : Havâss-ı Refia (Eyüp) kazasına bağlı, Veli Efendi Çeşmesinde

Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor

Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor

Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk

İşletme Şartı ve Şekli : Aylık 500 kuruş müeccele ile kiralama¹¹¹

Akar No. : 7

Vakfedilen Akar : Dalyan-ı Mâhî¹¹²

Niteliği : Tarım İşletmesi

Türü : Dalyan

Muhtevası : 1 Büyük Dalyancı odası, 1 Ayazma ve Velî Yeri ile vesair müstemilat (ayrıca bahsedilen yerin karşısında, yine zikredilen yerin müstemilatından olan, merhum Ahmed Nazif Efendi yalısının karşısında) denizden ağ germesi denilen mahalde, Çardak denilen 2 adet Dalyan-ı Mahi ile (yine bahsedilen yerin bitişiğinde) üstte bir oda ve balık ağı kurutacak yer ile vesair müstemilattan oluşan Dalyan-ı Mâhî

Yeri : Üsküdar, Çengelköy, Kulelibahçe'de

Yerin Tarifi : Müteveffa Ahmet Nazif Efendi Yalısının önünde, deniz kenarında, bir tarafı anayol, bir tarafı çeşme ile set, bir tarafı merhum Ahmet Nazif Efendi bağı, bir tarafı yine zikredilen bağ ile çevrili

Yüzölçümü : 1.314 zira

Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk

İşletme Şartı ve Şekli : Yıllık 45 kuruş müeccele ile kiralama¹¹³

¹⁰⁹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

¹¹⁰ 1452 Nolu defter, ss.16b-17a

¹¹¹ 1452 Nolu defter, s.128b

¹¹² 1452 Nolu defter, ss.17a-18a

Akar No. : 8

Vakfedilen Akar	: 12 adet dükkan ¹¹⁴
Niteliği	: Ticarethane
Türü	: Dükkan
Muhtevası	: Vakfiyede belirtilmiyor
Yeri	: Galata, Tophane meydanında
Yerin Tarifi	: Bir taraftan Ta'limhane, bir taraftan mühimmat mahzenleri, bir taraftan boş arsa, bir taraftan lebi derya ile çevrili, denizden mahzenlere varınca
Yüzölçümü	: 560 zira
Mülkiyet Durumu	: Miri arazi olup Mülkname ile Mihrişah Valide Sultan'a temlikli arsa
İşletme Şartı ve Şekli	: İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ¹¹⁵

Akar No. : 9

Vakfedilen Akar	: 76 adet dükkan ¹¹⁶
Niteliği	: Ticarethane
Türü	: Dükkan
Muhtevası	: Vakfiyede belirtilmiyor
Yeri	: Galata, Hendekbaşı' nda
Yerin Tarifi	: Kale duvarı bitişiğinde, birbirine bitişik
Yüzölçümü	: Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu	: Miri arazi olup Mülkname ile Mihrişah Valide Sultan'a temlikli arsa
İşletme Şartı ve Şekli	: İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ¹¹⁷

Akar No. : 10

Vakfedilen Akar	: Karahasanoğlu Çiftliği ve çiftliğe bağlı 10 parça tarla ¹¹⁸
Niteliği	: Tarım İşletmesi

¹¹³ 1452 Nolu defter, s.128b

¹¹⁴ 1452 Nolu defter, ss.18a-18b

¹¹⁵ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

¹¹⁶ 1452 Nolu defter, s.18b

¹¹⁷ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

¹¹⁸ 1452 Nolu defter, ss.18b-21b

Türü : Çiftlik
Muhtevası : İçinde 3 karlık, 1 buzluk, 1 harman yeri (ile çiftlik yakınında, çiftliğe bağlı) 10 kilelik 1 tarla, 3 kilelik 1 tarla, 15 kilelik 1 tarla, 3 kilelik 1 tarla, 5 kilelik 1 tarla, 10 kilelik 1 tarla, 22 kilelik 1 tarla, 20 kilelik 1 tarla, 22 kilelik 1 tarla, 30 kilelik 1 tarla (ki) toplam 138 kile ürün verir 10 parça tarla,
Yeri : Galata'ya bağlı Kasımpaşa, Tatavla (Kurtuluş) da
Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Arsası Sultan Beyazıt Han-ı Veli Vakfına ait, senelik 2020 akçe ile Mihrişah Valide Sultan'a mukataalı arsa
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ¹¹⁹

Akar No. : 11

Vakfedilen Akar : Menzil ¹²⁰
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Menzil
Muhtevası : Dört tarafı taş duvarla çevrili, kiremit örtülü, iki hizmetçi odası,(önünde) sundurma, 1 oda, kiremit örtülü sundurma, (içeride) dört tarafı taş duvar ve kiremit örtülü 1 ahır, 1 samanhan ve önünde 2 sundurmadan oluşan (ayrıca içerisinde) 3 kantar saman, 10 kile nadas ve çift aletleri vesair eşyalar bulunan menzil
Yeri : Galata'ya bağlı Kasımpaşa, Tatavla (Kurtuluş) da
Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Vakfiyede belirtilmiyor
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ¹²¹

Akar No. : 12

Vakfedilen Akar : Berber dükkanı ¹²²
Niteliği : Ticarethane
Türü : Dükkan
Muhtevası : Vakfiyede belirtilmiyor

¹¹⁹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

¹²⁰ 1452 Nolu defter, ss.21b-22a

¹²¹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

¹²² 1452 Nolu defter, ss.22a-22b

Yeri : Galata'ya bağlı Beşiktaş kasabası ötesinde bulunan Levend Çiftliği yakınında

Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor

Yüzölçümü : 120 zira

Mülkiyet Durumu : Arsası Sultan Beyazıt Han-ı Veli Vakfına ait, senelik 1825 akçe ile Mihrişah Valide Sultan'a mukataalı arsa. 12 ile 39 arasında sayılan toplam 28 akarın tamamının toprak mülkiyeti Sultan Beyazıt Han-ı Veli Vakfına ait iken tamamı yıllık 1825 akçe ile Mihrişah Valide Sultan'a mukataaya verilmiştir

İşletme Şartı ve Şekli : İcâre-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ¹²³

Akar No. : 13

Vakfedilen Akar : Aşçı dükkanı ¹²⁴

Niteliği : Ticarethane

Türü : Dükkan

Muhtevası : Vakfiyede belirtilmiyor

Yeri : Galata'ya bağlı Beşiktaş kasabası ötesinde bulunan Levend Çiftliği yakınında

Yerin Tarifi : Berber dükkanının bitişiğinde

Yüzölçümü : 180 zira

Mülkiyet Durumu : Bkz. 12 nolu akarın mülkiyet durumu

İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ¹²⁵

Akar No. : 14

Vakfedilen Akar : Kundakçı dükkanı ¹²⁶

Niteliği : Ticarethane

Türü : Dükkan

Muhtevası : Vakfiyede belirtilmiyor

Yeri : Galata'ya bağlı Beşiktaş kasabası ötesinde bulunan Levend Çiftliği yakınında

Yerin Tarifi : Aşçı dükkanının bitişiğinde

Yüzölçümü : 176 zira

¹²³ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

¹²⁴ 1452 Nolu defter, s.22b

¹²⁵ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

¹²⁶ 1452 Nolu defter, s.22b

Mülkiyet Durumu : Bkz. 12 nolu akarın mülkiyet durumu
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ¹²⁷

Akar No. : 15

Vakfedilen Akar : Tabancacı dükkanı ¹²⁸
Niteliği : Ticarethane
Türü : Dükkan
Muhtevası : Vakfiyede belirtilmiyor
Yeri : Galata'ya bağlı Beşiktaş kasabası ötesinde bulunan Levend Çiftliği yakınında
Yerin Tarifi : Kundakçı dükkanının bitişiğinde
Yüzölçümü : 176 zira
Mülkiyet Durumu : Bkz. 12 nolu akarın mülkiyet durumu
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ¹²⁹

Akar No. : 16

Vakfedilen Akar : Tüfekçi dükkanı ¹³⁰
Niteliği : Ticarethane
Türü : Dükkan
Muhtevası : Vakfiyede belirtilmiyor
Yeri : Galata'ya bağlı Beşiktaş kasabası ötesinde bulunan Levend Çiftliği yakınında
Yerin Tarifi : Tabancacı dükkanının bitişiğinde
Yüzölçümü : 330 zira
Mülkiyet Durumu : Bkz. 12 nolu akarın mülkiyet durumu
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ¹³¹

Akar No. : 17

Vakfedilen Akar : Çamaşırı dükkanı ¹³²

---

¹²⁷ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

¹²⁸ 1452 Nolu defter, s.23a

¹²⁹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

¹³⁰ 1452 Nolu defter, s.23a

¹³¹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

Niteliği : Ticarethane
Türü : Dükkan
Muhtevası : Vakfiyede belirtilmiyor
Yeri : Galata'ya bağlı Beşiktaş kasabası ötesinde bulunan Levend Çiftliği yakınında
Yerin Tarifi : Tüfekçi dükkanının yakınında
Yüzölçümü : 80 zira
Mülkiyet Durumu : Bkz. 12 nolu akarın mülkiyet durumu
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ¹³³

Akar No. : 18

Vakfedilen Akar : Kasap dükkanı ¹³⁴
Niteliği : Ticarethane
Türü : Dükkan
Muhtevası : Vakfiyede belirtilmiyor
Yeri : Galata'ya bağlı Beşiktaş kasabası ötesinde bulunan Levend Çiftliği yakınında
Yerin Tarifi : Çamaşırçı dükkanının yakınında
Yüzölçümü : 64 zira
Mülkiyet Durumu : Bkz. 12 nolu akarın mülkiyet durumu
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ¹³⁵

Akar No. : 19

Vakfedilen Akar : Demirci dükkanı ¹³⁶
Niteliği : Ticarethane
Türü : Dükkan
Muhtevası : Vakfiyede belirtilmiyor
Yeri : Galata'ya bağlı Beşiktaş kasabası ötesinde bulunan Levend Çiftliği yakınında
Yerin Tarifi : Yine bu mahalde

¹³² 1452 Nolu defter, s.23a

¹³³ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

¹³⁴ 1452 Nolu defter, ss.23a-24b

¹³⁵ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

¹³⁶ 1452 Nolu defter, s.23b

Yüzölçümü : 45 zira
Mülkiyet Durumu : Bkz. 12 nolu akarın mülkiyet durumu
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhîde ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ¹³⁷

Akar No. : 20

Vakfedilen Akar : Düğmeci dükkanı ¹³⁸
Niteliği : Ticarethane
Türü : Dükkan
Muhtevası : Vakfiyede belirtilmiyor
Yeri : Galata'ya bağlı Beşiktaş kasabası ötesinde bulunan Levend Çiftliği yakınında
Yerin Tarifi : Yine bu mahalde
Yüzölçümü : 42 zira
Mülkiyet Durumu : Bkz. 12 nolu akarın mülkiyet durumu
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhîde ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ¹³⁹

Akar No. : 21

Vakfedilen Akar : Çilingir dükkanı ¹⁴⁰
Niteliği : Ticarethane
Türü : Dükkan
Muhtevası : Vakfiyede belirtilmiyor
Yeri : Galata'ya bağlı Beşiktaş kasabası ötesinde bulunan Levend Çiftliği yakınında
Yerin Tarifi : Yine bu mahalde
Yüzölçümü : 60 zira
Mülkiyet Durumu : Bkz. 12 nolu akarın mülkiyet durumu
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhîde ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ¹⁴¹

---

¹³⁷ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

¹³⁸ 1452 Nolu defter, s.23b

¹³⁹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

¹⁴⁰ 1452 Nolu defter, ss.23b-24a

¹⁴¹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

Akar No. : 22

Vakfedilen Akar : Bakkal dükkanı ¹⁴²
Niteliği : Ticarethane
Türü : Dükkan
Muhtevası : Vakfiyede belirtilmiyor
Yeri : Galata'ya bağlı Beşiktaş kasabası ötesinde bulunan Levend Çiftliği yakınında
Yerin Tarifi : Yine bu mahalde
Yüzölçümü : 95 zira
Mülkiyet Durumu : Bkz. 12 nolu akarın mülkiyet durumu
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhîde ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ¹⁴³

Akar No. : 23

Vakfedilen Akar : Hamam ¹⁴⁴
Niteliği : Ticarethane
Türü : Hamam
Muhtevası : 2 Halvet, 3 Sofa, dehliz, camekan, tellak odası, ahır ile vesair müştemilattan oluşan kurşun kaplamalı hamam
Yeri : Galata'ya bağlı Beşiktaş kasabası ötesinde bulunan Levend Çiftliği yakınında
Yerin Tarifi : Yine bu mahalde
Yüzölçümü : 900 zira
Mülkiyet Durumu : Bkz. 12 nolu akarın mülkiyet durumu
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhîde ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ¹⁴⁵

Akar No. : 24

Vakfedilen Akar : Kahve dükkanı ¹⁴⁶
Niteliği : Ticarethane
Türü : Dükkan

¹⁴² 1452 Nolu defter, s.24a

¹⁴³ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

¹⁴⁴ 1452 Nolu defter, s.24a

¹⁴⁵ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

¹⁴⁶ 1452 Nolu defter, ss.24a-24b

Muhtevası : Vakfiyede belirtilmiyor
Yeri : Galata'ya bağlı Beşiktaş kasabası ötesinde bulunan Levend Çiftliği yakınında
Yerin Tarifi : Yine bu mahalde
Yüzölçümü : 120 zira
Mülkiyet Durumu : Bkz. 12 nolu akarın mülkiyet durumu
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ¹⁴⁷

Akar No. : 25

Vakfedilen Akar : Bakkal dükkanı ¹⁴⁸
Niteliği : Ticarethane
Türü : Dükkan
Muhtevası : Vakfiyede belirtilmiyor
Yeri : Galata'ya bağlı Beşiktaş kasabası ötesinde bulunan Levend Çiftliği yakınında
Yerin Tarifi : Yine bu mahalde
Yüzölçümü : 180 zira
Mülkiyet Durumu : Bkz. 12 nolu akarın mülkiyet durumu
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ¹⁴⁹

Akar No. : 26

Vakfedilen Akar : Ekmek fırını ¹⁵⁰
Niteliği : İmalathane
Türü : Fırın
Muhtevası : Vakfiyede belirtilmiyor
Yeri : Galata'ya bağlı Beşiktaş kasabası ötesinde bulunan Levend Çiftliği yakınında
Yerin Tarifi : Yine bu mahalde
Yüzölçümü : 360 zira
Mülkiyet Durumu : Bkz. 12 nolu akarın mülkiyet durumu

---

¹⁴⁷ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

¹⁴⁸ 1452 Nolu defter, s.24b

¹⁴⁹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

¹⁵⁰ 1452 Nolu defter, s.24b

İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ¹⁵¹

Akar No. : 27

Vakfedilen Akar : At değirmeni ¹⁵²
Niteliği : İmalathane
Türü : Değirmen
Muhtevası : At değirmeni ve 1 çeşme
Yeri : Galata'ya bağlı Beşiktaş kasabası ötesinde bulunan Levend Çiftliği yakınında
Yerin Tarifi : Fırının bitişiğinde
Yüzölçümü : 500 zira
Mülkiyet Durumu : Bkz. 12 nolu akarın mülkiyet durumu
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ¹⁵³

Akar No. : 28

Vakfedilen Akar : Bahçe ¹⁵⁴
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Bahçe
Muhtevası : Üzerinde meyve ağaçları ve meyve vermeyen ağaçlar dikili olan, dört tarafı taş duvar ile çevrili
Yeri : Galata'ya bağlı Beşiktaş kasabası ötesinde bulunan Levend Çiftliği yakınında
Yerin Tarifi : Camii Şerif yakınında, bağ önünde, bir tarafı bağ, üç tarafı çiftlik ile çevrili
Yüzölçümü : 12.350 zira
Mülkiyet Durumu : Bkz. 12 nolu akarın mülkiyet durumu
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ¹⁵⁵

¹⁵¹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

¹⁵² 1452 Nolu defter, s.24b

¹⁵³ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

¹⁵⁴ 1452 Nolu defter, s.25a

¹⁵⁵ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

Akar No. : 29

- Vakfedilen Akar : Bağ ¹⁵⁶
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Bağ
Muhtevası : Üzerinde meyve ağaçları ve üzüm kütükleri olan, içinde bir büyük kasr bulunan, dört tarafı taş duvar ile çevrili
Yeri : Galata'ya bağlı Beşiktaş kasabası ötesinde bulunan Levend Çiftliği yakınında
Yerin Tarifi : Bir tarafı dağ, iki tarafı çiftlik arazisi, diğer tarafı (adı geçen) bahçe ile çevrili
Yüzölçümü : 30.000 zira
Mülkiyet Durumu : Bkz. 12 nolu akarın mülkiyet durumu
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ¹⁵⁷

Akar No. : 30

- Vakfedilen Akar : Menzil arsası ¹⁵⁸
Niteliği : Arazi
Türü : Arsa
Muhtevası : 30 Menzil binası için ta'yin ve tahsis kılınan arsa
Yeri : Galata'ya bağlı Beşiktaş kasabası ötesinde bulunan Levend Çiftliği yakınında
Yerin Tarifi : Su kuyusu dolabı karşısında, eski dükkanlar arkasında bağ karşısında, iki tarafı eski dükkanlar, iki tarafı anayol ile çevrili
Yüzölçümü : 30.000 zira
Mülkiyet Durumu : Bkz. 12 nolu akarın mülkiyet durumu
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ¹⁵⁹

---

¹⁵⁶ 1452 Nolu defter, ss.25a-25b

¹⁵⁷ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

¹⁵⁸ 1452 Nolu defter, s.25b

¹⁵⁹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

Akar No. : 31

- Vakfedilen Akar : Bağ ve bahçe arsaları ¹⁶⁰
- Niteliği : Tarım İşletmesi
- Türü : Muhtelif Tarım Arazisi
- Muhtevası : Üzerinde meyve ağaçları, meyve vermeyen ağaçlar, üzüm kütükleri dikili olan
- Yeri : Galata'ya bağlı Beşiktaş kasabası ötesinde bulunan Levend iftliği yakınında
- Yerin Tarifi : Bir tarafı dağ, bir tarafı su bendi, bir tarafı çiftlik arazisinden taşocağı yakınında dere ile çevrili
- Yüzölçümü : 182.000 zira
- Mülkiyet Durumu : Bkz. 12 nolu akarın mülkiyet durumu
- İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ¹⁶¹

Akar No. : 32

- Vakfedilen Akar : Boş arsa ve bu arsanın bir kısmında bulunan Sundurma ve Manda Ağılı ¹⁶²
- Niteliği : Tarım İşletmesi
- Türü : Muhtelif Tarım Arazisi
- Muhtevası : 11.200 zira boş, 800 zira Sundurma ve Manda ağılı olmak üzere toplam 12.000 zira
- Yeri : Galata'ya bağlı Beşiktaş kasabası ötesinde bulunan Levend iftliği yakınında
- Yerin Tarifi : Dört tarafı Levent iftliği arazisiyle çevrili
- Yüzölçümü : 12.000 zira
- Mülkiyet Durumu : Bkz. 12 nolu akarın mülkiyet durumu
- İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ¹⁶³

---

¹⁶⁰ 1452 Nolu defter, ss.25b-26a

¹⁶¹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

¹⁶² 1452 Nolu defter, s.26a

¹⁶³ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

Akar No. : 33

Vakfedilen Akar	: Tarla ¹⁶⁴
Niteliği	: Tarım İşletmesi
Türü	: Tarla
Muhtevası	: Ziraat edilen tarla
Yeri	: Galata'ya bağlı Beşiktaş kasabası ötesinde bulunan Levend Çiftliği yakınında
Yerin Tarifi	: Bir tarafı Kanlıkavak, bir tarafı çamurluk, bir tarafı İstinye bağları ile çevrili
Yüzölçümü	: 50 Dönüm
Mülkiyet Durumu	: Bkz. 12 nolu akarın mülkiyet durumu
İşletme Şartı ve Şekli	: İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ¹⁶⁵

Akar No. : 34

Vakfedilen Akar	: Boş arazi ¹⁶⁶
Niteliği	: Tarım İşletmesi
Türü	: Muhtelif Tarım Arazisi
Muhtevası	: Boş arazi
Yeri	: Galata'ya bağlı Beşiktaş kasabası ötesinde bulunan Levend Çiftliği yakınında
Yerin Tarifi	: Bir tarafı Kanlıkavak, bir tarafı çamurluk, bir tarafı İstinye bağları ile çevrili
Yüzölçümü	: 100 Dönüm
Mülkiyet Durumu	: Bkz. 12 nolu akarın mülkiyet durumu
İşletme Şartı ve Şekli	: İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ¹⁶⁷

Akar No. : 35

Vakfedilen Akar	: Hadim Korusu Çiftliği ¹⁶⁸
Niteliği	: Tarım İşletmesi

---

¹⁶⁴ 1452 Nolu defter, ss.26a-26b

¹⁶⁵ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

¹⁶⁶ 1452 Nolu defter, s.26b

¹⁶⁷ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

¹⁶⁸ 1452 Nolu defter, ss.26b-27a

Türü : Çiftlik
Muhtevası : İçerisinde 2'şer ve 3'er dönüm miktarı 20 parça tarla ve bostan, 10 adet dağ ve korusu bulunan, çevresi 2 saatte devrolunabilen, ayrıca içerisinde koyun gölgeliği, ahır, oda ve 2000 zira sundurma bulunan çiftlik
Yeri : Galata'ya bağlı Beşiktaş kasabası ötesinde bulunan Levend Çiftliği yakınında
Yerin Tarifi : Bir tarafı Ayazağa köyü yolunda Bahçe Köyü ve Belgrad Köyü yolları mahallinin sağ tarafı, bir tarafı Beylik Kuru ve Sarıyer Ayazması, bir tarafı Ayaz Köyü yakınında nehir kenarında Değirmen yeri karşısında, bir tarafı Yumrukayalar ve Nişantaşı'yla sınırlı
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Bkz. 12 nolu akarın mülkiyet durumu
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ¹⁶⁹

Akar No. : 36

Vakfedilen Akar : Değirmen ¹⁷⁰
Niteliği : İmalathane
Türü : Değirmen
Muhtevası : Vakfiyede belirtilmiyor
Yeri : Galata'ya bağlı Beşiktaş kasabası ötesinde bulunan Levend Çiftliği yakınında
Yerin Tarifi : Levent Çiftliği yakınında, dere kenarında
Yüzölçümü : 450 zira
Mülkiyet Durumu : Bkz. 12 nolu akarın mülkiyet durumu
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ¹⁷¹

Akar No. : 37

Vakfedilen Akar : Arazi ¹⁷²
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Muhtelif Tarım Arazisi
Muhtevası : Düz arazi

---

¹⁶⁹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

¹⁷⁰ 1452 Nolu defter, s.27a

¹⁷¹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

¹⁷² 1452 Nolu defter, ss.27a-27b

Yeri : Galata'ya bağlı Beşiktaş kasabası ötesinde bulunan Levend Çiftliği yakınında

Yerin Tarifi : Levend Çiftliğinin büyük kapısı karşısında, bir tarafı çiftlik kapısı yolu, bir tarafı Kağıthane Köyü yolu, bir tarafı Yel değirmeni, bir tarafı dağ ile çevrili

Yüzölçümü : 90.000 zira

Mülkiyet Durumu : Bkz. 12 nolu akarın mülkiyet durumu

İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ¹⁷³

Akar No. : 38

Vakfedilen Akar : Arazi ¹⁷⁴

Niteliği : Tarım İşletmesi

Türü : Muhtelif Tarım Arazisi

Muhtevası : Vakfiyede belirtilmiyor

Yeri : Galata'ya bağlı Beşiktaş kasabası ötesinde bulunan Levend Çiftliği yakınında

Yerin Tarifi : Levend Çiftliği bitişiğinde, Kışlak tarafında, bir tarafı dükkanlar arkası ve sonu yel değirmeni, bir tarafı Hendek bağ karşısı, bir tarafı dağ ile çevrili

Yüzölçümü : 14.400 zira

Mülkiyet Durumu : Bkz. 12 nolu akarın mülkiyet durumu

İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ¹⁷⁵

Akar No. : 39

Vakfedilen Akar : 3 Menzil ¹⁷⁶

Niteliği : Meskenler

Türü : Menzil

Muhtevası : (Her biri) üst katta ikişer oda ve bir miktar dehliz, birer merdiven; alt katta mutfağı olan, her biri 280 zira arsa üzerine kurulu, birbirine bitişik 3 menzil

Yeri : Galata'ya bağlı Beşiktaş kasabası ötesinde bulunan Levend Çiftliği yakınında

¹⁷³ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

¹⁷⁴ 1452 Nolu defter, s.27b

¹⁷⁵ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

¹⁷⁶ 1452 Nolu defter, ss.27b-28a

Yerin Tarifi : Levent çiftliği yakınında, önü çiftliğin dışındaki meydan ve arkası bağ, bir tarafı dükkanlar

Yüzölçümü : 280x3= 840 zira

Mülkiyet Durumu : Bkz. 12 nolu akarın mülkiyet durumu

İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ¹⁷⁷

Akar No. : 40

Vakfedilen Akar : Çayır arsası ¹⁷⁸

Niteliği : Tarım İşletmesi

Türü : Muhtelif Tarım Arazisi

Muhtevası : Vakfiyede belirtilmiyor

Yeri : Galata'ya bağlı Beşiktaş kasabası ötesinde bulunan Levend Çiftliği yakınında, Büyükdere'de

Yerin Tarifi : Sağ tarafında bostan, bostanın bitişiğinde dağ ve arkasında söğüt ağaçları, sol tarafı yukarıdan dağ, deniz tarafı dağa bitişik bostan, ön tarafı deniz kenarı ile çevrili

Yüzölçümü : 224.000 zira

Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk

İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ¹⁷⁹

Akar No. : 41

Vakfedilen Akar : Bostan ¹⁸⁰

Niteliği : Tarım İşletmesi

Türü : Bostan

Muhtevası : İçerisinde bir kasır, havuz ve mutfak bulunan, etrafı taş duvarla çevrili, sokak kapısı bulunan, meyveli ve meyvesiz ağaçlar ve üzüm kütükleri bulunur

Yeri : Galata'ya bağlı Beşiktaş kasabası ötesinde bulunan Levend Çiftliği yakınında

Yerin Tarifi : Bir tarafı Benlizade ve Ataullah Efendi çayırı, bir tarafı denize varana kadar anayol, bir tarafı menzil ve Abdülbaki Ağa Sahilhanesi, bir tarafı Balta Limanı'nda dutluk ve nehir ile çevrili

Yüzölçümü : 51.600 zira

¹⁷⁷ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

¹⁷⁸ 1452 Nolu defter, s.28b

¹⁷⁹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

¹⁸⁰ 1452 Nolu defter, ss.28b-29a

Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk

İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhîde ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ¹⁸¹

Akar No. : 42

Vakfedilen Akar : Küçük Nakkaş Çiftliği ¹⁸²

Niteliği : Tarım İşletmesi

Türü : Çiftlik

Muhtevası : Üç tarafı kiremit kaplı duvarlı, içerisinde 7 oda, 2 sofa, 1 tuvalet, 1 divanhane, 1 çiftçi aletleri mahzeni, 2 oda, 1 ahır, (zikredilen binaların hizasında) 1 kiremit çatılı sundurma, 1 büyük sütçü odası, (bahçe tarafında) kiremit çatılı sundurma, (avlu içerisinde) 2 tavuk ve kaz kümesi, (Çatma tabir olunur) üstte 4 göz büyük ambar, altında 1 ahır, (bitişğinde) 1 mutfak ve at değirmeni, (arkasında) arılık bahçesi, (kapı bitişğinde) 1 ahır, (ve karşısında) 1 büyük sağmal manda ahır, 1 malak ahır, 1 öküz ahır, 1 oda, 1 samanhan, 1 harman köşkü, 2 çeşme, 1 etrafı taş duvarlı tokat avlusu, 2 porta kapı, 5 dönüm harman yeri, (İstanbul yolu üzerinde) 4 dönüm arsa ve üzüm bağı, (ve bitişğinde) meyveli ve meyvesiz ağaçlar dikili 10 dönüm bahçe, (ve içerisinde) 1 harap havuz, 1 bahçivan odası, (yol kenarında) etrafı taş duvar ve kiremit çatılı 1 deve ahır, 1 çoban odası, 1 saz örtülü koyun kışlağı, (ve bitişğinde) 5 saz duvarlı koyun kışlağı, 400 kıvırcık koyun, 2 manda öküz, 1 manda tosun, 10 karasığır öküzü, 8 karasığır inek, 8 buzağı, 6 manda inek, 5 malak, 3 manda, 1 boğa, 1 malak, 12 kaz, 20 tavuk, 128,5 kile buğday, 118 kile arpa, 84 kile yulaf, 8 kile keten tohumu, 90 vukiyye has un, 400 kantar saman, 246 vukiyye yapağı, 60 kile nadas, sair çiftlik aletleri, bakır kap kakak ve mefruşat

Yeri : Havâss-ı Refia (Eyüp) kazasına bağlı, Küçükçekmece Nahiyesinde, Göl kenarında, Yarık Bergos Köyü yakınında

Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor

Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor

Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk

İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhîde ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ¹⁸³

Akar No. : 43

Vakfedilen Akar : Küçük Nakkaş Çiftliğine bağlı çayır arsası, 49 Parça tarla ve mera ¹⁸⁴

Niteliği : Tarım İşletmesi

¹⁸¹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

¹⁸² 1452 Nolu defter, ss.29a-33a

¹⁸³ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

¹⁸⁴ 1452 Nolu defter, s.31a

Türü : Muhtelif Tarım Arazisi
Muhtevası : 300 arabalık otluk çayır arsasıyla beraber, bunun dışında 2000 kilelik 49 parça tarla ve mera
Yeri : Havâss-ı Refia (Eyüp) kazasına bağlı, Küçükçekmece Nahiyesinde
Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Arsası Sultan Beyazıt Han-ı Veli Vakfına ait, senelik 3700 akçe ile Mihrişah Valide Sultan'a mukataalı arsa
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ¹⁸⁵

Akar No. : 44

Vakfedilen Akar : Kapadak Çiftliği ¹⁸⁶
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : Dört tarafı kiremitli taş duvarlı, içerisinde 1 sundurma, (ve bitişiğinde) 4 ahşap ambar, (ve karşısında) kiremitle örtülü 1 deve ahır, 1 küçük ahır, porta kapı, avlu, (ve harman kapısı içinde) 1 harap mutfak, fırın, kiler, (ve karşısında) 2 misafir odası, dört tarafı taş duvarlı 1 kule (üst katında) 4 oda, 1 tuvalet, 1 abdesthane, 1 hamam, 1 sofa, (alt katında) 3 oda, 1 tuvalet, 1 abdesthane, (en alt katında) 1 at ahır, (ve dışında) 1 ahşap harman çardağı, (ve bitişiğinde) 1 kiremit örtülü samanhanne, 1 öküz ahır, 1 sundurma, 1 yulaf mahzeni, (ve karşısında) 1 mutfak, 1 at değirmeni, (ve bitişiğinde) tavuk kümesi, dört tarafı taş duvar, 1 porta kapı, 1 avlu, (ve yol üzerinde) 2 adet at ahır, 2 büyük manda ahır, 1 malak ahır, 1 porta kapı, 1 avlu, dört tarafı taş duvarlı kiremit örtülü 1 koyun ağılı, 1 çoban odası ve fırın, (ve bitişiğinde) 1 koyun ağılı, (ve karşısında) taş duvarlı kiremit örtülü 1 koyun ağılı, (ve kule bitişiğinde) etrafı kiremitli taş duvarlı, meyveli ve meyvesiz ağaçlar dikili olan 1 bahçe (ve içersinde) 1 büyük havuz, (ve Ekşenus bağları içerisinde) tahminen 60 dönüm ağaç ve üzüm kütükleri olan 1 bahçe, 1 saz duvarlı ve saz örtülü koyun ağılı bulunan çiftlik
Yeri : Havâss-ı Refia (Eyüp) kazasına bağlı, Büyükçekmece Nahiyesinde, Boçdar Köyü yakınında
Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Arsası merhum Sultan Mahmud Han Vakfına ait, senelik 2.400 akçe ile Mihrişah Valide Sultan'a mukataalı arsa
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ¹⁸⁷

¹⁸⁵ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

¹⁸⁶ 1452 Nolu defter, ss.33a-35a

Akar No. : 45

Vakfedilen Akar : Taş Ağıl Çiftliği¹⁸⁸

Niteliği : Tarım İşletmesi

Türü : Çiftlik

Muhtevası : 10 kilelik 1 tarla, çiftlik merası, 20 arabalık otluk 1 çayır, 15 arabalık otluk 1 çayır, 80 arabalık otluk 1 çayır, (bu üç çayırdan başka) 4320 kilelik 56 parça tarla, dört tarafı taş duvarlı, 1 büyük ahır, 1 oda, 1 koltuk ahır, 2 porta kapı, 1 avlu vesair müştemilatlı mülk çiftlik binaları, (ayrıca) bu çiftlikte mevcut 1800 kile buğday, 1200 kile arpa, 3000 kile yulaf, 20 kile tohum keten, 881 adet koyun, 1 seyishane (çobanevi) takımlarıyla birlikte 1 beygir ve bir merkep, 5500 kuruş nakit, 14 tosun, 13 kısır inek, 17 düve, 6 boğa, 26 sağmal inek(buzağılarıyla), 23 kısır manda ineği, 17 manda, 40 sağmal manda ineği (buzağılarıyla), 3 manda boğası, 32 malak, 33 öküz, 25 kısırak, 14 tay, 28 deve, 320 kaz-tavuk-ördek, 4000 kantar saman, 550 kile nadas vesair çift aletleri, bakır eşya ve diğer eşyalar

Yeri : Havâss-ı Refia (Eyüp) kazasına bağlı, Büyükçekmece Nahiyesinde, Boçdar Köyü yakınında

Yerin Tarifi : 1209/1794 tarihli vakfiyenin 35a - 38b arası sayfalarında akarın yer tarifi ve sınırları detaylıca anlatılmaktadır

Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor

Mülkiyet Durumu : Çiftliğin arsası merhum Sultan Mahmud Han Vakfına ait, senelik 1.200 akçe ile Mihrişah Valide Sultan'a mukataalı arsa / Çiftliğe bağlı tarlalar ise Sultan Beyazid Veli Vakfına ait, senelik 4.400 akçe ile Mihrişah Valide Sultan'a mukataalı

İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama¹⁸⁹

Akar No. : 46

Vakfedilen Akar : Boçdar Çiftliği¹⁹⁰

Niteliği : Tarım İşletmesi

Türü : Çiftlik

Muhtevası : 24 kilelik 2 tarla, 24 arabalık otluk 1 çayır, 9 kile tohumluk 1 tarla, (ve bitişiğinde) 2 arabalık otluk 1 çayır, 7 kilelik 1 tarla, 16 kilelik Eğri Tarla, (ve harman altında) 10 kilelik arpalık, (ve bitişiğinde) 1 arabalık otluk 1 çayır, 4 kilelik Arslanlı Tarla, 15 kilelik 1 çayır tarlası, (ve ceviz üstünde) 4 kilelik 1 tarla, 50 kilelik 1

¹⁸⁷ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

¹⁸⁸ 1452 Nolu defter, ss.35a-38b

¹⁸⁹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

¹⁹⁰ 1452 Nolu defter, ss.38b-45a

tarla, 25 arabalık otluk 1 çayır, 17 kilelik 1 tarla, 15 arabalık otluk çayır tarlası, 4 kilelik 1 tarla, 3 kilelik 1 tarla, 30 kilelik 1 tarla, 2 kilelik 1 tarla, 10 kilelik 1 tarla, 50 kilelik 1 tarla, 30 kilelik 1 tarla, 20 kilelik Meşeli tarla, 20 kilelik İmam Tarlası, 18 kilelik Çotur tarla, 80 kilelik Büyük Tarla, 25 kilelik İnce Tarla, 20 kilelik 1 tarla, 4 kilelik 1 tarla, 40 kilelik Çakmak Tarla, 20 kilelik 1 tarla, 7 kilelik 1 tarla, 12 kilelik Dört kul tarlası, 3 kilelik 1 tarla, 30 kilelik 1 Tarla, 60 arabalık otluk 5 çayır arsası, (ve bunlardan başka) 531 kile tohumluk 81 tarla, (içerisinde) saz örtülü 3 koyun ağılı bulunan cevizlik arsa, 4 dönümlük Narlık Bahçesi bulunan mülk çiftlik

Yeri : Havâss-ı Refia (Eyüp) kazasına bağlı, Büyükçekmece Nahiyesinde, Boçdar Köyünde

Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor

Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor

Mülkiyet Durumu : Çiftlik Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk / Çiftliğe bağlı tarlalar ise Sultan Beyazıt Han-ı Veli Vakfına ait, senelik 2.500 akçe ile Mihrişah Valide Sultan'a mukataalı

İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ¹⁹¹

Akar No. : 47

Vakfedilen Akar : Ferhadpaşa Çiftliği ¹⁹²

Niteliği : Tarım İşletmesi

Türü : Çiftlik

Muhtevası : 40 kilelik 3 tarla, 40 kilelik 3 tarla, 30 kilelik 1 tarla, 50 kilelik 1 tarla, 200 kilelik 4 tarla, 30 kilelik 1 tarla, 50 kilelik 3 tarla, 30 kilelik 1 tarla, 40 kilelik Bahçe tarlası, 20 kilelik 1 tarla, (50 kilelik tarlanın içerisinde başkasına ait 12 kilelik kısmı hariç) 38 kilelik 1 tarla, 40 kilelik 2 tarla, (ve yine bitişiğinde) 40 kilelik 1 tarla, 50 kilelik 1 tarla(ki toplam 648 kilelik 23 parça tarla) ile içerisinde iki koyun ağılı, etrafı taş duvar ve kiremit örtülü 1 büyük samanlane, 1 fırın ve mutfak, bir ambar ve altında öküz ahır, saz örtülü sundurma, küçük oda, altında bir ahır ve etrafında mülk yurt yeri bulunan mülk çiftlik ve bu çiftlikte bulunan 300 adet karabaş koyunu, 4 adet karasığır, 100 kile buğday, 55 kile arpa, 100 kantar saman, 45 kile yulaf, çift aletleri, bakır eşya ve diğer eşyalar

Yeri : Havâss-ı Refia (Eyüp) kazasına bağlı, Davudpaşa Sarayı yakınında

Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor

Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor

¹⁹¹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

¹⁹² 1452 Nolu defter, ss.45b-49b

Mülkiyet Durumu : Çiftlik Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk / Çiftliğe bağlı tarlalar ise Sultan Beyazıt Han-ı Veli Vakfına ait, senelik 2.500 akçe ile Mihrişah Valide Sultan'a mukataalı

İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ¹⁹³

Akar No. : 48

Vakfedilen Akar : Filyos Çiftliği ¹⁹⁴

Niteliği : Tarım İşletmesi

Türü : Çiftlik

Muhtevası : 2100 kilelik 60 tarla ve mera, (içerisinde) kiremit örtülü 1 samanthane, taş duvarlı kiremit örtülü 1 sundurma, (ve altında) 2 ahır, 1 büyük porta kapı, (üstünde) harman köşkü, (ve içerisinde) 1 oda, 1 sofa, 1 tuvalet, (kapı içerisinde) kiremit örtülü sundurma, etrafı taş duvarlı Tokat avlu, (ve bitişiğinde) 3 ahır, (altı-üstlü) dört göz ambar ve mahzen, (ve bitişiğinde) 1 mutfak ve fırın, 1 harap kule, 2 kiremit örtülü büyük koyun ahır ve çoban odası, (ve yakınında) 9 kiracı menzili, 1 büyük samanlık, (etrafı taş duvarlı, içerisinde meyveli ve meyvesiz ağaçlar olan) 1 büyük bahçe, (çiftlik bitişiğinde) üzüm bağı olan 6 dönüm bahçe ve harman yeri, (etrafı taş duvarlı, kiremit örtülü üstte 2 oda,1 sofa, 1 tuvalet, 1 divanhane altta 1 ahırdan oluşan) 1 çiftlik menzilinden oluşan

Yeri : Havâss-ı Refia (Eyüp) kazasına bağlı, Terkos köyünde

Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor

Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor

Mülkiyet Durumu : Çiftlik Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk / Çiftliğe bağlı tarlalar ise Sultan Beyazıt Han-ı Veli Vakfına ait, senelik 3.700 akçe ile Mihrişah Valide Sultan'a mukataalı

İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ¹⁹⁵

Akar No. : 49

Vakfedilen Akar : Büyük Han ¹⁹⁶

Niteliği : Ticarethane

Türü : Han

Muhtevası : Etrafı taş duvarlı ve kiremit örtülü 1 samanthane, 1 fırın, 1 bakkal,1 ambar, 1 çardak ile vesair müştemilatı bulunan büyük han

¹⁹³ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

¹⁹⁴ 1452 Nolu defter, ss.49b-52b

¹⁹⁵ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

¹⁹⁶ 1452 Nolu defter, s.52b

Yeri : Havâss-ı Refia (Eyüp) kazasına bağlı, Terkos köyünde, Filyos köprüsü yakınında
Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü : 2.250 zira
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ¹⁹⁷

Akar No. : 50

Vakfedilen Akar : Çiftlik ¹⁹⁸
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : 1 büyük su değirmeni, harap kale içerisinde bulunan yurt yerini müştemil, (içerisinde) 33 inek, 7 dana, 2 malak, 2 boğa, 12 malak, 2 manda, 15 inek, 8 öküz, 4 dana, 1 beygir, 100 kile buğday, 130 kile arpa, 200 koyun, çift aletleri, bakır eşya ile vesair eşyaların bulunduğu çiftlik
Yeri : Havâss-ı Refia (Eyüp) kazasına bağlı, Terkos köyünde, Filyos köprüsü deresinde
Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü : 200 zira
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ¹⁹⁹

Akar No. : 51

Vakfedilen Akar : Tepe Çiftliği ve çiftliğe bağlı Alantepe Korusu ²⁰⁰
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : Fındıklık altında 12 kilelik 3 tarla, Fırın çayırında 5 kilelik 1 tarla, Mandıra yerinde 20 kilelik 1 tarla, Çardak köyü yakınında Çatalağaç yanında 10 kilelik 2 tarla, Muşmula Pınarı yakınında 20 kilelik 1 tarla, Kadıpınarında 12 kilelik 1 tarla, Mezarlık yakınında 12 kilelik Aktoprak tarla, Kabristan yakınında 25 kilelik 2 tarla, Karaağaç dibinde 2,5 kilelik 1 tarla, 25 kilelik Beylik tarla, 18 kilelik Fındık tarla, 18 kilelik Arpalık tarla, Dut altında, çeşme yakınında 3 kilelik Dut tarla, Karaçalı tarlası

¹⁹⁷ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

¹⁹⁸ 1452 Nolu defter, ss.52b-53b

¹⁹⁹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

²⁰⁰ 1452 Nolu defter, ss.53b-57a

altında 2 kilelik 1 tarla, Bokluca'da Aktopraklık yakınında 4 kilelik 1 tarla (ki toplam 183,5 kilelik 19 tarla) ile üstte dört göz anbar ve altta bir ahırdan oluşan 1 çatma, (çatmanın karşısında) kiremit örtülü 2 büyük samanhaneye, 1 ahır, dört tarafı taş duvarlı kiremit örtülü 1 çardak, 1 harman yeri, Tepe korusu denilen koruda dört tarafı saz duvarlı 3 ahır ve çoban odası, Beşkardaş denilen ceviz dibinde 3 araba otluk çayır arsası, Uzundere çayırında 10 araba otluk çayır arsası, Mera yakınında 45 araba otluk çayır arsası, Anadere karşısında 15 araba otluk çayır arsası, Kuru yakınında 35 araba otluk çayır arsası (toplam 108 araba otluk 5 çayır arsa), (ve yine çiftlikte) 10 manda, 10 manda malağı, 14 karasığır ineği, 5 karasığır buzağısı, 2 karasığır tosunu, 1 karasığır boğası, 2 karasığır düvesi, çift aletleri, vesair müştemilat ile çiftlik yakınındaki Alantepe Korusundan oluşan çiftlik

Yeri : Havâss-ı Refia (Eyüp) kazasına bağlı, Terkos nahiyesinde

Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor

Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor

Mülkiyet Durumu : Çiftlik Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk / Çiftliğe bağlı tarlalar ise Sultan Beyazıt Han-ı Veli Vakfına ait, senelik 3.700 akçe ile Mihrişah Valide Sultan'a mukataalı

İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama²⁰¹

Akar No. : 52

Vakfedilen Akar : Deli Yunus Çiftliği²⁰²

Niteliği : Tarım İşletmesi

Türü : Çiftlik

Muhtevası : Etrafı taş duvar ile çevrili; üstte oda, mutfak ve ambar, altta ahır, vesair müştemilat ile 70 araba otluk çayır arsası, 300 kilelik 1 tarladan oluşan çiftlik

Yeri : Havâss-ı Refia (Eyüp) kazasına bağlı, Terkos nahiyesinde

Yerin Tarifi : 1209/1794 tarihli vakfiyenin 57a - 57b arası sayfalarında akarın yer tarifi ve sınırları detaylıca anlatılmaktadır

Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor

Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk

İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama²⁰³

²⁰¹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

²⁰² 1452 Nolu defter, ss.57a-57b

²⁰³ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

Akar No. : 53

Vakfedilen Akar	: Kara Halil Çiftliği ²⁰⁴
Niteliği	: Tarım İşletmesi
Türü	: Çiftlik
Muhtevası	: 20 araba otluk 5 çayır, 78 kilelik 4 tarladan oluşan çiftlik
Yeri	: Havâss-ı Refia (Eyüp) kazasına bağlı, Terkos nahiyesinde
Yerin Tarifi	: Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü	: Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu	: Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli	: İcâreteyn-i misleteyn ²⁰⁵

Akar No. : 54

Vakfedilen Akar	: Çanakçı Çiftliği ²⁰⁶
Niteliği	: Tarım İşletmesi
Türü	: Çiftlik
Muhtevası	: 600 kilelik 1 tarla, Kestanelik merasında; 6 kilelik 1 tarla, 5 kilelik 1 tarla, 7 kilelik 1 tarla, Kestanelik merasında mezarlıkta 50 kilelik 1 tarla, Orhanlı merasında 4 kilelik 1 tarla (ki toplam 672 kilelik tarlalar) ile 40 arabalık otluk çayır, 4 dönüm harman yeri, üstte 2 oda ve sofa, 1 ambar, altta üç göz ambar, dört tarafı taş duvarlı 1 yulaf ambarı, 1 çiftçi mahzeni, 1 mutfak ve önünde gölgelik, 1 çoban odası, 1 sığırtmaç odası, 1 tavuk kümesi, 1 tokat avlu ve önünde sundurma, bitişiğinde 1 büyük ahır, 1 büyük samanlane ve önünde büyük sundurma, bitişiğinde 1 öküz ahır, 1 manda ahır, 1 malak ahır ve önünde sundurma, çit ve avlulu aralık, mahzen önünde sundurma, 2 dönüm üzüm bağından oluşan çiftlik ve (çiftlikte bulunan) 232 kile buğday, 170 kile arpa, 253 kile yulaf, 300 kantar saman, 10 araba otluk, 12 kile burçak, 8 kile keten tohumu, 9 karasığır öküzü, 16 karasığır danası, 3 manda öküzü, 18 karasığır ineği ve buzağı, 2 sığır ineği, 5 karasığır düvesi, 4 karasığır tosunu, 6 manda ineği ve malak, 1 manda ineği, 3 manda düvesi, 15 kısarak tay, 1 erkek tay, 1 kısarak, 1 karasığır tosunu, çift aletleri bakır eşyalar, vesair eşyadan oluşan çiftlik
Yeri	: Havâss-ı Refia (Eyüp) kazasına bağlı, Çatalca nahiyesinde
Yerin Tarifi	: Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü	: Vakfiyede belirtilmiyor

²⁰⁴ 1452 Nolu defter, ss.57b-58a

²⁰⁵ 1452 Nolu defter, ss.127a-127b

²⁰⁶ 1452 Nolu defter, ss.58a-61b

Mülkiyet Durumu : Çiftlik Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk / Çiftliğe bağlı tarlalar ise Sultan Beyazıt Han-ı Veli Vakfına ait, senelik 2.200 akçe ile Mihrişah Valide Sultan'a mukataalı

İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ²⁰⁷

Akar No. : 55

Vakfedilen Akar : Menzil ²⁰⁸

Niteliği : Tarım İşletmesi

Türü : Menzil

Muhtevası : (Üstte) dört oda, iki tarafı köşk, altında küçük ve büyük 2 at ahır, altta 1 kahve odası, 2 oda, 1 divanhane, 1 sundurma, 2 tuvalet, (altta) 6 oda, 1 hamam, 1 küçük porta kapısı bulunan, (ayrıca) bir dönüm avlu, içerisinde (altlı üstlü) altta 1 oda, üstte 1 oda, altta 2 oda ve ortası hayat, 2 kiler, (yine) altta 1 oda, 1 mutfak, 1 hamam, 1 avlu, (bitişğinde) 15 dönüm dolaplı sebze bahçesi ve içerisinde 1 bahçıvan odası, vesair müştemilattan oluşan 1 büyük menzil

Yeri : Rumeli Vilayeti, Baba-yı Atik kazası, Kara Halil Köyünde

Yerin Tarifi : Bir tarafı sebze bahçesi, bir tarafı camii şerif, iki tarafı anayol ile çevrili

Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor

Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan tarafından satın alınmış mülk

İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ²⁰⁹

Akar No. : 56

Vakfedilen Akar : Kara Halil Çiftliği diye bilinen Menzil ²¹⁰

Niteliği : Tarım İşletmesi

Türü : Menzil

Muhtevası : (Zikredilen menzil yakınında) 1 nazır odası, 1 odacı odası, 1 altı göz ambar, 2 öküz ahır, 1 sığır sayesi, 1 samanbane, 1 porta, (dışında) 1 harman yeri, meyveli ve meyvesiz ağaçlı 1 bahçe, 1 bağ, 25 karasığır öküzü, 22 kısrağ, 5 karasığır ineği, 2000 dönüm arazi ve tarla vesair müştemilattan oluşan 1 büyük menzil

Yeri : Rumeli Vilayeti, Baba-yı Atik kazası, Kara Halil Köyünde

Yerin Tarifi : Bir tarafı dere, üç tarafı anayol ile çevrili

²⁰⁷ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

²⁰⁸ 1452 Nolu defter, ss.61b-62b

²⁰⁹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

²¹⁰ 1452 Nolu defter, ss.62b-63a

Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Vakfiyede belirtilmiyor
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhîde ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ²¹¹

Akar No. : 57

Vakfedilen Akar : Bakkal dükkânı ²¹²
Niteliği : Ticarethane
Türü : Dükkan
Muhtevası : Vakfiyede belirtilmiyor
Yeri : Rumeli Vilayeti, Baba-yı Atik kazası, Kara Halil Köyünde
Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Vakfiyede belirtilmiyor
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhîde ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ²¹³

Akar No. : 58

Vakfedilen Akar : Değirmen ²¹⁴
Niteliği : İmalathane
Türü : Değirmen
Muhtevası : Dört göz su değirmeni
Yeri : Rumeli Vilayeti, Baba-yı Atik kazası, Hazinedar Köyünde
Yerin Tarifi : Kara Halil Çiftliğine 1 saat uzaklıkta, Kara Halil Çiftliğine bağlı tarla ile çevrili
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Vakfiyede belirtilmiyor
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhîde ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ²¹⁵

---

²¹¹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

²¹² 1452 Nolu defter, s.63a

²¹³ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

²¹⁴ 1452 Nolu defter, s.63a

²¹⁵ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

Akar No. : 59

Vakfedilen Akar : Davudlu Çiftliği²¹⁶
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : 50 çifte mütehammil arazi ve (içerisinde) üstte 1 subaşı konağı, 1 büyük ambar, 1 bakkal dükkanı, 1 han, (panayır yerinde) 30 dükkan, 50 çiftçi hanesi, 50 samanlane, 25 kiracı menzili, 1 kışlak, 50 harman yeri, 1 Pazar yeri, 1 Dalyân-i Mâhiden oluşan çiftlik
Yeri : Rumeli Vilayeti, Yenişehir Fener, Çatalca Kazasında
Yerin Tarifi : 1209/1794 tarihli vakfiyenin 63a – 64a arası sayfalarında akarın yer tarifi ve sınırları detaylıca anlatılmaktadır
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcâreteyn-i misleteyn ile kiralama²¹⁷

Akar No. : 60

Vakfedilen Akar : Uzuncaova Çiftliği²¹⁸
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : 20 çifte mütehammil arazi (içerisinde) üstte 1 subaşı konağı, 1 büyük ambar, 20 çiftçi hanesi, 20 samanlane, 16 kiracı menzili, 1 kışlak, 26 yurt yeri, 1 dönüm üzüm bağı ile Paşa Köyünde 6 kıta, Uzuncaova toprağında 8 kıta, Uzuncaova civarında Çoklar yakınında 6 kıta, Hacı Ömer çiftliği yakınında 6 kıta olmak üzere (ki toplam) 26 kıtadan oluşan çiftlik
Yeri : Rumeli Vilayeti, Yenişehir Fener, Çatalca Kazasında
Yerin Tarifi : 1209/1794 tarihli vakfiyenin 64a – 67a arası sayfalarında akarın yer tarifi ve sınırları detaylıca anlatılmaktadır
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama²¹⁹

Akar No. : 61

²¹⁶ 1452 Nolu defter, ss.63a-64a

²¹⁷ 1452 Nolu defter, ss.127a-127b

²¹⁸ 1452 Nolu defter, ss.64a-67a

²¹⁹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

Vakfedilen Akar : Palama Çiftliği ²²⁰
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : 5 çifte mütehammil arazi, 5 çiftçi hanesi, 5 samanlane, 5 yurt yerinden oluşan çiftlik
Yeri : Rumeli Vilayeti, Yenişehir Fener, Çatalca Kazasında
Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ²²¹

Akar No. : 62

Vakfedilen Akar : Hamam-ı Atik Çiftliği ²²²
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : 5 çifte mütehammil arazi ve (içerisinde) 1 büyük ambar, 5 çiftçi hanesi, 5 samanlane, 19 kiracı hanesi, 5 kıt'a yurt yeri, (ayrıca) Çatalca Kasabası yakınında Kalender Kışlağı diye bilinen kışlaktan oluşan çiftlik
Yeri : Rumeli Vilayeti, Yenişehir Fener, Çatalca Kazasında
Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ²²³

Akar No. : 63

Vakfedilen Akar : Yerhanlı Çiftliği ²²⁴
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : 12 çifte mütehammil arazi, Subaşı konağı, 1 büyük anbar, 12 çiftçi hanesi, 15 samanlık, 11 kiracı menzili, 1 kışlak, 12 yurt yerinden oluşan çiftlik

---

²²⁰ 1452 Nolu defter, ss.67a-67b

²²¹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

²²² 1452 Nolu defter, ss.67b-68a

²²³ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

²²⁴ 1452 Nolu defter, ss.68a-69a

Yeri : Rumeli Vilayeti, Yenişehir Fener, Çatalca Kazasında
Yerin Tarifi : 1209/1794 tarihli vakfiyenin 68a – 69a arası sayfalarında akarın yer tarifi ve sınırları detaylıca anlatılmaktadır
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ²²⁵

Akar No. : 64

Vakfedilen Akar : Hacı Ömer ve Karahacılı Çiftliği ²²⁶
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : Kiremit örtülü 5 çiftçi damı, 5 kiremit örtülü samanlık, 3 boş çiftçi hanesi, 4 kiremit örtülü kiracı hanesi, 2 samanlık, 5 saz örtülü kalyeve (?), subaşı konağı, ve (bitişğinde) küçük ve büyük 4 ambardan oluşan büyük çiftlik
Yeri : Rumeli Vilayeti, Yenişehir Fener, Çatalca Kazasında
Yerin Tarifi : 1209/1794 tarihli vakfiyenin 69a – 71a arası sayfalarında akarın yer tarifi ve sınırları detaylıca anlatılmaktadır
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ²²⁷

Akar No. : 65

Vakfedilen Akar : Orhan ve Kapancepe Çiftlikleri ²²⁸
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : 5 damhane, 6 samanlane, 1 kule ve yanında ahır, 2 un değirmeni, 1 susam değirmeni, 1 büyük han, 2 mağaza, 167 dut ağacı, 2 yonca çayırı, 8 çiftte mütehammil beher çifti 60'şar dönümden 180 dönüm tarladan oluşan, Badracık kilesiyle 147 kile buğday, 16 kile arpa, 8 öküz, 1 merkep, 2 kovan ile vesair eşyadan oluşan 2 çiftlik
Yeri : Rumeli Vilayeti, Badracık Kazasında
Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor

²²⁵ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

²²⁶ 1452 Nolu defter, ss.69a-71a

²²⁷ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

²²⁸ 1452 Nolu defter, ss.71a-71b

Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcâreteyn-i misleteyn ile kiralama²²⁹

Akar No. : 66

Vakfedilen Akar : Azermeni Çiftliği²³⁰
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : 1 damhane, 1 samanthane, 2 çifte mütehammil 120 dönüm tarla ve çiftlikte bulunan Badracık kilesiyle 3 kile buğday, 12 kile arpa, 23 kovan ile vesair eşyadan oluşan çiftlik
Yeri : Rumeli Vilayeti, Badracık Kazasında
Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcâreteyn-i misleteyn ile kiralama²³¹

Akar No. : 67

Vakfedilen Akar : Kornova Çiftliği²³²
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : 3 kulube, 3 samanthane, 3 çifte mütehammil 180 dönüm tarladan ile çiftlikte bulunan 70 kile Badracık buğdayı, 6 kile arpa ile 45 kuruş nakitten oluşan çiftlik
Yeri : Rumeli Vilayeti, Badracık Kazasında
Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcâreteyn-i misleteyn ile kiralama²³³

²²⁹ 1452 Nolu defter, ss.127a-127b

²³⁰ 1452 Nolu defter, ss.71b-72a

²³¹ 1452 Nolu defter, ss.127a-127b

²³² 1452 Nolu defter, ss.72a-72b

²³³ 1452 Nolu defter, ss.127a-127b

Akar No. : 68

Vakfedilen Akar : Huleymûdî Çiftliği²³⁴
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : 16 damhane, 16 samanlane, 1 şerbethane, 500 dut ağacı, 1 değirmen, 12 dönüm bağ, muhtelif tarlalar ile çiftlikte bulunan 40 kile Badracık buğdayı, 1 kile arpa, 55 kuruş nakit bulunan çiftlik
Yeri : Rumeli Vilayeti, Badracık Kazasında
Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcâreteyn-i misleteyn ile kiralama²³⁵

Akar No. : 69

Vakfedilen Akar : Burgansız Çiftliği²³⁶
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : 2 kulube ve 30 dönüm arazi ile çiftlikte bulunan 16 kile Badracık buğdayından oluşan çiftlik
Yeri : Rumeli Vilayeti, Badracık Kazasında
Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcâreteyn-i misleteyn ile kiralama²³⁷

Akar No. : 70

Vakfedilen Akar : Koçu kolanı Çiftliği²³⁸
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik

---

²³⁴ 1452 Nolu defter, ss.72b-73a

²³⁵ 1452 Nolu defter, ss.127a-127b

²³⁶ 1452 Nolu defter, ss.73a-73b

²³⁷ 1452 Nolu defter, ss.127a-127b

²³⁸ 1452 Nolu defter, ss.73b-74a

Muhtevası : 4 damhane, 2 çifte mütehammil 120 dönüm arazi, 187 dut ağacı ile çiftlikte bulunan 30 kovan, 20 kile buğday, 7,5 kile arpa, 24 kuruş nakitten oluşan çiftlik

Yeri : Rumeli Vilayeti, Badracık Kazasında

Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor

Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor

Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk

İşletme Şartı ve Şekli : İcâreteyn-i misleteyn ile kiralama²³⁹

Akar No. : 71

Vakfedilen Akar : Çeribaşı Çiftliği²⁴⁰

Niteliği : Tarım İşletmesi

Türü : Çiftlik

Muhtevası : 1 kule, 3 damhane, 3 çifte mütehammil 180 dönüm araziden oluşan çiftlik

Yeri : Rumeli Vilayeti, Badracık Kazasında

Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor

Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor

Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk

İşletme Şartı ve Şekli : İcâreteyn-i misleteyn ile kiralama²⁴¹

Akar No. : 72

Vakfedilen Akar : Peçu Çiftliği²⁴²

Niteliği : Tarım İşletmesi

Türü : Çiftlik

Muhtevası : 5 damhane, 5 samanhaneye, 6 dönüm bağ, 40 dut ağacı, Diho köyünde Laçiko tabir olunur mülk arazi ile çiftlikte bulunan den oluşan, 20 kile buğday, 8 kile arpa, 60 kuruş nakit bulunan çiftlik

Yeri : Rumeli Vilayeti, Badracık Kazasında

Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor

Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor

²³⁹ 1452 Nolu defter, ss.127a-127b

²⁴⁰ 1452 Nolu defter, ss.74a-74b

²⁴¹ 1452 Nolu defter, ss.127a-127b

²⁴² 1452 Nolu defter, ss.74b-75a

Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcâreteyn-i misleteyn ile kiralama²⁴³

Akar No. : 73

Vakfedilen Akar : Pilavraha Çiftliği²⁴⁴
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : 2 mağaza, 3 damhane, 2 samanhaneye, 47 dönüm bağ, 52 dönüm İnetomata arazisi ile çiftlikte bulunan 18 kovan, 150 kuruş nakitten oluşan çiftlik
Yeri : Rumeli Vilayeti, Badracık Kazasında
Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcâreteyn-i misleteyn ile kiralama²⁴⁵

Akar No. : 74

Vakfedilen Akar : Ayısustu Çiftliği²⁴⁶
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : 3 damhane, 3 samanhaneden oluşan ve içerisinde 36 kile buğday, 10 kile buğday, 28 dut ağacı, 65 kuruş nakit, 600 koyun, 80 keçi, 30 kovan bulunan çiftlik
Yeri : Rumeli Vilayeti, Badracık Kazasında
Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcâreteyn-i misleteyn ile kiralama²⁴⁷

²⁴³ 1452 Nolu defter, ss.127a-127b

²⁴⁴ 1452 Nolu defter, ss.75a-75b

²⁴⁵ 1452 Nolu defter, ss.127a-127b

²⁴⁶ 1452 Nolu defter, ss.75b-76a

²⁴⁷ 1452 Nolu defter, ss.127a-127b

Akar No. : 75

Vakfedilen Akar : Azusustu Çiftliği²⁴⁸
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : 10 damhane, 13 samanthane, 1 kışlak, 300 kilelik muhtelif tarladan oluşan ve içerisinde isimleri belli olan reaya zimmetlerinde 20 kile Badracık tohumluk buğday, 180 kile Badracık buğdayı, Badracık'ta bir Debbaghane ve 3 dükkan, yine Badracık kazasında Marilo (?) köyünde bağ, bahçe ve tarla ile vesair müştemilattan oluşan menzil
Yeri : Rumeli Vilayeti, Badracık Kazasında
Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcâreteyn-i misleteyn ile kiralama²⁴⁹

Akar No. : 76

Vakfedilen Akar : Arslan Ağa Çiftliği²⁵⁰
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : Mümtaz 2000 dönüm arazi üzerinde 1 un değirmeni, 5768 dut ağacı ile vesair müştemilattan oluşan çiftlik
Yeri : Akdeniz adalarından Mora adasında
Yerin Tarifi : Bir tarafı Bedimah (?) deresi, bir tarafı Yeyelice deresi, bir tarafı Küçük Mâni hududu, bir tarafı Bâli Ağa çiftliği
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama²⁵¹

²⁴⁸ 1452 Nolu defter, ss.76a-76b

²⁴⁹ 1452 Nolu defter, ss.127a-127b

²⁵⁰ 1452 Nolu defter, ss.77a-77b

²⁵¹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

Akar No. : 77

Vakfedilen Akar : 20 Zeytin bahçesi ²⁵²

Niteliği : Tarım İşletmesi

Türü : Zeytinlik

Muhtevası : Mustafa zeytinliği, İsteramato (?) kızı zeytinliği, Bıyıklıoğlu zeytinliği, Halimini (?) denilen yerde Dimitraki zeytinliği, Pavmen denilen yerde Kumruoğlu kızı zeytinliği, Pağmen denilen yerde Kürkçüoğlu kızı zeytinliği, Keşisoğlu uşakları zeytinliği, İstadi kızı zeytinliği, Gümlük köylü Kürkçü zeytinliği, Anamutyalı zeytinliği, Gümlük köylü Acı Andon kızı zeytinliği, Pamukçuoğlu zeytinliği, Anamutyeli Osman zeytinliği, Gümlük köylü Dürdaroğlu zeytinliği, Manuk zimmi zeytinliği, Gümlük köylü Pamukçu Dimitri zeytinliği, Gümlük köylü Reisoğlu zeytinliği, Deli Mihaloğlu zeytinliği, Gümlük köylü Acı Papaz kızı zeytinliği, Yorgi (?) kethüda zeytinliğinden oluşan 20 zeytin bahçesi

Yeri : Akdeniz adalarından Midilli adasında, Kalonya Kazasında, Ayamutya toprağında, Acı Manu denilen yerde

Yerin Tarifi : Bir tarafı Acıkatu deresi, bir tarafı bahçeler yakınındaki küçük dere ile biten, bir tarafı yukarı ve bir kısmı İskender Mustafa zeytinliği ve Kuzunepeci (?) suru Hüseyin Beşe zeytinliği, bir tarafı dere ile sınırlı bahçe

Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor

Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk

İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ²⁵³

Akar No. : 78

Vakfedilen Akar : 9 Zeytinlik, 1 Büyük Tarla ve 1 Mahzen ²⁵⁴

Niteliği : Tarım İşletmesi

Türü : Zeytinlik

Muhtevası : Dört tarafı taş duvarla çevrili Harem denilen mahalde bulunan, Yenaki Kalfa Uşakları zeytinliği, Simatya Nudoka zeytinliği, (dere içinde) Anamutyalı Papas zeytinliği, Yamandı zeytinliği, Katrancıoğlu zeytinliği, Yorgi (?) Uşakları zeytinliği, Belahanda Oğlu Kızı zeytinliği, Kuşbazoğlu zeytinliği, İspironlu Karanfil zeytinliği ki toplam 9 zeytinlik ile Dimelik (?) tarla denilen büyük tarla ve 1 mahzen

Yeri : Akdeniz adalarından Midilli adasında, Kalonya Kazasında, Kotamiye Deresinde

Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor

²⁵² 1452 Nolu defter, ss.77b-78b

²⁵³ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

²⁵⁴ 1452 Nolu defter, ss.78b-79b

Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ²⁵⁵

Akar No. : 79

Vakfedilen Akar : 10 Zeytinlik, 1 Bağ ve Dağlar ²⁵⁶
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Zeytinlik
Muhtevası : Harem denilen mahalın taşrasında dere içinde bulunan, Bıyıklı Kızı zeytinliği, Cumalı Ahmed Çelebi zeytinliği, Boşnakoğlu zeytinliği, Palacık Oğlu zeytinliği (toplam 4 zeytinlik), Kalonya kazası, Garamiye denilen mahalde Gümlük köylü Memiş zevcesi zeytinliği, Kilavda Oğlu zeytinliği, büyük çiftlik yakınında etrafı duvarlı zeytinlik, çiftlik yakınında Anamutyalı Dimitraki zeytinliği, Hanife hatun zeytinliği, zeytinlik. Toplam 7 zeytinlik, 1 bağ ve dağlar.
Yeri : Akdeniz adalarından Midilli adasında, Kalonya Kazasında, Kotamya Bahçesinde
Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ²⁵⁷

Akar No. : 80

Vakfedilen Akar : Zeytinlik, Bahçe, Yağ Değirmeni vesair emlak ²⁵⁸
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Zeytinlik
Muhtevası : Piraşla köyünde Ayanikola (?) zeytinliği olarak bilinen zeytin haremî, Fesleke'de Vedrase toprağında Lağande deresinde Aklâ denilen yerde zeytinlik, bahçe, yağ değirmeni, (ve bunlardan başka) Ağzine Köyü Camii Vakfı olan 18 zeytin ağacından başkaca kendi mülkleri olan ağaçlar, bahçe, değirmen (ve yine aynı yerde bulunan çiftlikât, tarla, bahçe, değirmen ile vesair emlak
Yeri : Akdeniz adalarından Midilli adasında, Kalonya Kazasında, Piraşla ve Fesleke Köylerinde

²⁵⁵ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

²⁵⁶ 1452 Nolu defter, ss.79b-80a

²⁵⁷ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

²⁵⁸ 1452 Nolu defter, ss.80a-81a

Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ²⁵⁹

Akar No. : 81

Vakfedilen Akar : Büyük Çiftlik ²⁶⁰
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : Hariciyye ve dahiliyyeli, içerisinde akar su geçen, (içerisinde) 1 Yağ değirmeni, 30 dönüm bahçe, 50 dönüm harman tarlası, 20 dönüm harman tarlası, (İbrahim Ağa tarlası yakınında) 4 dönümlük Mudta oğlu tarlası, Çökçe'de 7,5 dönümlük Kuşbaz Kızı tarlası, 4 dönümlük Harami Pelişaş tarlası, (Çay başında, Setmer yakınında) 12,5 dönümlük Emersora Nasraniye tarlası, (Cumalı çay başında) 5 dönümlük Dokaç Kalâdin tarlası, (Çenber tarlası yakınında) 4 dönümlük Manku tarlası, 4 dönümlük Ayaposturd Uzunoğlu Anton tarlası, Setmer yakınındaki 10 dönümlük İstirâti tarlası, 10 dönümlük Duzoğlu Duka tarlası, 5 dönümlük Dakiyeli Kadıoğlu Dokaç tarlası, 4 dönümlük Haramiyeli Sebu Esnus tarlası, Çökçe'de 5 dönümlük Dakiyeli Papazoğlu tarlası, Çökçe'de 5 dönümlük Dakiyeli Papazoğlu tarlası, 5 dönümlük Avşaroğlu tarlası, 5 dönümlük Vâlâ Bânide Kani Zimmî tarlası, Setmer yakınında 4 dönümlük Kotaneoğlu Ustul tarlası, Çökçe'de 4 dönümlük Dâhiyeli Mosnakızı tarlası, Setmer yakınında 6 dönümlük Kulaoğlu tarlası, Çökçe'de 4 dönümlük Haramiyeli Emersoda tarlası, 15 dönümlük Haramiyeli Kumrukackumru tarlası, Şevketlü tarla yakınında 2,5 dönümlük Yapsa Yeniuluç tarlası, İbrahim Ağa tarlası yakınında 8 dönümlük İstirati Dokaç tarlası, Çökçe'de 2 dönümlük Dakiyeli Piramore kızı tarlası, Setmer yakınında 17,5 dönümlük Yoncacı Kefere tarlası, Çökçe'de 3 dönümlük Komlanos Zimmî tarlası, Çökçe'de 3 dönümlük Yorgi İstimat tarlası, Çökçe'de 1,5 dönümlük Kolyozoğlu tarlası, Setmer yakınında 2,5 dönümlük Dakiyeli Pâline kızı tarlası, Çökçe'de 6 dönümlük Acimâlioğlu tarlası, Çökçe'de 2,5 dönümlük Kurtuna zevcesi tarlası, 7 dönümlük İbşircioğlu Dimitri tarlası, Çökçe'de Piramore yakınında 3 dönümlük Cezyakoz tarlası, Çökçe'de 3 dönümlük Harami yeri Acı Dimitri kızı Maluka tarlası, Setmer yakınında Çılaruhânide 4 dönümlük Eşgâlfoğlu uşakları tarlası, Çökçe'de 4 dönümlük Kulaoğlu kızı Emersore tarlası, Setmer yakınında 10 dönümlük Likavidoğlu kızı tarlası, Çökçe'de 2 dönümlük Çıplaku kızı tarlası, Setmer yakınında 3 dönümlük Dokaç Kodanoğlu tarlası, Çökçe'de 5 dönümlük Kuşbazkızı tarlası, 2 dönümlük Labrukızı tarlası, 2 dönümlük Kalaycı kızı Zenke tarlası, 13 dönümlük İstiratioğlu Yanaki tarlası, 5 dönümlük Lamburu tarlası, Setmer yakınında 20 dönümlük Molla İlyas tarlası, 9 dönümlük Hacı Salih tarlası, Çökçe'de 16 dönümlük Yorgioğlu Mani tarlası, Söğengi tarla yakınında 22,5 dönümlük Yapyatada tarlası,

²⁵⁹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

²⁶⁰ 1452 Nolu defter, ss.81a-88a

Cum'ali cânibinde 30 dönümlük Hacı Alemdar tarlası, 5 dönümlük Terban Dede İskaritoğlu kızı tarlası, Tuzla civarında sınırları belli olan dağ ve tarla, Kamyor çiftliğinde Çukurtarla civarında 12,5 dönümlük Kakaâre tarlası, Cumali tarafında 28 dönümlük İbrahim Ağa tarlası, 20 dönümlük Kafala tarlası, Çöknye'de 6,5 dönümlük Bıyıklıoğlu Yorgi tarlası, 100 dönümlük Çenber tarlası, Celka'da 12,5 dönümlük Darakoy tarlası, 2 dönümlük Emir Sude Kumruoğlu kızı tarlası, Çöknye'de iki parçadan oluşan 5 dönümlük Baltaoğlu Mihal kızı tarlası, Piraşle'de Berancud'da 10 dönümlük Çayırılık tarlası, Setmer yakınında 5 dönümlük Yorgi Puyoran tarlası, Çöknye'de 3 dönümlük Berber zevcesi Merun tarlası, Üsküparta yerine yakınında 3,5 dönümlük Moyter tarlası, 2,5 dönümlük Ayamuştulu'dan Yağdene İstirati tarlası, Aya Apostoli'de 4 dönümlük Mihal tarlası, Papiye'de Haydar İlyas yakınında 3 dönümlük Aleksander tarlası, Kaça Pelide 2,5 dönümlük Yorgi uşaklarının harem tarlası, Çaylar handa 4 dönümlük Dalid tarlası, Setmer yakınında 18 dönümlük Yorgi zevcesi tarlası, Benefşe yakınında 6 dönümlük Parpanu tarlası, Setmer yakınında 32 dönümlük Keşioğlu zevcesi tarlası, Setmer yakınında 4 dönümlük Arpanalı Ahmed Beşe tarlası, Arpana'da 10 dönümlük Çiçekli tarlası, Kalamahi'de 5 dönümlük tarla, 16 dönümlük Halka tarlası, 20 dönümlük Karaola tarlası, Karlıya tarlasıyla rahiplerden mübadele olunan Ata deresinde mera, Setmer yakınında 15 dönümlük Hacı İlyas zevcesi tarlası, Eşrote yakınında köprü başında dere sınırında bir bahçe, Arpaniyesonlu Halil Ağa bahçesi yakınında bir bahçe, Arpaniye'de Hacı Alemdar bahçesi, Büyük çiftlik yakınında 1 un değirmeni, yine çiftlik yakınında 1 un değirmeni, yine büyük çiftlik yakınında Kalmalu değirmeni, Piraşle köyünde Palamutluk denilen yerde 1 un değirmeni, Piraşle köyünde 1 büyük kule, Piraşle köyünde Palamutluk, mera, köy bahçesi, Doğaman bahçesi olmak üzere, toplam 87 parça tarla, değirmen, bahçe, meradan oluşan 1 büyük mülk çiftlik.

Yeri : Akdeniz adalarından Midilli adasında, Kalonya Kazasında, Kotamiye Deresinde

Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor

Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor

Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk

İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ²⁶¹

Akar No. : 82

Vakfedilen Akar : Ayatlı ve Ahlat Ovası Çiftliği ²⁶²

Niteliği : Tarım İşletmesi

Türü : Çiftlik

Muhtevası : 1 kule (?), 1 dam ve 1 kahvehaneden oluşan çiftlik

²⁶¹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

²⁶² 1452 Nolu defter, ss.88a-88b

Yeri : Akdeniz adalarından Midilli adasında, Kalonya Kazasında, dağ içinde
Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhîde ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ²⁶³

Akar No. : 83

Vakfedilen Akar : Çiftlik ²⁶⁴
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : Sınırları belli çiftlikler, tarla vesair emlaktan oluşan çiftlik
Yeri : Akdeniz adalarından Midilli adasında, Kalonya Kazasında
Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhîde ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ²⁶⁵

Akar No. : 84

Vakfedilen Akar : Mütevellioğlu Çiftliği ²⁶⁶
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : Vakfiyede belirtilmiyor
Yeri : Akdeniz adalarından Midilli adasında, Kalonya Kazasında
Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhîde ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ²⁶⁷

---

²⁶³ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

²⁶⁴ 1452 Nolu defter, s.88b

²⁶⁵ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

²⁶⁶ 1452 Nolu defter, s.88b

²⁶⁷ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

Akar No. : 85

Vakfedilen Akar : Kurusırtı ve Ayamerd tarlası ²⁶⁸
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Tarla
Muhtevası : 90 dönümlük tarla
Yeri : Akdeniz adalarından Midilli adasında, Kalonya Kazasında
Yerin Tarifi : Mütevellioğlu çiftliği civarında
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ²⁶⁹

Akar No. : 86

Vakfedilen Akar : Tarla ²⁷⁰
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Tarla
Muhtevası : Mütevellioğlu çiftliği karşısında 200 dönümlük Abdurrahman Ağa tarlası
Yeri : Akdeniz adalarından Midilli adasında, Kalonya Kazasında
Yerin Tarifi : Bir tarafı çay, bir tarafı deniz, bir tarafı Tokade (?) ile çevrili
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ²⁷¹

Akar No. : 87

Vakfedilen Akar : Abdurrahman Ağazâde Çiftliği ²⁷²
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : Vakfiyede belirtilmiyor
Yeri : Akdeniz adalarından Midilli adasında, Kalonya Kazasında

---

²⁶⁸ 1452 Nolu defter, s.88b

²⁶⁹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

²⁷⁰ 1452 Nolu defter, ss.88b-89a

²⁷¹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

²⁷² 1452 Nolu defter, s.89a

Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ²⁷³

Akar No. : 88

Vakfedilen Akar : Tarla ve zeytin ağaçları ²⁷⁴
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Zeytin Ağaçları
Muhtevası : Sınırları belli mülk tarla ve zeytin ağaçları
Yeri : Akdeniz adalarından Midilli adasında, Kalonya Kazasında
Yerin Tarifi : Bir tarafı deniz, bir tarafı Kışrıya ormanı, bir tarafı Uzundere, bir tarafı Mütevellioğlu çiftliği ile çevrili
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ²⁷⁵

Akar No. : 89

Vakfedilen Akar : Yerlova Çiftliği ²⁷⁶
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : İçerisinde altlı-üstlü birçok ev bulunan, içinden akarsu geçen çiftlik
Yeri : Akdeniz adalarından Midilli adasında, Kalonya Kazasında, Fesleke'de
Yerin Tarifi : Deniz kenarında
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ²⁷⁷

²⁷³ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

²⁷⁴ 1452 Nolu defter, s.89a

²⁷⁵ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

²⁷⁶ 1452 Nolu defter, s.89b

²⁷⁷ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

Akar No. : 90

Vakfedilen Akar	: Tarla ²⁷⁸
Niteliği	: Tarım İşletmesi
Türü	: Tarla
Muhtevası	: Hudutları belli olan 80 dönümlük mülk tarla
Yeri	: Akdeniz adalarından Midilli adasında, Kalonya Kazasında, Fesleke'de
Yerin Tarifi	: Yerlova çiftliği civarında
Yüzölçümü	: Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu	: Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli	: İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ²⁷⁹

Akar No. : 91

Vakfedilen Akar	: Bağ ²⁸⁰
Niteliği	: Tarım İşletmesi
Türü	: Bağ
Muhtevası	: Hudutları belli olan 10 parça mülk bağ
Yeri	: Akdeniz adalarından Midilli adasında, Kalonya Kazasında, Fesleke'de
Yerin Tarifi	: Yerlova çiftliği civarında
Yüzölçümü	: Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu	: Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli	: İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ²⁸¹

Akar No. : 92

Vakfedilen Akar	: Madran Ahmed Ağa Bahçesi ²⁸²
Niteliği	: Tarım İşletmesi
Türü	: Bahçe
Muhtevası	: Vakfiyede belirtilmiyor

---

²⁷⁸ 1452 Nolu defter, s.89b

²⁷⁹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

²⁸⁰ 1452 Nolu defter, s.89b

²⁸¹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

²⁸² 1452 Nolu defter, ss.89b-90a

Yeri : Akdeniz adalarından Midilli adasında, Kalonya Kazasında, Fesleke'de
Yerin Tarifi : Buruhende Köyü yakınında olup Yerlova Çiftliği dışında bulunan bahçe
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ²⁸³

Akar No. : 93

Vakfedilen Akar : Tarla ve mera ²⁸⁴
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Tarla
Muhtevası : Vakfiyede belirtilmiyor
Yeri : Akdeniz adalarından Midilli adasında, Kalonya Kazasında, Fesleke'de
Yerin Tarifi : Boğaz ağzında, Piraşle sınırında bulunan tarla ve meralar
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ²⁸⁵

Akar No. : 94

Vakfedilen Akar : Urgalı, Bardak Ahmet ve Mustafa tarlaları ²⁸⁶
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Tarla
Muhtevası : Vakfiyede belirtilmiyor
Yeri : Akdeniz adalarından Midilli adasında, Kalonya Kazasında, Fesleke'de
Yerin Tarifi : Piraşle ve Bolıhande (?) köyleri topraklarında
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk

---

²⁸³ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

²⁸⁴ 1452 Nolu defter, s.90a

²⁸⁵ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

²⁸⁶ 1452 Nolu defter, s.90a

İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhîde ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama²⁸⁷

Akar No. : 95

Vakfedilen Akar : Zeytin bahçesi²⁸⁸
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Zeytinlik
Muhtevası : Vakfiyede belirtilmiyor
Yeri : Midilli Kazasında, Gelenbe köyünde
Yerin Tarifi : Bir tarafı Molla Ali zeytinliği, bir tarafı Gazi Hasan zeytinliği, bir tarafı dağ ile çevrili
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : Midilli Kazasında bulunan müsakkafât ve müstağallâtın tamamı yıllık 4.000 kuruş müeccele ve muaccele-i misliyle Mütevelli eliyle talibine kiralanacaktır²⁸⁹

Akar No. : 96

Vakfedilen Akar : Hacı Hüseyin Zeytinliği²⁹⁰
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Zeytinlik
Muhtevası : Vakfiyede belirtilmiyor
Yeri : Midilli Kazasında, Gelenbe köyünde
Yerin Tarifi : Bir tarafı Feyzullah Ağa zeytinliği, bir tarafı Emin Ağa zeytinliği, bir tarafı Kalyoncu Mehmed Ağa zeytinliği, bir tarafı anayol ile çevrili
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : Midilli Kazasında bulunan müsakkafât ve müstağallâtın tamamı yıllık 4.000 kuruş müeccele ve muaccele-i misliyle Mütevelli eliyle talibine kiralanacaktır²⁹¹

²⁸⁷ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

²⁸⁸ 1452 Nolu defter, s.90a

²⁸⁹ 1452 Nolu defter, ss.127b-128a

²⁹⁰ 1452 Nolu defter, ss.90a-90b

²⁹¹ 1452 Nolu defter, ss.127b-128a

Akar No. : 97

Vakfedilen Akar : Hacı Hüseyin Zeytinliği²⁹²
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Zeytinlik
Muhtevası : Vakfiyede belirtilmiyor
Yeri : Midilli Kazasında, Gelenbe köyünde
Yerin Tarifi : Bir tarafı Dalyalıoğlu Hasan Ağa zeytinliği, bir tarafı Rasçoğameyli zeytinliği, bir tarafı Anasoli Konstantin zeytinliği, bir tarafı anayol ile çevrili
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : Midilli Kazasında bulunan müsakkafât ve müstağallâtın tamamı yıllık 4.000 kuruş müeccele ve muaccele-i misliyle Mütevelli eliyle talibine kiralanacaktır²⁹³

Akar No. : 98

Vakfedilen Akar : Seyyid Ömer Ağa Zeytinliği²⁹⁴
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Zeytinlik
Muhtevası : Zeytinlik, Gelenbe köyünün harem zeytinliği ile sol tarafında atık bağ yeri, daha önce bahsedilen büyük harem içinde atık bahçe yeri
Yeri : Midilli Kazasında, Büyükdikmelik'de
Yerin Tarifi : Bir tarafı Ayasolu Eniştaşoğlu Vasıl zeytinliği, bir tarafı Bedeli Ömer Ağa zeytinliği, bir tarafı Dimenlioğlu tarlası, bir tarafı anayol ile çevrili
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : Midilli Kazasında bulunan müsakkafât ve müstağallâtın tamamı yıllık 4.000 kuruş müeccele ve muaccele-i misliyle Mütevelli eliyle talibine kiralanacaktır²⁹⁵

---

²⁹² 1452 Nolu defter, s.90b

²⁹³ 1452 Nolu defter, ss.127b-128a

²⁹⁴ 1452 Nolu defter, ss.90b-91a

²⁹⁵ 1452 Nolu defter, ss.127b-128a

Akar No. : 99

Vakfedilen Akar : Hacı Hüseyin Bahçesi ²⁹⁶
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Bahçe
Muhtevası : Bahçe ve zeytin ağaçları
Yeri : Midilli Kazasında, Gelenbe Köyünde
Yerin Tarifi : Bir tarafı Mehmed Ali Beşeoğlu Molla Hüseyin bahçesi, bir tarafı Ali Efendi Camii Vakfı zeytinliği, bir tarafı Bekir Ağa bahçesi ile çevrili
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : Midilli Kazasında bulunan müsakkafât ve müstağallâtın tamamı yıllık 4.000 kuruş müeccele ve muaccele-i misliyle Mütevelli eliyle talibine kiralanacaktır ²⁹⁷

Akar No. : 100

Vakfedilen Akar : İbrahim Ağa bahçesi ve zeytinliği ²⁹⁸
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Zeytinlik
Muhtevası : Vakfiyede belirtilmiyor
Yeri : Midilli Kazasında, Gelenbe Köyünde
Yerin Tarifi : Bir tarafı Emsecizade Mehmed Ağa, bir tarafı halen müstecirin elinde olan tarla, bir tarafı Aya Nikola, bir tarafı anayol ile çevrili
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : Midilli Kazasında bulunan müsakkafât ve müstağallâtın tamamı yıllık 4.000 kuruş müeccele ve muaccele-i misliyle Mütevelli eliyle talibine kiralanacaktır ²⁹⁹

---

²⁹⁶ 1452 Nolu defter, ss.91a-91b

²⁹⁷ 1452 Nolu defter, ss.127b-128a

²⁹⁸ 1452 Nolu defter, ss.91b

²⁹⁹ 1452 Nolu defter, ss.127b-128a

Akar No. : 101

Vakfedilen Akar : Deli Hüseyin Bahçesi ³⁰⁰
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Bahçe
Muhtevası : Sebzevât bahçesi ve zeytin ağaçları
Yeri : Midilli Kazasında, Gelenbe Köyünde
Yerin Tarifi : Bir tarafı Bedeli Ömer Ağa kızı bahçesi, bir tarafı İmam Osman Efendi bahçesi, bir tarafı Bekir Ağa bahçesi, bir tarafı anayol ile çevrili
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : Midilli Kazasında bulunan müsakkafât ve müstağallâtın tamamı yıllık 4.000 kuruş müeccele ve muaccele-i misliyle Mütevellî eliyle talibine kiralanacaktır ³⁰¹

Akar No. : 102

Vakfedilen Akar : Kasbanoğlu Zeytinliği ³⁰²
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Zeytinlik
Muhtevası : Vakfiyede belirtilmiyor
Yeri : Midilli Kazasında, Balçık Köyünde
Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : Midilli Kazasında bulunan müsakkafât ve müstağallâtın tamamı yıllık 4.000 kuruş müeccele ve muaccele-i misliyle Mütevellî eliyle talibine kiralanacaktır ³⁰³

Akar No. : 103

Vakfedilen Akar : Zeytin değirmeni ³⁰⁴
Niteliği : İmalathane
Türü : Değirmen

---

³⁰⁰ 1452 Nolu defter, ss.91b-92a

³⁰¹ 1452 Nolu defter, ss.127b-128a

³⁰² 1452 Nolu defter, s.92a

³⁰³ 1452 Nolu defter, ss.127b-128a

³⁰⁴ 1452 Nolu defter, s.92a

Muhtevası : Vakfiyede belirtilmiyor
Yeri : Midilli Kazasında, Aynoz Köyünde
Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : Midilli Kazasında bulunan müsakkafât ve müstağallâtın tamamı yıllık 4.000 kuruş müeccele ve muaccele-i misliyle Müteveli eliyle talibine kiralanacaktır³⁰⁵

Akar No. : 104

Vakfedilen Akar : 2 Yağ değirmeni, 2 Un değirmeni³⁰⁶
Niteliği : İmalathane
Türü : Değirmen
Muhtevası : Vakfiyede belirtilmiyor
Yeri : Midilli Kazasında, Gelenbe Köyünde
Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : Midilli Kazasında bulunan müsakkafât ve müstağallâtın tamamı yıllık 4.000 kuruş müeccele ve muaccele-i misliyle Müteveli eliyle talibine kiralanacaktır³⁰⁷

Akar No. : 105

Vakfedilen Akar : Un değirmeni³⁰⁸
Niteliği : İmalathane
Türü : Değirmen
Muhtevası : Vakfiyede belirtilmiyor
Yeri : Midilli Kazasında, Lamin (?) denilen yerde
Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor

³⁰⁵ 1452 Nolu defter, ss.127b-128a

³⁰⁶ 1452 Nolu defter, s.92a

³⁰⁷ 1452 Nolu defter, ss.127b-128a

³⁰⁸ 1452 Nolu defter, s.92a

Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk

İşletme Şartı ve Şekli : Midilli Kazasında bulunan müsakkafât ve müstağallâtın tamamı yıllık 4.000 kuruş müeccele ve muaccele-i misliyle Mütevellî eliyle talibine kiralanacaktır³⁰⁹

Akar No. : 106

Vakfedilen Akar : Zeytinyağı değirmeni³¹⁰

Niteliği : İmalathane

Türü : Değirmen

Muhtevası : Vakfiyede belirtilmiyor

Yeri : Midilli Kazasında, Lamin (?) denilen yerde

Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor

Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor

Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk

İşletme Şartı ve Şekli : Midilli Kazasında bulunan müsakkafât ve müstağallâtın tamamı yıllık 4.000 kuruş müeccele ve muaccele-i misliyle Mütevellî eliyle talibine kiralanacaktır³¹¹

Akar No. : 107

Vakfedilen Akar : 12 Parça Tarla³¹²

Niteliği : Tarım İşletmesi

Türü : Tarla

Muhtevası : 15 dönümlük Hacı Yahya tarlası, 5 dönümlük el-Hac Yahya tarlası, 12,5 dönümlük Koskooğlu tarlası, 10 dönümlük Nikola İsgozraoğlu tarlası, 7,5 dönümlük Mihal Taradit tarlası, 5 dönümlük Lefter tarlası, 5 dönümlük Kanlıhalil tarlası, 7,5 dönümlük Yeniçeri tarlası, 20 dönümlük Keleş tarlası, 5 dönümlük Molla Yusuf tarlası, 7,5 dönümlük iki parçadan oluşan Hacı Mehmed tarlası, 5 dönümlük Anamutyalı Çoban tarlası (toplam 12 parça tarla)

Yeri : Molova Kazasında, İslamatulı (?) Köyünde

Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor

Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor

Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk

³⁰⁹ 1452 Nolu defter, ss.127b-128a

³¹⁰ 1452 Nolu defter, ss.92a-93b

³¹¹ 1452 Nolu defter, ss.127b-128a

³¹² 1452 Nolu defter, ss.92b-93a

İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhîde ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ³¹³

Akar No. : 108

Vakfedilen Akar : Bakkal dükkanı ³¹⁴
Niteliği : Ticarethane
Türü : Dükkan
Muhtevası : Vakfiyede belirtilmiyor
Yeri : Molova Kazasında, Tere denilen yerde
Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhîde ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ³¹⁵

Akar No. : 109

Vakfedilen Akar : Bakkal dükkanı ³¹⁶
Niteliği : Ticarethane
Türü : Dükkan
Muhtevası : Vakfiyede belirtilmiyor
Yeri : Molova İskelesinde
Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhîde ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ³¹⁷

Akar No. : 110

Vakfedilen Akar : Zeytin Ağaçları ³¹⁸
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Zeytin Ağaçları

---

³¹³ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

³¹⁴ 1452 Nolu defter, s.93a

³¹⁵ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

³¹⁶ 1452 Nolu defter, ss.93a-93b

³¹⁷ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

³¹⁸ 1452 Nolu defter, s.93b

Muhtevası : Zeytin Ağaçları
Yeri : Molova Kazasında, Eslemetavili (?) Köyünde, Balta Bayırında
Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ³¹⁹

Akar No. : 111

Vakfedilen Akar : Mera ³²⁰
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Mera
Muhtevası : Vakfiyede belirtilmiyor
Yeri : Anamutya denilen yerde
Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ³²¹

Akar No. : 112

Vakfedilen Akar : Bahçe ³²²
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Bahçe
Muhtevası : Vakfiyede belirtilmiyor
Yeri : Ağra Köyünde
Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ³²³

---

³¹⁹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

³²⁰ 1452 Nolu defter, s.93b

³²¹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

³²² 1452 Nolu defter, s.93b

³²³ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

Akar No. : 113

Vakfedilen Akar : Haydarlu Çiftliği³²⁴
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : 10 çift mütahammil arazi (içerisinde) fevkâni 1 Subaşı Konağı, 1 büyük anbar, 10 çiftçi hanesi, 10 samanhanesi, 5 kiracı menzili, 10 yurt yeri, 1 kışlak, İrmiye Kazasına bağlı Doğuca bağlarında 2 dönüm bağ, (yine çiftliğe bağlı) 4 kilelik tarla, 5 kilelik tarla, Köleler tekyesi üstünde 4 kilelik tarla, Kasımlı toprağında taş avlulu 2 kilelik tarla, Sarıdere denilen yerde 4 kilelik tarla, 7 kilelik Lahcec tarlası, Koca Derviş bitişiğinde 2 kilelik tarla, Sazlık denilen 5 kilelik tarla, Bahşâyed toprağında 5 kilelik tarladan oluşan çiftlik
Yeri : Rumeli Vilayetinde, Yenişehir Fener civarında, İrmiye Kazasında
Yerin Tarifi : 1209/1794 tarihli vakfiyenin 93b - 95b arası sayfalarında akarın yer tarifi ve sınırları detaylıca anlatılmaktadır
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama³²⁵

Akar No. : 114

Vakfedilen Akar : Akkeçili Çiftliği³²⁶
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : 10 çift mütahammil arazi (içerisinde) 1 Subaşı Konağı, 1 büyük anbar, 10 çiftçi hanesi, 10 samanhanesi, 5 kiracı menzili, 10 yurt yeri, 1 kışlak, 6 öküz takımı, 3 dönüm bağ ile vesair müstemilattan oluşan çiftlik
Yeri : Rumeli Vilayetinde, Yenişehir Fener civarında, İrmiye Kazasında
Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama³²⁷

³²⁴ 1452 Nolu defter, ss.93b-95b

³²⁵ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

³²⁶ 1452 Nolu defter, s.95b

³²⁷ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

Akar No. : 115

- Vakfedilen Akar : İrmiye Çiftliği³²⁸
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : 6 çifte mütehammil arazi, 1 Subaşı Konağı, 6 çiftçi hanesi, 1 samanlane, 6 kiracı menzili, 6 yurt yeri, 6 büyük kiracı menzili, (çiftlik bitişinde) 1 menzil, 1 bahçe, 4 dönüm bağ, deniz sahilinde Karagöz denilen bostan tarlası, Hacı Molla'dan alınan Duhan tarlası, Hacı Yusuf'tan alınan tarla, diğer Duhan tarlasından oluşan çiftlik
Yeri : Rumeli Vilayetinde, Yenişehir Fener civarında, İrmiye Kazası bitişinde
Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama³²⁹

Akar No. : 116

- Vakfedilen Akar : Kapriniye Çiftliği³³⁰
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : Kapriniye çiftliğinin yarısı
Yeri : Rumeli Vilayetinde, Velesin Kazasında
Yerin Tarifi : 1209/1794 tarihli vakfiyenin 96a – 97a arası sayfalarında akarın yer tarifi ve sınırları detaylıca anlatılmaktadır
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama³³¹

Akar No. : 117

- Vakfedilen Akar : Tuzcular Kışlağı³³²

---

³²⁸ 1452 Nolu defter, ss.95b-96a

³²⁹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

³³⁰ 1452 Nolu defter, ss.96a-97a

³³¹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

³³² 1452 Nolu defter, ss.97a-97b

Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Kışlak
Muhtevası : Vakfiyede belirtilmiyor
Yeri : Rumeli Vilayetinde, Velesin Kazasında
Yerin Tarifi : 1209/1794 tarihli vakfiyenin 97a - 97b arası sayfalarında akarın yer tarifi ve sınırları detaylıca anlatılmaktadır
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhîde ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama³³³

Akar No. : 118

Vakfedilen Akar : Kurnova Kışlağı³³⁴
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Kışlak
Muhtevası : Vakfiyede belirtilmiyor
Yeri : Rumeli Vilayetinde, Velesin Kazasında
Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhîde ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama³³⁵

Akar No. : 119

Vakfedilen Akar : 4 adet Göztaş İmalathanesi - Gedik tabir olunan alet edevâtı³³⁶
Niteliği : İmalathane
Türü : Göztaş İmalathanesi
Muhtevası : 206'şar vukiyyelik 2 adet büyük bakır kazan, 15 vukiyyelik 2 adet küçük bakır kükürt kazanı, 3000 vukiyye mâye-i nuhâs, 700 vukiyye mâye için göztaş, 1 büyük kükürt havanı, 2 adet güğüm, 2 adet demir kısıç, 2 adet nühas kürek, 2 adet kepeç, 2 adet süzgi, 2 adet nühas baltası, 1 adet varyoz, 50 adet fırın kapağı, 2 adet kantar, 2 büyük ibrik, 4 adet sac, 25 adet tencere, 2 büyük ağaç havuz, 50 adet ağaç

³³³ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

³³⁴ 1452 Nolu defter, s.97b

³³⁵ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

³³⁶ 1452 Nolu defter, ss.97b-98b

tekneler ile vesair aletten oluşan dört göztaşı imalathanesinin gedik tabir olunan alet-edevatı

Yeri : Anadolu Vilayetinde, İznikmid (Kocaeli) kazasına bağlı, Çepni Köyünde; Anadolu Vilayetinde, İznikmid (Kocaeli) kazasına bağlı, Sapanca Kazasında; Havâss-ı Refia Kazasına bağlı Hasköy Kasabasında, Hamam İskelesinde

Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor

Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor

Mülkiyet Durumu : Vakfiyede belirtilmiyor

İşletme Şartı ve Şekli : İznikmid'de Çepni Köyünde 1 adet, Sapanca'da 2 adet, Havass-ı Refia Kazasına bağlı Hasköy Kasabasında 1 adet ki toplam 4 adet Göztaşı Kârhanelerinde bulunan, gedik denilen alet-i lazimelerinin herbiri 125'er kuruştan yıllık 500 kuruş müeccele ile ³³⁷

Akar No. : 120

Vakfedilen Akar : 7 Adet Karlık ³³⁸

Niteliği : Ticarethane

Türü : Karlık

Muhtevası : Vakfiyede belirtilmiyor

Yeri : Anadolu Vilayetinde, Kocaderesinde

Yerin Tarifi : Etrafı Arap uçurumu ve Doğanburnu ve Çavuşoğlu Deresi ve Çaylıdere ve Yarıldere çayırı yakını, kayalık ve bıçkı ve Yaylı Ayazma ile çevrili

Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor

Mülkiyet Durumu : Arsası merhum Sultan Selim Vakfına ait, senelik 110 akçe ile Mihrişah Valide Sultan'a mukataalı arsa

İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ³³⁹

Akar No. : 121

Vakfedilen Akar : Boş arsa ³⁴⁰

Niteliği : Arazi

Türü : Arsa

Muhtevası : Yanık Saray arsası diye bilinen ve daha önce günlüğü 15 akçeden kiraya verilen boş arsa

³³⁷ 1452 Nolu defter, s.128a

³³⁸ 1452 Nolu defter, ss.98b-99a

³³⁹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

³⁴⁰ 1452 Nolu defter, s.99a

Yeri : Anadolu Vilayetinde, Kütahya Kazasında, Balıklı Mahaltesinde
Yerin Tarifi : Üç tarafı anayol ve bir tarafı ba'zen Ahmed Efendi konağı ve ba'zen Halil Ağa Bahçesi ile çevrili
Yüzölçümü : 4.875 Zira
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : Şıllık 45 Kuruş müeccele ile kiralama³⁴¹

Akar No. : 122

Vakfedilen Akar : Line Çiftliği³⁴²
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : İçerisinde ve dışarısında birçok ev, mahzenler, iki harap konak, 20 öküz, Zeytin Köyünde 5 öküz, Ortakçı ve Başkacı çiftlikleri arazisinde 62 kile buğday, Gök Beldede Karamemiş Köyünde adları bilinen kimselerin defterlerinde (kayıtlı) ,6 öküz vesair müştemilattan oluşan çiftlik
Yeri : Anadolu Vilayetinde, Menteşe Sancağında, Bozüyük Kazasında
Yerin Tarifi : Bir tarafı çay birleştiği mahal ve bir tarafı Bağdan Bileği ve bir tarafı Gine ve bir tarafı Karaît ile çevrili
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama³⁴³

Akar No. : 123

Vakfedilen Akar : Gine Çiftliği³⁴⁴
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : İçerisinde 12 öküz, Boz / Yoz uyruk ve Süz Armud'da 3 öküz, Boz / Yoz uyrukta 12 camış ineği, 9 buzağı, adları bilinen kimselerin zimmetlerinde 88 öküz, 15 kısarak, 5 tay, 2 koyun, Ahır köyünde ve Bayır köyünde 18 inek, 2 boğa, 8 buzağı, 2 karasığır, 23 öküz, Erik denilen yerde 10 kile buğday, 16 kile arpa, Ahır Köyünde 410 dönümlük 5 parça tarla, yine bahsedilen çiftlik sınırlarında 310 dönümlük 3 parça tarla ile vesair müştemilattan oluşan çiftlik

³⁴¹ 1452 Nolu defter, s.128a

³⁴² 1452 Nolu defter, ss.99a-100a

³⁴³ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

³⁴⁴ 1452 Nolu defter, ss.100a-100b

Yeri : Anadolu Vilayetinde, Menteşe Sancağında, Bozüyük Kazasında
Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ³⁴⁵

Akar No. : 124

Vakfedilen Akar : Dökdük Çiftliği ³⁴⁶
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : İçerisinde 18 öküz, 40 kile buğday, 1 harap oda arsası, 1 harap konak arsası, 240 dönümlük 19 parça tarla, Bahçe Köyünde 800 dönümlük 31 parça tarla, 1 sebzevat bahçesi, Soğukköyü denilen yerde içli dışlı 1 konak, içinde üzüm bağı ve ağaçlar bulunan 1 bağ, 16 kile buğday ile vesair müstemilattan oluşan çiftlik
Yeri : Anadolu Vilayetinde, Menteşe Sancağında, Muğla Kazasında
Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ³⁴⁷

Akar No. : 125

Vakfedilen Akar : Ber Kesike (?) Çiftliği ³⁴⁸
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : İçerisinde 15 öküz, 1 dana, isimleri bilinen kimselerin zimmetlerinde 1 tosun, 20 kovan, ve adı geçen kimselerin ekip biçtiği 9 kile buğday, 15 kile arpa, 1318 dönümlük 65 tarla, Ula Kazasında 217 dönümlük 10 parça tarla, içinde üzüm bağı ve ağaçlar bulunan 10 dönümlük 1 bağ, 40 kile buğday ile vesair müstemilattan oluşan çiftlik
Yeri : Anadolu Vilayetinde, Menteşe Kazasında
Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor

³⁴⁵ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

³⁴⁶ 1452 Nolu defter, ss.100b-101b

³⁴⁷ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

³⁴⁸ 1452 Nolu defter, ss.101b-102a

Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama³⁴⁹

Akar No. : 126

Vakfedilen Akar : Çiftlik³⁵⁰
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : Çiftlik dahilinde olan ve Muğla ahâlilerinden bazı kimselerin tarlalarının haricinde; 25 öküz, 1 kısrak, 1 tay, 10 kile buğday, 18 kile yulaf, isimleri bilinen kimselerin zimmetlerinde 5 ruşen manda, 1 koşu mandası, 1 düğe, 3 tay, çiftliğin içerisinde ve dışında 10 oda ile vesair müştemilattan oluşan çiftlik
Yeri : Anadolu Vilayetinde, Menteşe Sancağında, Gökâbâd Kazasında
Yerin Tarifi : Bir tarafı Karaçalı değirmeni ve bir tarafı Çatlak, bir tarafı Çayboğazı ve bir tarafı Namnam Çayı ile çevrili
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama³⁵¹

Akar No. : 127

Vakfedilen Akar : Bel evi me'a Cuma Alanı Çiftliği³⁵²
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : 28 öküz, 480 kile buğday, 228 kile arpa ve yulaf, 1 değirmen ile vesair müştemilattan oluşan çiftlik
Yeri : Anadolu Vilayetinde, Menteşe Sancağında, Köyceğiz Kazasında
Yerin Tarifi : Bir tarafı sınır çeşme ve bir tarafı Hamid gediği ve bir tarafı Hamzelü boğazı ve bir tarafı Kalınkoz ile çevrili
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcâreteyn-i misleteyn ile kiralama³⁵³

³⁴⁹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

³⁵⁰ 1452 Nolu defter, ss.102a-102b

³⁵¹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

³⁵² 1452 Nolu defter, ss.102b-103a

Akar No. : 128

Vakfedilen Akar : Kurman iftliği ³⁵⁴
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : 86 öküz, 684 kile buğday, 240 kile arpa, 1 değirmen, 1 harap bağ arsası ile vesair müştemilattan oluşan iftlik
Yeri : Anadolu Vilayetinde, Menteşe Sancağında, Köyceğiz Kazasında
Yerin Tarifi : Bir tarafı sınır deresi ve bir tarafı Sofiler gediği ve bir tarafı Kavlak ve bir tarafı üç pınar ile çevrili
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcâreteyn-i misleteyn ile kiralama ³⁵⁵

Akar No. : 129

Vakfedilen Akar : Köyceğiz iftliği ³⁵⁶
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : 28 öküz, 7 manda, 155 kile buğday, 171 kile yulaf, Kürekçi denilen değirmen, 1 harap değirmen arsası ile vesair müştemilattan oluşan iftlik
Yeri : Anadolu Vilayetinde, Menteşe Sancağında, Köyceğiz Kazasında
Yerin Tarifi : Bir tarafı Tepe Deresi ve bir tarafı Hisar Gözü ve bir tarafı Yuvarlak alı ve bir tarafı derya ile çevrili
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcâreteyn-i misleteyn ile kiralama ³⁵⁷

Akar No. : 130

Vakfedilen Akar : Kavlak ve Kalınkoz iftliği ³⁵⁸
Niteliği : Tarım İşletmesi

³⁵³ 1452 Nolu defter, ss.127a-127b

³⁵⁴ 1452 Nolu defter, ss.103a-103b

³⁵⁵ 1452 Nolu defter, ss.127a-127b

³⁵⁶ 1452 Nolu defter, ss.103b-104a

³⁵⁷ 1452 Nolu defter, ss.127a-127b

³⁵⁸ 1452 Nolu defter, ss.104a-104b

Türü : Çiftlik
Muhtevası : 76 öküz, 672 kile buğday, 144 kile arpa, 1 değirmen, Temürlü köyünde 40 dönüm tarla, 2 öküz, 5 kile buğday, 15 kile arpa ile vesair müştemilattan oluşan çiftlik
Yeri : Anadolu Vilayetinde, Menteşe Sancağında, Köyceğiz Kazasında
Yerin Tarifi : Bir tarafı Kirman ve bir tarafı Tahtacı ve bir tarafı Kiras ve bir tarafı Tahtalı ile çevrili
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcâreteyn-i misleteyn ile kiralama ³⁵⁹

Akar No. : 131

Vakfedilen Akar : Mergeni Çiftliği ³⁶⁰
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : 16 öküz, 31 kile buğday, 24 kile yulaf ile vesair müştemilattan oluşan çiftlik
Yeri : Anadolu Vilayetinde, Menteşe Sancağında, Köyceğiz Kazasında
Yerin Tarifi : Bir tarafı derya ve bir tarafı dalyan ve bir tarafı Burunca ve bir tarafı Kızılyurd ile çevrili
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcâreteyn-i misleteyn ile kiralama ³⁶¹

Akar No. : 132

Vakfedilen Akar : Tepearası ve Dalyan Çiftliği ³⁶²
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : 52 öküz, 10 manda, 3 buzağı, 10 karasığır ineği, 70 Küre mandası, 14 dana, 80 Küre kısrağı, 25 tay (toplam 105 hayvandan oluşan çiftlik)
Yeri : Anadolu Vilayetinde, Menteşe Sancağında, Köyceğiz Kazasında

³⁵⁹ 1452 Nolu defter, ss.127a-127b

³⁶⁰ 1452 Nolu defter, s.104b

³⁶¹ 1452 Nolu defter, ss.127a-127b

³⁶² 1452 Nolu defter, ss.104b-105a

Yerin Tarifi : İki tarafı derya ve bir tarafı Çengel Kısığı ve bir tarafı Çakal Dağı ile çevrili
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcâreteyn-i misleteyn ile kiralama ³⁶³

Akar No. : 133

Vakfedilen Akar : Dine Çiftliği ³⁶⁴
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : 24 öküz, 198 Kile buğday, 54 kile arpa, 1 değirmen ile vesair müştemilattan oluşan çiftlik
Yeri : Anadolu Vilayetinde, Menteşe Sancağında, Köyceğiz Kazasında
Yerin Tarifi : Bir tarafı Poçu ve bir tarafı Sarıyar ve bir tarafı Mamak ve bir tarafı Kızılbel ile çevrili
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcâreteyn-i misleteyn ile kiralama ³⁶⁵

Akar No. : 134

Vakfedilen Akar : Duyarlar Çiftliği ³⁶⁶
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : 14 öküz, 2 dişi manda, 48 kile yulaf, 1 değirmen ile vesair müştemilattan oluşan çiftlik
Yeri : Anadolu Vilayetinde, Menteşe Sancağında, Köyceğiz Kazasında
Yerin Tarifi : Bir tarafı Küçük Gümrü ve bir tarafı derya ve bir tarafı Kızlan Dağı ve bir tarafı Kanarkaçak Çayı ile çevrili
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcâreteyn-i misleteyn ile kiralama ³⁶⁷

³⁶³ 1452 Nolu defter, ss.127a-127b

³⁶⁴ 1452 Nolu defter, ss.105a-105b

³⁶⁵ 1452 Nolu defter, ss.127a-127b

³⁶⁶ 1452 Nolu defter, s.105b

Akar No. : 135

Vakfedilen Akar : Hamid Çiftliği³⁶⁸
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : 26 öküz, 15 manda, 3 buzağı, 1 celep, 1 düğe, 20 karasığır ineği, 10 buzağı, 2 dana, 30 Küre kısrak, 5 tay, 1 öğrek atı, 3 uslu kısrak, Çayhisar'da 5 parça tarla, 36 kile yulaf ile vesair müştemilattan oluşan çiftlik
Yeri : Anadolu Vilayetinde, Menteşe Sancağında, Köyceğiz Kazasında
Yerin Tarifi : Bir tarafı Toparlar Kemerı ve bir tarafı Menam Karaağaç ve bir tarafı Akçataş ve bir tarafı Ekincek ile çevrili
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcâreteyn-i misleteyn ile kiralama³⁶⁹

Akar No. : 136

Vakfedilen Akar : Eskere Çiftliği³⁷⁰
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : 37 öküz, 156 kile buğday, 96 kile arpa, 1 bağ, 1 araba, 4 karasığır ineği, 4 buzağı, 4 kısır inek, Osmanlar köyünde 2 dönüm tarla, 6 kile buğday, Kerte denilen yerde 40 dönüm tarla, 1 öküz, 1 değirmen ile vesair müştemilattan oluşan çiftlik
Yeri : Anadolu Vilayetinde, Menteşe Sancağında, Köyceğiz Kazasında
Yerin Tarifi : Bir tarafı Handeyaz dağı ve bir tarafı ırmak ve bir tarafı Karayaylak Kaşı ve bir tarafı Kayaklar ile çevrili
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcâreteyn-i misleteyn ile kiralama³⁷¹

³⁶⁷ 1452 Nolu defter, ss.127a-127b

³⁶⁸ 1452 Nolu defter, ss.105b-106a

³⁶⁹ 1452 Nolu defter, ss.127a-127b

³⁷⁰ 1452 Nolu defter, ss.106a-107a

³⁷¹ 1452 Nolu defter, ss.127a-127b

Akar No. : 137

Vakfedilen Akar : Tahtacı Çiftliği³⁷²
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : 2 öküz, 30 kile buğday, Karaçay denilen yerde 5 kile buğday, 5 kile arpa, Görenlik köyünde 70 dönüm tarla ile vesair müştemilattan oluşan çiftlik
Yeri : Anadolu Vilayetinde, Menteşe Sancağında, Köyceğiz Kazasında
Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcâreteyn-i misleteyn ile kiralama³⁷³

Akar No. : 138

Vakfedilen Akar : Elçi Çiftliği³⁷⁴
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : 20 öküz, 54 kile buğday ile vesair müştemilattan oluşan çiftlik
Yeri : Anadolu Vilayetinde, Menteşe Sancağında, Kiras Kazasında
Yerin Tarifi : Bir tarafı Bulakkavak ve bir tarafı Sarıot gediği ve bir tarafı Tepecik ve bir tarafı Sarıkavak ile çevrili
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama³⁷⁵

Akar No. : 139

Vakfedilen Akar : Kızılyurd ve Yorunca Çiftlikleri³⁷⁶
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik

---

³⁷² 1452 Nolu defter, s.107a

³⁷³ 1452 Nolu defter, ss.127a-127b

³⁷⁴ 1452 Nolu defter, ss.107a-107b

³⁷⁵ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

³⁷⁶ 1452 Nolu defter, ss.107b-108a

Muhtevası : 46 öküz, 157 kile buğday, 30 kile arpa, 27 kısrak, ikişer yaşında 20 tay, 29 öğrük atı, 17 buzağı, 15 düve, 6 dana, 1 karasığır ineği, 5 zenci köle ile vesair müştemilattan oluşan iki çiftlik

Yeri : Anadolu Vilayetinde, Menteşe Sancağında, Pırnaz Kazasında

Yerin Tarifi : Bir tarafı çay ve bir tarafı Kızılbel ve bir tarafı Okçular ve bir tarafı deniz ile çevrili

Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor

Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk

İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama³⁷⁷

Akar No. : 140

Vakfedilen Akar : Akçataş Çiftliği³⁷⁸

Niteliği : Tarım İşletmesi

Türü : Çiftlik

Muhtevası : 30 öküz, 12 kile buğday, 4 manda, 1 dana ile vesair müştemilattan oluşan çiftlik

Yeri : Anadolu Vilayetinde, Menteşe Sancağında, Pırnaz Kazasında

Yerin Tarifi : Bir tarafı Kiras Karyesi ve bir tarafı çay ve bir tarafı deve alanı burnu ve bir tarafı Kanber Ali Sarayı ile çevrili

Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor

Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk

İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama³⁷⁹

Akar No. : 141

Vakfedilen Akar : Kargı Çiftliği³⁸⁰

Niteliği : Tarım İşletmesi

Türü : Çiftlik

Muhtevası : 4 öküz, 30 kile buğday ile vesair müştemilattan oluşan çiftlik

Yeri : Anadolu Vilayetinde, Menteşe Sancağında, Pırnaz Kazasında

Yerin Tarifi : Bir tarafı derya ve bir tarafı Foça bir tarafı Koyoz ağzı ve bir tarafı Metrine gediği ile çevrili

³⁷⁷ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

³⁷⁸ 1452 Nolu defter, s.108a

³⁷⁹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

³⁸⁰ 1452 Nolu defter, ss.108a-108b

Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhîde ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ³⁸¹

Akar No. : 142

Vakfedilen Akar : Küre ve Nif Çiftliği ³⁸²
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : 5 öküz, 17 kile buğday ile vesair müştemilattan oluşan çiftlik
Yeri : Anadolu Vilayetinde, Menteşe Sancağında, Pınaz Kazasında
Yerin Tarifi : Bir tarafı Yenibel ve bir tarafı Çatal Gami ve bir tarafı Başpınar ve bir tarafı kışlak evleri ile çevrili
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhîde ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ³⁸³

Akar No. : 143

Vakfedilen Akar : Çiftlik ³⁸⁴
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : 4 öküz, 9 kile buğday, 6 kile arpa ile vesair müştemilattan oluşan çiftlik
Yeri : Anadolu Vilayetinde, Menteşe Sancağında, Pınaz Kazasında
Yerin Tarifi : Bir tarafı Mekri ve bir tarafı derya ve bir tarafı kargı ve bir tarafı Siyam Gediği ile çevrili
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhîde ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ³⁸⁵

---

³⁸¹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

³⁸² 1452 Nolu defter, s.108b

³⁸³ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

³⁸⁴ 1452 Nolu defter, ss.108b-109a

³⁸⁵ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

Akar No. : 144

Vakfedilen Akar : İyecik Çiftliği³⁸⁶
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : 9 öküz, 120 kile buğday, 48 kile arpa, 44 kile yulaf ile vesair müştemilattan oluşan çiftlik
Yeri : Anadolu Vilayetinde, Menteşe Sancağında, Pırnaz Kazasında
Yerin Tarifi : Bir tarafı Sarakıramık ve Kalkitaş ve bir tarafı Kızılbilbel ve Aşık Evrâni ve bir tarafı çay kavuçuğu mahal ve bir tarafı Çortan ile çevrili
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama³⁸⁷

Akar No. : 145

Vakfedilen Akar : Çortan Çiftliği³⁸⁸
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : 24 kile buğday, 24 kile arpa ile vesair müştemilattan oluşan çiftlik
Yeri : Anadolu Vilayetinde, Menteşe Sancağında, Pırnaz Kazasında
Yerin Tarifi : Bir tarafı Çıtak Deresi ve bir tarafı madenler ve kum ve bir tarafı İyecik ve bir tarafı Ulucak ile çevrili
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama³⁸⁹

Akar No. : 146

Vakfedilen Akar : Sükût Çiftliği³⁹⁰
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik

³⁸⁶ 1452 Nolu defter, ss.109a-109b

³⁸⁷ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

³⁸⁸ 1452 Nolu defter, s.109b

³⁸⁹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

³⁹⁰ 1452 Nolu defter, ss.109b-110a

Muhtevası : 20 öküz, 34 kile buğday, 28 kile arpa, 12 kile yulaf ile vesair müstemilattan oluşan çiftlik
Yeri : Anadolu Vilayetinde, Menteşe Sancağında, Pırnaz Kazasında
Yerin Tarifi : Bir tarafı derya ve bir tarafı Çörek Dağı ve bir tarafı Kiras Karyesi ve bir tarafı çiftlik ile çevrili
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ³⁹¹

Akar No. : 147

Vakfedilen Akar : Tarla ³⁹²
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Tarla
Muhtevası : 340 dönümlük 41 parça tarla
Yeri : Anadolu Vilayetinde, Menteşe Sancağında, Üzümlü Kazasında
Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Vakfiyede belirtilmiyor
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ³⁹³

Akar No. : 148

Vakfedilen Akar : Bağ ³⁹⁴
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Bağ
Muhtevası : 32 dönümlük 3 parça bağ
Yeri : Anadolu Vilayetinde, Menteşe Sancağında, Üzümlü Kazasında
Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Vakfiyede belirtilmiyor
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ³⁹⁵

³⁹¹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

³⁹² 1452 Nolu defter, s.110a

³⁹³ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

³⁹⁴ 1452 Nolu defter, s.110a

Akar No. : 149

Vakfedilen Akar	: Muhtelif ağaç ve hayvan ³⁹⁶
Niteliği	: Tarım İşletmesi
Türü	: Ağaç ve Hayvan
Muhtevası	: 31 adet ceviz, armut ve badem ağacı ile 4 öküz
Yeri	: Anadolu Vilayetinde, Menteşe Sancağında, Üzümlü Kazasında
Yerin Tarifi	: Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü	: Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu	: Vakfiyede belirtilmiyor
İşletme Şartı ve Şekli	: İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ³⁹⁷

Akar No. : 150

Vakfedilen Akar	: Hisarönü, Öküz ve Gelibolu Çiftlikleri ³⁹⁸
Niteliği	: Tarım İşletmesi
Türü	: Çiftlik
Muhtevası	: 1 değirmen, 5 öküz, 78 kile arpa, 33 kile çavdar, 63 kile yulaf ile vesair müstemilattan oluşan çiftlikler
Yeri	: Anadolu Vilayetinde, Menteşe Sancağında, Ula Kazasında
Yerin Tarifi	: Bir tarafı Çetrelli, bir tarafı derya, bir tarafı Çabucak ve bir tarafı Kara Vasil Beli ve Mermeran hududuyla son bulan, işbu hudûd ile mahdûd
Yüzölçümü	: Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu	: Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli	: İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ³⁹⁹

Akar No. : 151

Vakfedilen Akar	: Büyük Han ⁴⁰⁰
Niteliği	: Ticarethane
Türü	: Han
Muhtevası	: 91 kullanılabilir oda ile 13 harap odadan müteşekkil han

³⁹⁵ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

³⁹⁶ 1452 Nolu defter, s.110a

³⁹⁷ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

³⁹⁸ 1452 Nolu defter, ss.110a-110b

³⁹⁹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

⁴⁰⁰ 1452 Nolu defter, ss.110b-111a

Yeri : Muğla'nın içinde, Köyceğiz'de
Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Vakfiyede belirtilmiyor
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ⁴⁰¹

Akar No. : 152

Vakfedilen Akar : Büyük Han ⁴⁰²
Niteliği : Ticarethane
Türü : Han
Muhtevası : 47 kullanılabilir oda, 25 harap oda, 2 ekmekçi dükkanı, 17 dükkan, 3 harap dükkan arsası, şehrin dışında 1 harap bahçe arsası, 1 sebze bahçesi ile vesair emlaktan müteşekkil han
Yeri : Anadolu Vilayetinde, Menteşe Sancağında, Muğla Kazası içinde, Köyceğiz'de
Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ⁴⁰³

Akar No. : 153

Vakfedilen Akar : Büyük Han ⁴⁰⁴
Niteliği : Ticarethane
Türü : Han
Muhtevası : 16 kullanılabilir oda, 25 harap oda, 1 kahvehane, 9 dükkan, 1 yağhane, 1 hariciye konak, 10 dönümlük 1 bağ, 1 hamam ile vesair emlaktan oluşan han
Yeri : Anadolu Vilayetinde, Menteşe Sancağında, Ula Kazasında
Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk

⁴⁰¹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

⁴⁰² 1452 Nolu defter, s.111a

⁴⁰³ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

⁴⁰⁴ 1452 Nolu defter, ss.111a-111b

İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhîde ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ⁴⁰⁵

Akar No. : 154

Vakfedilen Akar : Büyük Han ⁴⁰⁶

Niteliği : Ticarethane

Türü : Han

Muhtevası : 5 kullanılabilir oda, 6 harap oda, 1 hamam, 7 dükkan, hariciyye ve dahiliyyeli 1 konak, 2 portakal bahçesi, 2 turunç bahçesi ile vesair emlaktan oluşan han

Yeri : Anadolu Vilayetinde, Menteşe Sancağında, Köyceğiz Kazasında

Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor

Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor

Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk

İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhîde ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ⁴⁰⁷

Akar No. : 155

Vakfedilen Akar : Arap Hisarı Çiftliği ve çiftliğe bağlı tarlalar ⁴⁰⁸

Niteliği : Tarım İşletmesi

Türü : Çiftlik

Muhtevası : Eskiden beri Arap Hisarı Çiftliği tarlaları olan: Ada Köyü denilen yerde 663 dönümlük tarla, Çayrılık Ovası denilen yerde 966 dönümlük tarla, Bergos Hisarı denilen yerde 436 dönümlük tarla, Doğancılık denilen yerde 24 dönümlük tarla, İsmiri denilen yerde 60 dönümlük tarla, Beşiktaş denilen yerde 10 dönümlük tarla, Kaflik denilen yerde 100 dönümlük tarla, Sayi'ler denilen yerde 65 dönümlük tarla, Sayi'ler denilen yerde 140 dönümlük tarla, Kocakesik denilen yerde 5 dönümlük tarla, Edim Kayısı denilen yerde 10 dönümlük tarla, Teyessüraltı denilen yerde 20 dönümlük tarla, Perakende-i Küçük Panayır Yakasında 212 dönümlük tarla, Salı Pazarı yakınında 30 dönümlük tarla, Manoş tarlası denilen yerde 40 dönümlük tarla, Canavar tarlası diye bilinen 40 dönümlük tarla, Soğuk Eşme yakınında 50 dönümlük tarla, Manoş yakınında 20 dönümlük tarla ile 15 zeytin ağacı, 1 samanthane, 3 mahzen, Salı Pazarında 1 kahvehane, 20 kile buğday, 154 kile arpa ile vesair müstemilattan oluşan çiftlik

Yeri : Anadolu Vilayetinde, Menteşe Sancağında, Çine Kazasında

⁴⁰⁵ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

⁴⁰⁶ 1452 Nolu defter, ss.111b-112a

⁴⁰⁷ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

⁴⁰⁸ 1452 Nolu defter, ss.112a-115a

Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor
Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor
Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk
İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhîde ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ⁴⁰⁹

Akar No. : 156

Vakfedilen Akar : Acı Suma Kapıtaş Çiftliği ve çiftliğe bağlı tarlalar ⁴¹⁰
Niteliği : Tarım İşletmesi
Türü : Çiftlik
Muhtevası : Hacı Hasan tarlası denilen 100 dönümlük tarla, Yenibağ denilen yerde 60 dönümlük tarla, Meşedlikkesek denilen yerde 28 dönümlük tarla, Karaağaç denilen yerde 60 dönümlük tarla, Korkulu yakınında 7 dönümlük tarla, Korkulu yakınında 30 dönümlük tarla, Derdâmî yakınında 70 dönümlük tarla, Ömerci Altı denilen yerde 90 dönümlük tarla, Taş Harîm denilen yerde 12 dönümlük tarla, Çerli Kır denilen yerde 100 dönümlük tarla, Karamoca tarlası denilen yerde 9 dönümlük tarla, Umur Çıkdırı denilen yerde 80 dönümlük tarla, Kaputaş yakınında 110 dönümlük tarla, Silence yakınında 70 dönümlük tarla, Tevlioğlu tarlası denilen 40 dönümlük tarla, Dudullu denilen yerde 30 dönümlük tarla, Göbekli Karı tarlası denilen 80 dönümlük tarla, Arabacı Yeri tarlası denilen 80 dönümlük tarla, Han Vakfı tarlasına bitişik 40 dönümlük tarla, Gerenlik tarlası denilen 80 dönümlük tarla, Kocakesik yakınında 70 dönümlük tarla, Kadıkara Ağacı yakınında Türk Süleyman Yeri denilen 50 dönümlük tarla, Camusoğlu yeri denilen 50 dönümlük tarla, Firengi Yunus denilen 30 dönümlük tarla, Hacı Emiroğlu denilen 50 dönümlük tarla, Takdurmaz Yeri denilen 12 dönümlük tarla, İfkad yakınında 30 dönümlük tarla, Türk Yeri denilen 12 dönümlük tarla, Göklük denilen 50 dönümlük tarla, Esir Yeri denilen 20 dönümlük tarla, Kadı Arap tarlası denilen 50 dönümlük tarla, Kara Ömer Yeri denilen 50 dönümlük tarla, Pirahmed Tarlası denilen 120 dönümlük tarla, Pelenk Yeri denilen 30 dönümlük tarla, Köklük yeri denilen 20 dönümlük tarla, Veli Kuyusu denilen 15 dönümlük tarla, Kartepeleri Yeri denilen 10 dönümlük tarla, Hacı Ayan yeri denilen 40 dönümlük tarla, Türk Hacı Hüseyin Yeri denilen 60 dönümlük tarla, Çeşme yakınında 10 dönümlük tarla, Gümüş Pınar yakınında Karaağaçlı Yeri denilen 18 dönümlük tarla, Pir Ahmed tarlası denilen 15 dönümlük tarla, Velioğlu Osman tarlası denilen 15 dönümlük tarla, Boya Süleyman Yeri denilen 8 dönümlük tarla, Merkep Meydanı denilen 30 dönümlük tarla, Kaz Yeri denilen 50 dönümlük tarla, Kulu yakınında 12 dönümlük tarla, Köklük denilen 10 dönümlük tarla, Koryeri denilen 10 dönümlük tarla, Dolabsarımı denilen 20 dönümlük tarla ile mezkur çiftlik haricinde olup çiftlik yakınında bulunan Aktota tarlası denilen 18 dönümlük tarla (toplam 51 parça tarla) ayrıca dahiliyye ve hariciyyeli bir harabeye yüz tutmuş konak, 5 kile buğday, 90,5 kile arpa, 1 mahzen, 1 samanlane, 51 dut ağacı,

⁴⁰⁹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

⁴¹⁰ 1452 Nolu defter, ss.115a-123a

Karpuzlu Kazasında 1500 muhtelif meyve ağacı, 1 değirmen, 1 harap elma bahçesi, Kara Ayed yakınında 178 zeytin ağacı, ile vesair müstemilattan oluşan çiftlik

Yeri : Anadolu Vilayetinde, Menteşe Sancağında, Çine Kazasında

Yerin Tarifi : Vakfiyede belirtilmiyor

Yüzölçümü : Vakfiyede belirtilmiyor

Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk

İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ⁴¹¹

Akar No. : 157

Vakfedilen Akar : 17 dükkan ⁴¹²

Niteliği : Ticarethane

Türü : Dükkan

Muhtevası : Kendi mallarıyla yeniden bina eylediği

Yeri : Havâss-ı Refia (Eyüp) kazasına bağlı, Hasköy Humbaracı Kışlağı karşısında

Yerin Tarifi : Bir tarafı çarşı memşaları, bir tarafı Acıoğlu harmanı, iki tarafı anayol ile çevrili

Yüzölçümü : 814 zira 20 parmak

Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk

İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ⁴¹³

Akar No. : 158

Vakfedilen Akar : Bakkal dükkanı ⁴¹⁴

Niteliği : Ticarethane

Türü : Dükkan

Muhtevası : Vakfiyede belirtilmiyor

Yeri : Havâss-ı Refia (Eyüp) kazasına bağlı, Hasköy Humbaracı Kışlağı karşısında

Yerin Tarifi : Bir tarafı adı geçen arsa, bir tarafı Acı Nazırı menzili, iki tarafı anayol ile çevrili

Yüzölçümü : 141,5 zira

⁴¹¹ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

⁴¹² 1452 Nolu defter, s.124a

⁴¹³ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

⁴¹⁴ 1452 Nolu defter, ss.124a-124b

Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk

İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ⁴¹⁵

Akar No. : 159

Vakfedilen Akar : Dükkan arsası ⁴¹⁶

Niteliği : Arazi

Türü : Arsa

Muhtevası : Dört dükkan yapılabilir arsa

Yeri : Havâss-ı Refia (Eyüp) kazasına bağlı, Hasköy Humbaracı Kışlağı karşısında

Yerin Tarifi : Bir tarafı adı geçen bakkal dükkanı, bir tarafı Naziri zımmi menzili ve Ayvalı Şerbethanesi, bir tarafı deniz kenarı olan boş arsa, bir tarafı anayol ile çevrili

Yüzölçümü : 306 zira 6 parmak

Mülkiyet Durumu : Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk

İşletme Şartı ve Şekli : İcare-i vâhide ya da icâreteyn-i misleteyn ile kiralama ⁴¹⁷

2.Akarların Değerlendirmesi

Bu bölümde Mihrişah Valide Sultan tarafından vakfedilen akarlara ilişkin vakfiyelerde yer alan bilgilerden oluşturduğumuz tablolarla istatistiki bilgiler vermeye çalışacağız. Akarları, tablolarla mülkiyet durumlarına, buldukları yerlerine, niteliklerine ve türlerine göre tasnif ederek değerlendireceğiz.

Tablo 14
Akarların Mülkiyet Türlerine Göre Dağılımı

Akarın Mülkiyet Durumu	Sayısı	Akarlar İçindeki Oranı %
Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk	107	67,30
Mihrişah Valide Sultan'a mukataalı	36	22,64
Vakfiyede belirtilmiyor	9	5,66
Akarın bir kısmı mülk, bir kısmı mukataalı	5	3,14
Miri arazi olup Mülkname ile Mihrişah Valide Sultan'a temlikli	2	1,26
Toplam	159	100,00

⁴¹⁵ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

⁴¹⁶ 1452 Nolu defter, s.124b

⁴¹⁷ 1452 Nolu defter, ss.128b-129a

Tablo 14’te görüldüğü üzere vakfın akarlarının % 67,30 oranına tekabül eden 107 adedi Mihrişah Valide Sultan’a ait mülk iken % 22,64’lük kısmı olan 36 tanesi mukataalıdır. Vakfiyelerde akarların 9 adedine ilişkin mülkiyet bilgisi bulunmazken 5 akarın mülkiyetinin bir kısmı mülk, bir kısmı mukataalı bilgisine rastlıyoruz. Yine vakfiyelerden akarların 2 tanesinin miri arazi olup Mihrişah Valide Sultan’a mülkname ile temlikli olduğunu görüyoruz.

Tablo 15

Akarların Buldukları Yerlere Göre Dağılımı

Akarın Bulunduğu Yer	Sayısı	Akarlar İçindeki Oran %
Midilli Sancağı	36	22,64
Anadolu Vilayeti, Mentеше Sancağı	34	21,38
İstanbul, Galata	34	21,38
Rumeli Vilayeti	28	17,61
İstanbul, Havâss-ı Refia (Eyüp)	18	11,32
İstanbul	3	1,89
Mora Eyaleti	1	0,63
Anadolu Vilayeti, Kocaderesi	1	0,63
Anadolu Vilayeti, Kütahya	1	0,63
Anadolu Vilayeti, İznikmid (Kocaeli) Sancağı	1	0,63
Aydın Vilayeti, Muğla	1	0,63
İstanbul, Üsküdar	1	0,63
Toplam	159	100,00

Tablo 15’e bakıldığında vakfın akarları ağırlıklı olarak % 35 oranında İstanbul’da (Galata, Eyüp ve Üsküdar), % 24 oranında Anadolu vilayetinin kazalarında, % 22 oranında Midilli Sancağı’nda ve % 17 oranında Rumeli Vilayeti’ndedir. Buradan da anlaşılacağı üzere vakfın akarlarının % 59’u bu günkü Türkiye sınırları içerisinde iken, % 41’i Balkanlarda kalmış bulunmaktadır.

Tablo 16
Akarların Niteliklerine Göre Dağılımı

Akarın Niteliği	Sayısı	Akar İçindeki Oran %
Tarım İşletmesi	115	72,33
Ticarethane	30	18,87
İmalathane	10	6,29
Arazi	3	1,89
Meskenler	1	0,63
Toplam	159	100,00

Tablo 16’da görüldüğü üzere vakfın akarları olarak sayılan 159 akarın 115 tanesi tarım işletmelerinden oluşmaktadır. Tarım işletmelerini 30 akarla ticarethaneler izlerken, 10 akarın imalathane, 3 akarın arazi ve 1 akarın da mesken olduğu görülmektedir. Mihrişah Valide Sultan Vakfı akaratı nitelikleri açısından değerlendirildiğinde tarım ağırlıklıdır.

Tablo 17
Tarım İşletmesi Olan Akarların Türlerine Göre Dağılımı

Tarım İşletmesinin Türü	Sayısı	Tarım İşletmeleri İçindeki Oran %
Çiftlik	70	60,87
Zeytinlik	10	8,70
Tarla	8	6,96
Muhtelif Tarım Arazisi	7	6,09
Bahçe	5	4,35
Bağ	3	2,61
Menzil	3	2,61
Kışlak	2	1,74
Zeytin Ağaçları	2	1,74
Ağaç ve Hayvan	1	0,87
Ahır	1	0,87
Bostan	1	0,87
Dalyan	1	0,87
Mera	1	0,87
Toplam	115	100,00

Tablo 17’de yer alan tarım işletmeleri türlerine göre incelendiğinde ağırlıklı olarak (% 61 oranında) çiftlik vakfediliğini görüyoruz. Çiftlikleri %9 ile zeytinlikler takip ederken vakfedilen akarların kalan % 20’lik kısmı muhtelif tarım işletmesi olarak sayılabilir.

Tablo 18
İmalathane Olan Akarların Türlerine Göre Dağılımı

İmalathanenin Türü	Sayısı	İmalathanelerin İçindeki Oran %
Değirmen	7	70,00
Kassarhane	1	10,00
Fırın	1	10,00
Göztaşı İmalathanesi	1	10,00
Toplam	10	100,00

Tablo 18’de vakfedilen imalathanelere baktığımızda 10 imalathanenin 7 adedinin değirmen, 1 adedinin kassarhane (tülbent boyama atölyesi), 1 adedinin fırın ve 1 adedinin de göztaşı imalathanesi olduğunu görmekteyiz.

Tablo 19
Arazi Olan Akarların Türlerine Göre Dağılımı

Arazinin Türü	Sayısı	Arazilerin İçindeki Oran %
Arsa	3	100,00
Toplam	3	100,00

Tablo 19’da görüldüğü üzere vakfedilen 3 arazinin üçünün de arsadır.

Tablo 20
Ticarethane Olan Akarların Türlerine Göre Dağılımı

Ticarethanenin Türü	Sayısı	Ticarethanelerin İçindeki Oran %
Dükkan	21	70,00
Han	7	23,33
Hamam	1	3,33
Karlık	1	3,33
Toplam	30	100,00

Tablo 20’de, vakfedilen 30 ticarethanenin dağılımına baktığımızda 21 adedinin dükkan, 7 adedinin han, 1 adedinin hamam ve 1 adedinin de karlık olduğu görülmektedir. Osmanlı vakıf sisteminde şehrin ihtiyacı olan dükkanlar, çarşılar, siteler vakıflar tarafından inşa ediliyor, esnaf vakıf dükkanlarda kiracı olarak üretimlerini / ticaretlerini sürdürüyordu.⁴¹⁸ Bu bağlamda vakıfların Osmanlı şehirlerinin imar edilmesi ve gelişmesinde üstlenmiş oldukları rolün önemli olduğu söylenebilir.

Tablo 21
Mesken Olan Akarların Türlerine Göre Dağılımı

Meskenin Türü	Sayısı	Meskenler İçindeki Oranı %
Menzil	1	100,00
Toplam	1	100,00

Tablo 21’de görüldüğü gibi mesken olarak vakfedilen 1 akarın türü menzildir.

---

⁴¹⁸ Ahmet Kala, **Debbağlıktan Dericiliğe**, 1. Basım, İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yayınları, 2012, s.182.

SONUÇ

Günümüzde sosyal devlet anlayışının sonucu olarak merkezi yönetim tarafından verilen eğitim, sağlık, dini hizmetler başta olmak üzere birçok kamu hizmeti Osmanlı'da vakıflar eliyle gerçekleştirilmiştir. Vâkıf insanlar ekonomik güçleri nispetinde irili ufaklı vakıflar kurarak servetlerini toplumun emrine sunmuşlardır.

Vakıf müessesesini anlamak maksadıyla yaptığımız yüksek lisans tezi çalışmamızda önemli bir vakıf olan Mihrişah Valide Sultan Vakfını VGM arşivinde yer alan iki vakfiye üzerinden incelemeye çalıştık.

Tezimizde vakfı üç bölüme ayırarak inceledik. Birinci bölümde vakfın genel yönetimi ve vakıf yöneticileri ortaya konularak vakfın kurmuş olduğu müesseselerdeki yöneticiler, görevliler ve hizmetliler tasnif edilerek incelenmiştir. Bu kişilerin görev ve sorumluluk alanları, istihdam şartları, ücretleri gibi konular ele alınmıştır.

Vakfın en üst yöneticisi vakıf mütevellisidir. Mihrişah Valide Sultan, Vakfın tevliyetininin vefatına kadar kendisinde olduğunu, kendisinden sonra oğlu III. Selim'de olacağını ondan sonra da III. Selim'in oğullarına geçeceğini vakfiyede belirtmiştir.

Vakıf mütevellisine ait görevlerin ifa edilmesine yardımcı olmak üzere "kâimmakâm-ı mütevellî", vakfa ait işlerin vakfiyede belirtilen şartlara uygun olup olmadığını denetlemek üzere "vakıf nâzırı", vakfa ait yazışmaları takip etmek üzere "kâtib-i evvel" ve "kâtib-i muharrer-i umûr-i evkâf", vakfın gelir gider defterlerini tutmak üzere "rûz-nâmçe kâtibi", vakıf gelirlerini tahsil etmek üzere "câbi-i vakf", akarların aylık kira gelirlerini takip etmek üzere "kâtib-i müşâhere-i akarât- ı evkâf", vakfın tamirat-tadilat işlerini kaydedip takip etmek üzere "meremmet kâtibi" tayin etmiştir. Buradan da anlaşılmaktadır ki vakfın genel yönetimi 8 kişiden oluşmaktadır. Vakfın yönetimi, denetimi, muhasebesi, tadilat-tamirat işleri bu 8 kişi tarafından yerine getirilmektedir.

Vakfın kurmuş olduğu hayır müesseselerindeki görevlilere baktığımızda Mehmed Paşa Camii için imam, hatip, vaiz, üç müezzin, kayyım, ferrâş, serrâc-ı kanâdil, iki devir-hân, iki âşir-hân, vakıf kâtibi, na'at-hân ve iki efendi görevlendirilmiştir. Buradan da anlaşılacağı üzere sadece Mehmed Paşa Camiiindeki hayır hizmetlerini yerine getirecek personel sayısı 17 kişidir.

Humbarhane Camiinde hatip, vâiz ve nâsîh, iki imam, devir-hân, üç müezzîn, muarrif, na'at-hân, muvakkıt, üç kayyım, râh-ı âbî, şâkird-i râh-ı âbî ve hâfız-ı tasha-yı çeşme-i selâse olmak üzere toplam 17 kişi görevlendirilmiştir.

Vefa Camii yakınındaki Büyük Han'da bulunan mescit için imam, müezzîn ve râh-ı âbî olmak üzere 3 kişi, Aksaray Mehmed Paşa Camii yakınındaki sıbyan mektebinde hoca, halife-i mektep, hattât-ı üstad ve râh-ı âbî olmak üzere 4 kişi görevlendirilmiştir.

En büyük hayır müessesesi olan Eyüp'teki külliye'nin imaret kısmındaki hizmetli sayısı ise 25 kişidir. Bunlar, imâret şeyhi, duâcı-i sergî, mühürdâr-ı kiler-i imâret, vekilharc-ı imâret, kâtib-i kiler-i imâret, anbar-ı imâret, mustahfız-ı oda-i divan-ı mütevellî, kantar-ı kiler-i imâret, mezbelekeş-i imâret, yasağ-î imâret, üç aşçı, üç aşçı çırağı, üç ekmekçi, üç ekmekçi çırağı, nakkâl-ı fodula, bevvâb-ı bâb-ı imâret, meremmât-ı vakfî şeriften oluşmaktadır.

Külliye'nin sebil kısmında iki sebilci, râh-ı âbî ve râh-ı âbî şakirdi olmak üzere 4 kişi, türbe kısmında ise üç türbedar, ferrâş, bevvâb-ı bâb-ı mezaristan, hâfız-ı tasha-yı çeşme, ferrâş-ı kenifha-yı türbe-i şerif olmak üzere 7 kişi, ayrıca suyollarının bakımı için râh-ı âbî ve şakird-i râh-ı âbî olmak üzere 2 kişi görevlendirilmiştir.

Netice itibarıyla vakfın, genel yönetim ve hayır müesseselerindeki hizmetleri yürütmek üzere toplam 87 kişilik kadro ile çalıştığını görmekteyiz. Hayır müesseselerinde görevlendirdiği 79 kişi için 139 farklı görev sayılmış olup ilave görev yapanlara bu görevleri için de ayrıca ücret tayin edilmiştir. Görevlendirilen kişilere günlük ücretlerinin yanı sıra Eyüp'te bulunan imarettten yemek istihkakı tayin edilmiştir. Mihrişah Valide Sultan'ın vakfa atadığı görevlilere ilişkin çalışma şartlarını belirttiği vakıf şartlarını incelediğimizde çalışanlara karşı adaletli, görevliden görevin hakkıyla eda edilmesini bekleyen bir vakfeden olduğu söylenebilir. Görevlilere ilişkin vakıf şartlarına örnek olması bakımından şu şartlar gösterilebilir: Görevli eğer vekil istihdam eder ya da hizmeti terk eder ise zaman geçirilmeksizin görevi ve ücreti müstahak ve muktedir olana verilir. Hizmetlilerden biri hayatta iken kör, sakat veya mecnun olursa ona ait işler vekaleten başka birisine yaptırılabilir, kadrosu alınıp başkasına verilemez.

Tezimizin ikinci bölümünde vakıf tarafından kurulan hayır müesseseleri ve bu hayır müesseselerinin gördüğü hizmetler ele alınmış, ayrıca bu müesseselere bağlı olmaksızın vakfiye gereği yerine getirilecek hayır hizmetleri incelenmiştir.

Vakıf tarafından inşa edilen 2 cami bulunmaktadır. Bunlardan ilki Mehmed Paşa'nın vakfettiği ancak vakfını tamamlayamadan vefat etmesi üzerine harap vaziyette olan ve çıkan yangınla birlikte tamamen yok olan Aksaray yakınındaki Mehmed Paşa Camisinin boş arsası üzerine Mihrişah Valide Sultan tarafından yeniden inşa ve ihya ettirilen camidir. İkincisi ise Hasköy'de oğlu III. Selim tarafından askeri sistemin yenilenmesi ve yeni teknolojilerin uygulanması amacıyla Nizam-ı Cedit hareketi kapsamında yaptırılan Humbaracılar Kışlağı içerisinde inşa ettirdiği Humbarhane Camiidir. Valide Sultan kışla içerisinde yaptırmış olduğu cami ile oğlu III.Selim'in yenilikçi hareketlerine destek verdiğini açıkça ortaya koymuştur.

Vakfın eğitim hizmetlerine destek olmak için kurduğu müessese ise Aksaray Mehmed Paşa Camisi yakınında bulunan Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk arsa üzerine inşa ettirdiği sıbyan mektebidir. 30 öğrenci kapasiteli bu okulda günümüzdeki okul öncesi eğitime benzer şekilde 5-6 yaş grubundaki çocuklara eğitim verilmiştir. Okulda eğitim ücretsiz olduğu gibi, öğrencilerin herbirine vakıf tarafından giyecek ve ayakkabı parası yardımı yapılmıştır.

Vakfın kurduğu en büyük müessese olan Eyüp'teki külliye, imaret, sebil, türbe ve çeşmeden oluşmaktadır. Külliyenin en önemli ünitesi imaret olup Eyüp'te kurulmuş olan ikinci imarettir. İlk imaret, fetihten sonra Fatih Sultan Mehmed tarafından Eyüp vakfiyesi ile Eyüp Sultan Külliyesi bünyesinde kurulan Eyüp İmaretidir.⁴¹⁹

Mihrişah Valide Sultan İmaretinin hizmet vermeye başladığı 18.yüzyıl sonlarında İstanbul'da günde 30.000'den fazla kişinin imaretlerden yemek yediğini,⁴²⁰Mihrişah Valide Sultan İmaretinde ise vakfiyede belirtildiğine göre günlük 600 kişiye yemek verildiğini görmekteyiz.

İmaretin arsası Hz. Ebu Eyyüb Ensari vakfına ait olup, senelik 1800 akçe ile Mihrişah Valide Sultan'a mukataalıdır. İmaret, iki türbedar odası, iki ekmekçi odası, iki

---

⁴¹⁹ Mehmet Nermi Haskan, **Eyüp Sultan Tarihi**, İstanbul: Eyüp Belediyesi Kültür Yayınları, 1996, ss.45-49.

⁴²⁰ Bahaeddin Yediyıldız, "Vakıf", **DİA**, C.42, İstanbul: TDV, 2012, s.481.

aşçı odası, iki mütevellî odası, sofa, sebilci odası, odunluk, dört tuvalet, kiler, mutfak, fırın, büyük anbar ve müstemilattan oluşmaktadır.

Vakfiyede, imarete çıkartılan yemeklerden vakıfta çalışanların ve ihtiyaç sahibi herkesin faydalanabileceği şartı yer almaktadır. 600 kişilik yemeğin yetmemesi halinde ihtiyaç miktarınca bu sayının arttırılabileceği belirtilmektedir.

İmarete çıkartılacak yemekler; sabah çorbası, öğle çorbası, pilav (etli ve nohutlu), zerde ve fodel (pide) olarak belirlenmiştir. Pilav ve zerde Perşembe günleri ve Ramazan ayında 30 gün boyunca dağıtılmaktadır. Ramazan'da sabah ve öğle çorbaları çıkartılmamaktadır. Vakfiyede ayrıca pişirilecek yemekler için kullanılacak malzemeler ve miktarları detaylıca anlatılmaktadır.

İmaretin en önemli özelliği, kurulduğu 1795 yılından bu yana 219 yıldır kesintisiz hizmet vermesidir. Mihrişah Valide Sultan İmareti, günümüzde imaret geleneğinin bacası tüten son örneği olup kalıcı müesseseler kurmanın önemini bize anlatmaktadır. Eyüp'teki imarete yoksullara yemek dağıtılmasıyla ilgili hayır şartı günümüzde Vakıflar Genel Müdürlüğü eliyle devam ettirilmekte olup vakfiyedeki ihtiyaca göre sayının artırılmasına ilişkin vakıf şartına göre ihtiyaç sahipleri için üretilen günlük 3000 kişilik sıcak yemek evlere servis şeklinde dağıtılmaktadır. İmaret odunluğunda oluşturulan modern kesimhanede ise adak ve kurban kesimi yapılmakta, kesilen kurbanlar imarete bağış olarak kabul edilmektedir. Bu uygulama sosyal devlet anlayışının her geçen gün daha da önem kazandığı günümüzde imaretlerin yerine getirdiği yoksulu doyurma hizmeti için belediyeler tarafından oluşturulan aş evlerinin ilham kaynağı olarak görülebilir.

Külliyenin cülüs yoluna bakan kısmında sebil yer almaktadır. Eyüp Sultan hazretlerini ziyaret edenlere ve bölge halkına bu sebilden su ikramı yapılmıştır. Sebil gerek mimarisi gerek estetiğiyle abidevi bir şaheserdir.

Külliyenin Eyüp Sultan hazretlerine en yakın uç kısmında Mihrişah Valide Sultan'a ait türbe yer almaktadır.

Külliyenin diğer bir unsuru da bitişikte yer alan çeşmedir. Bu çeşme ile bölge halkının temiz su ihtiyacı karşılanmıştır. Vakfiyede ayrıca üç çeşme daha yer almaktadır. Bunlar, Hasköy Humbaracılar Kışlası duvarına bitişik olan bir çeşme,

Hasköy Gümüşhane’de bir çeşme ve Levend Çiftliği yakınındaki at değirmeninin yanında bulunan çeşmelerdir.

Vakfiyede, yukarıda saydığımız hayır müesseselerinden bağımsız olarak yerine getirilmesi şart koşulan hayır hizmetleri de bulunmaktadır. İlk olarak Mekke’de bulunan iki münadiye sürre emini eliyle yıllık 20 kuruş gönderilmesi şart koşulmuştur.

Topkapı Sarayında bulunan Teberdarlar Ocağına yemek parası olarak yıllık 1500 kuruş gönderilmesi vakfiyede sayılan bir başka hayır şartıdır. Valide Sultan’ın padişahın en yakınında ve özel hizmetinde bulunan askerlere vakfından yardım sağlaması, oğluna verdiği desteğin ve onu koruma duygusunun yansıması olarak okunabilir.

Peygamber Efendimiz (s.a.v) için her mevlid kandilinde Mevlid-i Şerif okutulması ve bu hizmet için yıllık 144.000 akçe tahsisat ayrılması, Valide Sultan’ın türbesinde her Pazar ve Perşembe günleri 12 dervişin katılımıyla cemiyet halkası oluşturularak hatm-i hâce yapılması ve dua edilmesi, yine Valide Sultan türbesinde her sabah namazından sonra 30 kişinin toplanıp birer cüz okuyarak Kur’anı- Kerim’i hatmetmesi ve sevabını Valide Sultan’ın, evlat ve ecdadının ruhlarına hediye etmeleri, Galata Mevlevihanesinde Salı ve Cuma günleri postnişin Şeyh Galip Dede Efendi’nin riyasetinde Mesnevi-i Şerif okunması, Galata, Kasımpaşa, Beşiktaş ve Yenikapı Mevlevihanesi dervişleriyle sair istidatlı kişilere Mesnevi-i Şerif talim ettirilmesi, padişahın her zaman galip ve muzaffer olması için dua edilmesi, Valide Sultan’a dua edilmesi, sayılan bütün bu hizmetler için vakıftan tahsisat ayrılması vakfiyedeki diğer hayır şartları olarak karşımıza çıkmaktadır.

Valide Sultan’ın, Mevlevihanelere, Mevlevi şeyhlerine ve Mesnevi-i Şerif’in talimine önem vermesi Mevlevi kişiliğinin vakfiyesine yansıması olarak görülebilir.

Tezimizin üçüncü bölümünde ilk iki bölümünde sayılan hayır şartlarının yerine getirilebilmesi, vakıf görevlilerinin ücretlerinin ödenebilmesi ve vakıf müesseselerinin ayakta tutulabilmesi için gerekli olan tadilat-tamirat işlerinin yapılabilmesi için vakfedilen akarlar ele alınmıştır.

Genel olarak baktığımızda ilk vakfiyede 1, ikinci vakfiyede 158 olmak üzere toplam 159 akarın vakfedildiği görülmektedir. Akarların çoğunluğu tarım işletmelerinden oluşmakta olup çoğunluğu çiftliktir. Çiftliklerin ekonomik boyutları

hakkında fikir vermesi açısından Halil İncalcık'ın bir makalesinden şu alıntıyı yapabiliriz;

*“17.yüzyıldan beri kırsal bölgelerde topraklar, çiftlikler gittikçe daha fazla askeri sınıfın, çavuşların, yeniçerilerin eline geçiyor. Köy sicillerinde bu olgunun elle tutulur örneklerini görüyoruz. İstanbul civarındaki köylerde zengin sınıf yeniçerilerdir. Askeri sınıfın en zengin olanları ise sultana en yakın olanlardır. Sicillerimizde Hibetullah Sultan'ın annesi Mihrişah Kadın'ın bir alım kaydı bulunmaktadır. Mihrişah İmparatorluğun buğday ambarı sayılan Teselya Feneri'nde bir çiftlik satın alıyor. Bu çiftlikte 40 çift öküzü vardır. **Bir başka deyişle 40 çift öküzle işlenen muazzam bir tarım arazisi söz konusudur.** Mihrişah'ın çiftliğinde ayrıca 4 mampırası, 2 dönüm bağ ve 180 koyunu bulunmaktadır. Mihrişah demek ki bürokratlara yakın adamlar aracılığıyla bu çiftliğin varlığın haber almış. Fener'deki bu zengin çiftliği İstanbul'daki bir tüccar alamıyor; ama Hibetullah Sultan'ın annesi hemen gidip bu muazzam çiftliğe el koyabiliyor ...”⁴²¹*

Halil İncalcık'ın bahsettiği çiftlik, Mihrişah Valide Sultan'ın ilk vakfiyesinde yer alan Rumeli vilayeti Yenişehir Feneri kazasındaki Mağule Malakaş çiftliğidir. Vakfiyede çiftliğin 4 parça tarla, 4 mandıra, 3 kiracı menzili, divanhane, 2 kethüda odası, ahır, 4 göz ambar, 1 oda, 180 koyun, 260 kile buğday, 480 kile tohumluk buğday, 118 kile tohumluk arpa, malum sayıda arı kovani ve 2 bölüm bağdan oluştuğu görülmektedir. Alıntıda bahsedildiği gibi oldukça verimli, herkesin alamayacağı kadar değerli olan bu çiftliği Mihrişah Valide Sultan satın almış ancak bunu şahsi zenginliğini artırmak için kendi mülkü olarak tutmayıp, vakıf hizmetleri için vakfetmiştir.

Vakfiyede bu şekilde irili ufaklı 70 çiftlik, 10 zeytinlik, 8 tarla, 7 muhtelif tarım arazisi, 5 bahçe, 3 bağ, 3 menzil, 2 kışlak, 2 zeytin ağaçlığı, 1 ağaç ve hayvan, 1 ahır, 1 dalyan, 1 mera olmak üzere toplam 115 adet tarım işletmesinin vakfedildiğini görmekteyiz. Tarım işletmeleri içerisinde çiftliklerin % 60,87 oranıyla ciddi bir ağırlığa sahip olduğunu görmekteyiz. Bunu % 8,70 ile zeytinlik, % 7 ile tarla ve % 6 ile muhtelif tarım arazileri takip etmektedir.

Vakfiyede 7 değirmen, 1 kassarhane, 1 fırın, 1 göztaş imalathanesi olmak üzere toplam 10 imalathane vakfedilmiştir.

---

⁴²¹ Halil İncalcık, “Eyüp Sultan Tarihi Ön Araştırma Projesi” Tülay Artan (Ed.), **18. Yüzyıl Kadı Sicilleri Işığında Eyüp'te Sosyal Yaşam** içinde (9-14), 1. Basım, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1998, s.12.

Vakfedilen ticarethanelere baktığımızda 7 han, 21 dükkan, 1 hamam, 1 karlık olmak üzere toplam 30 ticarethane vakfedilmiştir.

Ayrıca 3 arsa ve 1 menzil de vakfedilen akarlar arasında yer almaktadır.

Akarların tamamını niteliklerine göre değerlendirdiğimizde tarım işletmelerinin % 72,33 ile en büyük akar grubu olduğunu görmekteyiz. Akarların % 18,87'si ticarethane, % 6,29'u imalathane, % 1,89'u arazi ve % 0,63'ü ise mesken gurubunda yer almaktadır.

Vakfın akarlarını buldukları coğrafi yerlere göre tasnif ettiğimizde % 35'inin İstanbul'da (Galata, Eyüp ve Üsküdar), % 24'ünün Anadolu vilayetinin kazalarında, % 22'sinin Midilli Sancağı'nda ve % 17'sinin Rumeli Vilayeti'nde bulunduğunu görmekteyiz. Bu günkü Türkiye sınırları açısından bakıldığında akarların % 59'unun yurt içinde, % 41'i Balkanlarda kaldığını görmekteyiz.

Akarların mülkiyet durumuna baktığımızda vakfın akarlarının 107 adedinin Mihrişah Valide Sultan'a ait mülk, 36 tanesinin kendisine mukataalı, 5 adedinin mülkiyetinin bir kısmı mülk, bir kısmı mukataalı, 2 adedinin ise miri arazi olup Mihrişah Valide Sultan'a mülkname ile temlikli olduğunu görüyoruz. Vakfiyelerde 9 adet akarın ise mülkiyet bilgisi bulunmamaktadır.

Sonuç itibarıyla Mihrişah Valide Sultan şaheser niteliğinde vakıf müesseseleri kurarak eğitim, dini ve sosyal hizmetler alanlarında vakıf faaliyetlerini yoğunlaştırmış, bu hizmetlerin dünya durdukça yürütülebilmesi için hatırı sayılır şahsi mal varlığının büyük kısmını vakfetmiştir. Vefatından sonra oğlu III. Selim'e intikal eden malvarlığı ise III. Selim tarafından annesinin vakfına vakfedilmiştir. Böylece hayatı boyunca edinmiş olduğu tüm malvarlığı vakıf mülke dönüşmüştür.

KAYNAKÇA

Arşiv

Mihrişah Valide Sultan Vakfiyesi, 1204/1790, **VGM Arşivi**, Defter no:1451, Kasa 170

Mihrişah Valide Sultan Vakfiyesi, 1209/1794, **VGM Arşivi**, Defter no:1452, Kasa 177

Kitaplar

Alpgüvenç, Can. **Hayırda Yarışan Hanım Sultanlar**, İstanbul: Kaynak Yayınları, 2010

Artan, Tülay (Ed.), **18. Yüzyıl Kadı Sicilleri Işığında Eyüp'te Sosyal Yaşam**, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1998

Berki, Ali Himmet. **Vakfa dair yazılan eserlerle Vakfiye ve benzeri belgelerde geçen İstilah ve Tâbirler**, Ankara: VGM Yayınları, 1965

Dikmen, Aysel. (hızl.), **Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü**, Ankara: Türk Dil Kurumu, 1982

Efendi, Ömer Hilmi. **İthaf-ül-ahlâf fî ahkâm-il-evkaf**, Ankara: VGM Yayınları, 1977

Gülsoy, Prof. Dr. Ufuk ve diğerleri, **Bir Medeniyetin İzdüşümü Vakıflar**, İstanbul: VGM Yayınları, 2012

Haskan, Mehmet Mermi, **Eyüp Sultan Tarihi**, İstanbul: Eyüp Belediyesi Kültür Yayınları, 1996

Kala, Prof. Dr. Ahmet, **Debbağlıktan Dericiliğe**, 1. Basım, İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yayınları, 2012

Pakalın, M. Zeki. **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, 2. Baskı, İstanbul: MEB Yayınları, 1971

Parlatır, İsmail. **Osmanlı Türkçesi Sözlüğü**, Ankara: Yargı Yayınevi, 2006

Sakaoğlu, Necdet. **Bu Mülkün Kadın Sultanları**, 4. Baskı, İstanbul: Oğlak Yayınları, 2011

Sami, Şemsettin. **Kâmus-ı Türkî**, İstanbul: Çağrı Yayınları, 1997

Pazan, İbrahim. **Padişah Anneleri Eserleriyle Valide Sultanlar**, 4. Baskı, İstanbul: Babıali Kültür Yayıncılığı, 2011

Toven, Mehmet Bahaettin **Yeni Türkçe Lügat**, (hızl.) Abdülkadir Hayber, Ankara: TDK Yayınları, 2004

Uluçay, M. Çağatay. **Padişahların Kadınları ve Kızları**, 4. Baskı, Ankara: TTK Basımevi, 2001

Yediyıldız, Bahaeddin. **XVIII. Yüzyılda Türkiye’de Vakıf Müessesesi Bir Sosyal Tarih İncelemesi**, Ankara: TTK Yayınları, 2003

Makaleler

Afyoncu, Erhan. “Rûznâmçe”, **DİA**, C.35, İstanbul: TDV, 2008

Baltacı, Cahit. “Mektep”, **DİA**, C.29, İstanbul: TDV, 2004

Bozkurt, Nebi. “Mektep”, **DİA**, C.29, İstanbul: TDV, 2004

Eyice, Semavi. “Çeşme”, **DİA**, C.8, İstanbul: TDV, 1993

Günay, Hacı Mehmet. “Vakıf”, **DİA**, C.42, İstanbul: TDV, 2012

Önkal, Ahmet - Bozkurt, Nebi “Cami”, **DİA**, C.7, İstanbul: TDV, 1993

Öztürk, Nafiz. “Mütevelli”, **DİA**, C.32, İstanbul: TDV, 2006

Parlak, Sevgi. “Mihrişah Vâlîde Sultan Külliyesi”, **DİA**, C.30, İstanbul: TDV, 2005

Yediyıldız, Bahaeddin. “Vakıf”, **DİA**, C.42, İstanbul: TDV, 2012

EK

Mihrişah Valide Sultan Vakfiyelerinde Geçen Bazı Kelime ve Kavramlar

Anbârî / Kilârî: İmaretlerin erzakını kilerde muhafaza etmekle görevli şahıs ⁴²²

Arşın: Yaklaşık 68 santimetreye eşit olan uzunluk ölçüsü ⁴²³

Arzen: Enine, enliliğine, genişliğine ⁴²⁴

Âşir-hân: Kur'an'dan seçtiği on ayeti istediği zamanlarda okumakla görevli okuyucu ⁴²⁵

Bevvâb: Kapıcı ⁴²⁶

Buhûrî: Buhur yakmakla görevli kişi ⁴²⁷

Câbi: Vakıflı akar kiralarnı toplamakla görevli bulunan kimse, vergi tahsildarı ⁴²⁸

Cüz-hân (çoğ. Eczâ-han): Kur'an'ın otuz bölümünden birini okumakla görevli okuyucu ⁴²⁹

Çeki: Odun, kireç vb. ağır ve kaba şeyleri tartmakta kullanılan, 225,978 kilogram olan ağırlık ölçü birimi ⁴³⁰

Dalyan: Deniz, göl ve ırmakların kıyılara yakın yerlerinde ağ ve kazıklarla oluşturulan, büyük balık avlama yeri ⁴³¹

Darû's-sa'adeti' şerife ağası: Dârûs-saade Padişah sarayı demektir. Dârûs-saade ağalığı harem hizmetlerini görmek üzere oluşturulan memuriyetlerin en büyüğüdür ⁴³²

Devir-hân: Şart-ı vâkıf mucibince Cuma veya herhangi muayyen bir gün öğle namazlarından evvel Mülk suresi veya başka bir sure-i şerife okuyan zattır. Devir ve teselsül suretiyle okunmak mülhazasıyla buna devir-hânlık denmiştir ⁴³³

---

⁴²² Yediyıldız, s.369.

⁴²³ Mehmet Bahaettin Toven, **Yeni Türkçe Lügat**, hzl. Abdülkadir Hayber, Ankara: Türk Dil Kurumu, 2004, s.34.

⁴²⁴ Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügat**, 30. Basım, Ankara: Aydın Kitabevi, 2013, s.45.

⁴²⁵ Yediyıldız, s.369.

⁴²⁶ Devellioğlu, s.105.

⁴²⁷ Yediyıldız, s.369.

⁴²⁸ Devellioğlu, s.136.

⁴²⁹ Yediyıldız, s.369.

⁴³⁰ Toven, s.115.

⁴³¹ Toven, s.131.

⁴³² Berki, s.12.

⁴³³ Berki, s.12.

Dirhem: Okkanın dört yüzde birine eşit olan, 3,207 gramlık eski bir ağırlık ölçüsü ⁴³⁴

Duâcı: Dua etmekle görevli dua okuyucu ⁴³⁵

Ferrâş: İmaret, cami, mescit gibi müesseselerin nezafetini temin, hasır gibi mefruşatını tefriş hizmetiyle görevli kişi ⁴³⁶

Fodula: İmaretlerde verilen, kepekli undan yassı pide şeklinde yapılan ekmek ⁴³⁷

Gedik: Ticaret ve sanat yapmak salahiyetidir. Ticaret ve sanat için bir akar derununa konulan alet ve edevata da gedik denir ⁴³⁸

Habbâz: Ekmekçi. İmaret, hastane gibi vakıflarda geçen bu tabir müessesenin ekmeğini pişirip hazırlayan demektir ⁴³⁹

Hâfız-ı seccade: Vakıf kuruluşlarında ders verdikleri sırada müderrislerin, muallimlerin, vaizlerin vs. diz çökerek üzerine oturdukları küçük halılarla (seccade) meşgul olan şahıs ⁴⁴⁰

Halife-i mekteb: Kalfa, mekteplerde talebenin derslerini müzakere, anlayamadıkları yerleri onlara tekrar eden kimse ⁴⁴¹

Hatib: Cuma ve bayram namazlarında cemaate hutbe irad eden ve bu namazlarda kendisine uyulup namaz kılınan zattır ⁴⁴²

Hınta: Buğday ⁴⁴³

İcar: Kiraya verme, verilme, kira parası ⁴⁴⁴

İcâre-i vâhide: Akarın, ay, sene gibi belli bir vakitle müteveli tarafından kiraya verilmesi ⁴⁴⁵

İcâreteyn-i misleteyn: Akarın, kıymetine yakın bir bedelin peşin alınıp, seneden seneye de cüz'i bir ücret ile kiraya verilmesi ⁴⁴⁶

Kâimmakâm-ı müteveli: Müteveli makamına kaim olmak ve ona ait vazifeleri ifa etmek üzere yargıç tarafından nasbolunan zat ⁴⁴⁷

---

⁴³⁴ Toven, s.150.

⁴³⁵ Yedi yıldız, s.371.

⁴³⁶ Berki, s.18.

⁴³⁷ İsmail Parlatır, **Osmanlı Türkçesi Sözlüğü**, Ankara: Yargı Yayınevi, 2006, s.473.

⁴³⁸ Berki, s.20.

⁴³⁹ Berki, s.21.

⁴⁴⁰ Yedi yıldız, s.372.

⁴⁴¹ Berki, s.21.

⁴⁴² Berki, s.22.

⁴⁴³ Devellioğlu, s.416.

⁴⁴⁴ Devellioğlu, s.468.

⁴⁴⁵ Berki, s.25.

⁴⁴⁶ Berki, s.25.

Kantârî-i imâret: İmaretlerde her gün tüketilecek erzakın tartıcısı ⁴⁴⁸

Kâtib-i kiler: İmarete erzak satın alınması ve bu erzakın tüketimi sırasında satın alınan ve tüketilen malların listesini tutmakla vazifeli şahıs ⁴⁴⁹

Kayyım: Vakfın malını görüp gözetmek ve hıfz etmek üzere tayin olunan kimsedir ⁴⁵⁰

Kışlak: Kışın havasından ot ve suyundan istifade olunan ve kar düşmeyen alçak yerlerdir ⁴⁵¹

Kîle: Hububat ölçmeye mahsus ölçü, ölçek ⁴⁵²

Masura: Bir akarsu ölçü birimi ⁴⁵³

Meremmetçi / Meremmâtî: Vakıf olarak halkın hizmetine sunulmuş binaların tamir ve restorasyonu ile meşgul olan şahıs ⁴⁵⁴

Mezbelekeş: Başlıca vazifesi vakıf kuruluşları etrafında biriken süprüntüleri kuyulara doldurmaktan ibaret olan şahıs ⁴⁵⁵

Muaccele: Beylik ve evkaf kiralardan peşin alınan kısım ⁴⁵⁶

Muarrif: Câmi ve tekkelerde hayır sahiplerinin adlarını sayarak dua eden müezzin veya derviş ⁴⁵⁷

Mukaata: Arsası vakıf ve üzerindeki bina ve ağaçları mülk olan akarda mutasarrıf tarafından arsa vakfına verilmek üzere tayin olunmuş yıllık ücrettir ⁴⁵⁸

Muvakkit: Vakitleri tayin için muvakkithanede bulunan saatlerden sorumlu kişi ⁴⁵⁹

Müeccel: Tecil edilmiş, ileriye bırakılmış, peşin olmayan, ileride yapılmak üzere vakti belirtilen, ertelenmiş ⁴⁶⁰

Mühürdâr-ı kiler-i imâret: İmaretlerde kâtib-i kiler tarafından tutulan kayıtları kontrol etmekle yükümlü görevli ⁴⁶¹

---

⁴⁴⁷ Devellioğlu, s.555.

⁴⁴⁸ Yediyıldız, s.373.

⁴⁴⁹ Yediyıldız, s.373.

⁴⁵⁰ Berki, s.31.

⁴⁵¹ Berki, s.31.

⁴⁵² Şemsettin Sami, **Kâmus-ı Türkî**, İstanbul: Çağrı Yayınları, 1997, s.1226.

⁴⁵³ Toven, s.449.

⁴⁵⁴ Yediyıldız, s.375.

⁴⁵⁵ Yediyıldız, s.375.

⁴⁵⁶ Devellioğlu, s.763.

⁴⁵⁷ Devellioğlu, s.555.

⁴⁵⁸ Berki, s.38.

⁴⁵⁹ Yediyıldız, s.376.

⁴⁶⁰ Devellioğlu, s.828.

⁴⁶¹ Yediyıldız, s.377.

Mülkname: Hükümdar tarafından bir arazi parçasının gelirinin veya sahipliğinin bir veya birkaç şahsa temlikini bildiren vesika, ferman ⁴⁶²

Münâdî: Tellal yerine kullanılan tabirdir. Arapçada nida edici, çağırıcı demektir ⁴⁶³

Müsakkafât: Üstü örtülü, tavanlı ev, dükkan gibi gayrimenkuller için kullanılan tabirdir. Hayır müesseselerinin idamesi için gerekli geliri karşılamak üzere vakfedilmiş binalar demektir ⁴⁶⁴

Müstağallât: Hayır müesseselerinin idaresi için gerekli geliri karşılamak üzere vakfedilen tarla vesair mal yerine kullanılan tabirdir ⁴⁶⁵

Müştemil: İstimâl eden, saran, içine alan, kavrayan ⁴⁶⁶

Mütehammil: Tahammül eden, çeken, yüklenebilen ⁴⁶⁷

Müveşşih: Mevlid bahirleri arasında dini ve tasavvufi mahiyette kaside beste gibi dini eserleri terennüm etmekle görevli kişi ⁴⁶⁸

Na'at-hân: Peygamberin övüldüğü na'atları terennüm etmekle görevlendirilmiş kişi ⁴⁶⁹

Nakkâl: Nakledici ⁴⁷⁰

Noktacı: Cüz-hân ve devir-hânları kontrol etmek gayesiyle her seferinde Kur'an'ın ne kadarının okunduğunu işaret etmekle vazifeli şahıs. Söz konusu dua okuyucularının gözetim ve denetiminden sorumlu şahıs ⁴⁷¹

Parmak: Arşının yirmidörtte birine eşit uzunluk ölçüsü. Başparmağın ilk boğumuna eşit ⁴⁷²

Porta: Büyük, çift kanatlı kapı ⁴⁷³

Râh-âbî: Suyu kaynağından şehirlere kadar ulaştıran, suyollarının bakımından sorumlu olan görevli ⁴⁷⁴

Riyâset: Reislik, baş olma, başkanlık ⁴⁷⁵

---

⁴⁶² Berki, s.40.

⁴⁶³ Pakalın, s.615.

⁴⁶⁴ Pakalın, s.627.

⁴⁶⁵ Pakalın, s.630.

⁴⁶⁶ Devellioğlu, s.886.

⁴⁶⁷ Sami, s.1274.

⁴⁶⁸ Devellioğlu, s.1286.

⁴⁶⁹ Yediyıldız, s.377.

⁴⁷⁰ Devellioğlu, s.940.

⁴⁷¹ Yediyıldız, s.378.

⁴⁷² Pakalın, s.754.

⁴⁷³ Aysel Dikmen (hzl.), **Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü**, C.12, Ankara: Türk Dil Kurumu, 1982, s.4651.

⁴⁷⁴ Yediyıldız, s.378.

Rûz-nâmçe kâtibi: Rûz-nâmçe denilen yevmiye defterini tutan muhasebe kâtibi, muhasebeci⁴⁷⁶

Sermahfel: Devir-hân grubunun başkanı⁴⁷⁷

Serrâc-ı kanâdil: Kandil yakıcı⁴⁷⁸

Şâkird-i habbâz: İmaretlerde çalışan fırıncıya yardım eden çırak⁴⁷⁹

Şâkird-i tabbâh: İmaretlerde aşçı yardımcısı⁴⁸⁰

Şeyh-i imaret: İmareti idare eden ve misafirleri ağırlayıp fakir ve muhtaçları kabul ile ikram eden zattır⁴⁸¹

Tabbâh: Aşçı⁴⁸²

Temcid: Ululama, sabah namazı vaktinden önce minarelerde belli makamlarda söylenen Arapça niyaz ilahisi⁴⁸³

Temfîk: Mülk olarak verme⁴⁸⁴

Tokat: Taşla çevrilmiş avlu⁴⁸⁵

Türbedâr: Vakıf türbelerinin korunmasıyla görevli şahıs⁴⁸⁶

Vâkîf: Vakıf yapan kimsedir⁴⁸⁷

Vakfiye: Bir vakfın şartlarını bildiren resmi senet⁴⁸⁸

Vakıf nazırı: Mütevelliyeye vakfa ait işlerde nezaret etmek ve işlerde rey bakımından mütevelliyeye mercî olmak üzere nasbolunmuş olan zat⁴⁸⁹

Varak: Kağıt veya kitap yaprağı, yazılmış kağıt⁴⁹⁰

Vekil-i harç: Vekilharç, masraf görmekle vazifeli kimse, kâhya⁴⁹¹

---

⁴⁷⁵ Devellioğlu, s.1046.

⁴⁷⁶ Sami, s.674.

⁴⁷⁷ Yediyıldız, s.380.

⁴⁷⁸ Yediyıldız, s.380.

⁴⁷⁹ Yediyıldız, s.380.

⁴⁸⁰ Yediyıldız, s.380.

⁴⁸¹ Berki, s.50.

⁴⁸² Devellioğlu, s.1179.

⁴⁸³ Devellioğlu, s.1250.

⁴⁸⁴ Devellioğlu, s.1252.

⁴⁸⁵ Aysel Dikmen (hızl.), **Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü**, C.5, Ankara: Türk Dil Kurumu, 2009, s.3949

⁴⁸⁶ Yediyıldız, s.381.

⁴⁸⁷ Berki, s.54.

⁴⁸⁸ Devellioğlu, s.1322.

⁴⁸⁹ Devellioğlu, s.951.

⁴⁹⁰ Devellioğlu, s.1324.

Vukiyye: Okka, 400 Dirhem ⁴⁹²

Yasağ-î imâret: İmaretlerde yemek yeme hakkına sahip olan kişilere yemek dağıtıldığı esnada oraya girişi kontrol etmekle görevli kişi ⁴⁹³

Zeyl vakfiye: Vakfin aslına veya şartlarına veya ilaveten yapılan vakfa dair vakfiyenin altına vâkif tarafından yapılan beyanlardır ⁴⁹⁴

Zira': Uzunluk ölçüsüdür, lugatta kol, bilek manasındadır ki dirsek ucundan orta parmağın ucuna kadar olan kısımdır ⁴⁹⁵

---

⁴⁹¹ Devellioğlu, s.1334.

⁴⁹² Berki, s.32.

⁴⁹³ Yediyıldız, s.382.

⁴⁹⁴ Berki, s.60.

⁴⁹⁵ Pakalın, s.663.